

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

E. SUY en K. WELLENS, Is het water tussen België en Nederland niet diep genoeg? Volkenrechtelijke aspecten van de verdieping van de Schelde 553

Rechtspraak

Beroepsziekte – Overheidspersoneel – Vergoeding – Beroepsrisico – Blootstelling – Bewijslast – Vermoeden – Tegenbewijs – Buschauffeur
Cass. 9 november 1998 560

Strafvordering – Voorrecht van rechtsmacht – Toepassingsgebied – Rechter in handelszaken
Cass. 15 december 1998 (*met noot van A. Vandeplass*, «Over de voorrang van rechtsmacht») 560

Beslag en executie – Onroerend beslag – Geldigheidsduur van de overschrijving – Toewijzing – Vermelding van de toewijzing op de overschrijving – Termijn
Cass. 11 februari 1999 561

Wetten, decreten en besluiten – Raadpleging van de afdeling wetgeving van de Raad van State – Dringende noodzakelijkheid
R.v.St. 19 april 1999 (*met noot*) 562

Huwelijksvermogensrecht – Gezinswoning – Preferentiële toewijzing – Art. 1447 B.W. – Criteria
Hof Brussel 2 april 1996 563

Onrechtmatige overheidsdaad – Openbare wegen – Gemeente – Verzakking in voetpad – Vreemde oorzaak – Onwetendheid van gemeente omtrent verzakking
Hof Antwerpen 16 februari 1998 563

Faillissement – Voorwaarden – Ambtshalve aanstelling voorlopig bewindvoerder – Voorwaarden
Kh. Hasselt 9 maart 1998 564

Bestaansminimum – Bestaansmiddelen – Verplichte aanrekening – Feitelijk gezin – Toepasbaarheid op twee samenwonenden van hetzelfde geslacht
Arbrb. Brugge, afd. Oostende, 8 maart 1999 565

Geesteszieke – Opneming ter observatie – Omstandig medisch verslag – Huisarts – Vereiste van objectieve medische expertise
Vred. Roeselare 10 maart 1999 (*met noot van H. Nuys*) 567

Rechtspraak in kort bestek

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – **Pacht** – Ruilpacht – Opzegging

Arbitragehof 24 september 1998 568

Alleenverkoopwet – Eenzijdige beëindiging – Redelijke opzeggingstermijn – Opzeggingsvergoeding – Voorrang van de redelijke opzeggingstermijn

Cass. 24 april 1998 569

Bevoegdheid en aanleg – Aanhangigheid – Dezelfde voorlopige vordering voor de feitenrechter en voor de rechter in kort geding

Cass. 29 mei 1998 569

Arbeidsovereenkomst – Eenzijdige wijziging – Wezenlijk bestanddeel – Tijdelijke eenzijdige wijziging – Beëindiging van arbeidsovereenkomst – Invloed van bedoeling van de werkgever

Cass. 30 november 1998 (*met noot*) 570

Rechterlijke organisatie – Griffier – Verplichte bijstand – Nietigheid van de rechterlijke akten

Cass. 11 januari 1999 570

Inkomstenbelastingen – Aanslag – Nieuwe aanslag – Geldigheidsvereisten

Hof Antwerpen 26 januari 1998 (*met noot*) 570

Wetgeving in kort bestek

Betalings- en afwikkelingssystemen – Definitief karakter van de afwikkeling 571

Jeugdbescherming 571

Handelsagentuurovereenkomst 572

Bevoegdheid arbeidsrechtbank – Mindervaliden 572

Bescherming van jongeren op het werk 572

Diverse fiscale bepalingen 572

Voorafgaande beslissingen in fiscale zaken 574

Private arbeidsbemiddeling 575

Ruimtelijke ordening – Nieuw decreet 576

Deposito's en financiële instrumenten – Informatieverstreking 579

Gemeentelijke administratieve sancties 580

Beurswetgeving – Sanctieprocedure 580

Provinciewet – Diverse wijzigingen 580

Openbaarheid van bestuur – Vlaamse Gemeenschap 581

Boeken

A. Alen en R. Ergec, Het Federale België na de Vierde Staatshervorming van 1993 (*door G. Maes*) 582

B. Ponet, De bescherming van benamingen van oorsprong, geografische aanduidingen en herkomstaanduidingen (*door E. Janssens*) 583

B. Hessel en P. De Graaf (red.), Over recht en bedrijfsethiek. Pleidooien voor samenwerking (*door A. Van Put*) 583

C.J. Van Zeben (red.), Compendium bijzondere overeenkomsten (*door J. Herbots*) 584

A. De Nauw, Drugs (*door S. Van Overbeke*) 584

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Opgericht in 1931.

Hoofdredacteurs: René Victor (1931-1984), Edgar Boonen (1984-1993), Camiel Caenepeel (1993-1998)

VERSCHIJNT IEDERE WEEK VAN SEPTEMBER TOT JUNI

Redactie: A. Van Oevelen (hoofdredacteur),
E. Dirix, J. Laenens, J.R. Rauws,
M. van Damme, A. Vandeplas

Redactiesecretaris: Mevr. C. Meeusen

Redactieadres: V.Z.W. Rechtskundig Weekblad
Mechelsesteenweg 210 bus 6
2018 Antwerpen
(redactiesecretariaat bereikbaar
van 9 tot 12 uur)
Tel. 03/248.49.84
Fax 03/248.08.70

Vaste medewerkers:

A. Alen
F. Aps
R. Boes
Gh. Dhaeyer
J. Erauw
M. Gelders
P. Humblet
W. Lambrechts
R. Leysen
J. Meeusen
H. Nys
I. Opdebeek
W. Pintens
W. Rauws
D. Simoens
G. Suetens-Bourgeois
H. Vanhees
S. Van Overbeke
J. Wouters

Abonnementen, advertenties: N.V. INTERSENTIA, Churchilllaan 108, 2900 Schoten
tel.: 03/680.15.50 - fax: 03/658.71.21
Abonnementsprijs: 4.550 f., voor studenten 2.950 f..

Gebrevetteerd Hofleverancier van België

— UNIFORMIER —

Kledingfabrikanten en specialisten in toga's

DIRK NEVENS

Nieuwe steenweg 8 - 1731 Zellik ☎ (02) 466 09 05
Fax (02) 466 63 24
Molenstraat 23 - 9300 Aalst ☎ (053) 21 47 77
rue du Midi 175 - 1000 Bruxelles ☎ (02) 511 88 06

LAFILI, VAN CROMBRUGGHE & PARTNERS

Kardinaal Mercierlei 44

2600 Berchem

tel.: 03/281.11.20 - fax: 03/239.26.40

zoekt met spoed

Advocaat-medewerker/stagair

goed drielang Nederlands - Frans - Engels
goede kennis van arbeidsrecht is een pluspunt
minimum 2 jaar balie

C.V. ter attentie van Jan Swinnen

IS HET WATER TUSSEN BELGIE EN NEDERLAND NIET DIEP GENOEG? VOLKENRECHTELIJKE ASPECTEN VAN DE VERDIEPING VAN DE SCHELDE

Inleiding

Bestaat er in het volkenrecht een recht om van Nederland, afgezien van de op 17 januari 1995 tussen Vlaanderen en Nederland gesloten watervrdrag, verdieping van de Schelde te eisen naargelang de noodwendigheden van handel en scheepvaart?

Het hoeft geen betoog dat de gestelde juridische vraag betrekking heeft op een voor Vlaanderen en dus ook voor België belangrijk politiek en economisch probleem, dat in de verhoudingen tussen België en Nederland sinds 1830 een vooraanstaande rol heeft gespeeld. Dit wordt ten overvloede weerspiegeld in de relevante rechtsleer en in de prioriteit die eraan wordt toegekend door de politieke agenda van de bilaterale betrekkingen.

Voor het beantwoorden van de vraag dient eerst en vooral te worden onderzocht welk recht van toepassing moet worden geacht.

Onmiddellijk dient te worden opgemerkt dat volkenrechtelijke verplichtingen van staten zowel kunnen berusten op een verdragsrechtelijke (I) en/of gewoonterechtelijke grondslag (II) als, subsidiair, op het gedrag zelf van de Staat over wiens verplichting het gaat (III).

De verscheidenheid en de analyse van de aangevoerde rechtsgrondslagen zullen tevens een invloed hebben op het aantal en de identiteit van de volkenrechtelijke rechtssubjecten aan wie eventueel het recht toekomt om de naleving van een dergelijke volkenrechtelijke verplichting te eisen op voorwaarde uiteraard dat het bestaan ervan kan worden aangetoond: met andere woorden of dit recht uitsluitend zou toekomen aan België dan wel of het ook door andere staten zou kunnen worden ingeroepen.

De grondslag voor een volkenrechtelijke verplichting kan dus worden verstrekt door een toepasselijk verdrag of een reeks samenhangende verdragen, maar tevens door een totstandgekomen gewoonterechtelijke regel en door het gedrag van de bij een geschil betrokken staten.

De manier van interpretatie van de volkenrechtelijke verplichting zal niet noodzakelijkerwijze eenvormig zijn bij elk van de afzonderlijke rechtsgrondslagen.

I. DE VERDRAGSRECHTELIJKE GRONDSLAG

A. Het toepasselijke verdragsrecht

Het recht om van Nederland verdieping van de Schelde te eisen naargelang de noodwendigheden van handel en scheepvaart moet uiteraard worden gesitueerd in het ruimere verband van de Scheldeproblematiek, zoals die in de zeventiende eeuw is ontstaan en zich sindsdien heeft ontwikkeld. Die hele verdragsrechtelijke achtergrond mag niet uit het oog worden verloren bij de beantwoording van de gestelde vraag: waar relevant zal er worden op ingegaan, voor

het overige mag worden verwezen naar de omvangrijke literatuur terzake. Hetzelfde geldt trouwens voor de voorgeschiedenis in verband met de toestand en de regelingen van internationale rivieren in het algemeen.

Art. 113 van de Akte van Wenen van 9 juni 1815 en het Scheidingsverdrag tussen België en Nederland van 19 april 1839 vormen de kern van het toepasselijke verdragsrecht. Op de bijzondere positie van de Akte van Wenen in vergelijking met het andere toepasselijke verdragsrecht, zoals het Scheidingsverdrag, zullen we nader ingaan.

Verder zal ook aandacht moeten worden besteed aan het niet-geratificeerde Verdrag van 3 april 1925 tussen België en Nederland, dat de bedoeling had het Scheidingsverdrag te vervangen.

B. Interpretatieregels voor verdragen

Vooraleer in te gaan op de interpretatie van het toepasselijke verdragsrecht, dient kort te worden herinnerd aan de regelen die gelden bij de interpretatie van verdragen, als neergelegd in art. 31 en 32 van het verdrag van Wenen inzake het Verdragenrecht. In art. 31 is een algemene interpretatieregel opgenomen, terwijl art. 32 bijkomende interpretatiemiddelen bevat om bijvoorbeeld een reeds gevonden interpretatie te bevestigen.

De algemene interpretatieregel luidt als volgt: de bepalingen van een verdrag moeten te goede trouw worden geïnterpreteerd volgens de normale betekenis van de gebruikte bewoordingen in de context van het verdrag en rekening houdende met het voorwerp en het doel van het verdrag. Tot de context behoren onder andere eventuele bijlagen. Voorts moet rekening worden gehouden met elk akkoord tussen de partijen, dat precies betrekking heeft op de interpretatie van het verdrag en met latere verdragspraktijk.

Samen met de context moet eveneens rekening worden gehouden met elke regel van volkenrecht die van toepassing is in de verhouding tussen de verdragspartijen.

Ten slotte kunnen de partijen aan een term die wordt gebruikt in het verdrag, een bijzondere betekenis hebben willen geven.

De voorbereidende documenten van een verdrag en de omstandigheden waarin het werd gesloten, behoren tot de bijkomende interpretatiemiddelen vermeld in art. 32. Onder voorbereidende documenten dient men te verstaan de beraadslagingen van een diplomatieke conferentie en bijvoorbeeld ook de vertrouwelijke correspondentie tussen de regeringen vóór de aanvang van de conferentie en de besprekingen gevoerd in de wandelgangen. Tot de omstandigheden dienen te worden gerekend, de historische achtergrond waartegen de onderhandelingen werden gevoerd, en de individuele houding van de verdragspartijen, zoals hun economische en politieke situatie.

Het hanteren van de interpretatieregels van art. 31 en van de bijkomende interpretatiemiddelen van art. 32 dient te gebeuren in onderlinge samenhang en in goede trouw.

C. De interpretatie van de toepasselijke verdragsbepalingen

1° De tekst van art. 113 en de ermee samenhangende bepalingen van de Akte van Wenen

Art. 113 van de Akte van Wenen van 9 juni 1815 vormt een onderdeel van de artikelen 108 tot en met 117, die handelen over vrijheid van scheepvaart op de Europese internationale rivieren en luidt als volgt: «Chaque Etat riverain se chargera de l'entretien des chemins de halage qui passent par son territoire et des travaux nécessaires pour la même étendue, dans le lit de la rivière, pour ne faire éprouver aucun obstacle à la navigation.»

In deze bepaling met algemene draagwijdte (zie *infra*) wordt klaar en duidelijk het juridische fundament geleverd voor de verplichting van alle oeverstaten van internationale rivieren om de noodzakelijke werken uit te voeren ten einde geen hinderpalen voor de vrije scheepvaart te laten ontstaan of in stand te houden.

Art. 113 komt rechtstreeks voort uit art. 7 van een Reglement dat tijdens het Congres van Wenen werd opgesteld in verband met de Rijn. Deze samenhang tussen de volkenrechtelijke regelingen inzake de scheepvaart op de Rijn en de Schelde komt verder nog aan bod.

Bij de Akte van Wenen werden overigens een aantal bijlagen gevoegd met betrekking tot internationale rivieren; deze reglementen bezitten dezelfde juridische kracht en draagwijdte als de bepalingen van de Akte zelf en kunnen dus ook niet los daarvan worden gezien en geïnterpreteerd.

Een eerste reglement van algemene strekking heeft betrekking op de scheepvaart op rivieren die in hun bevaarbaar gedeelte de scheiding vormen tussen verschillende staten of verschillende staten doorkruisen. De bewoordingen van art. 113 worden letterlijk overgenomen in art. 6 van dit eerste reglement.

Een tweede reglement slaat op de scheepvaart op de Rijn, en is, zoals vermeld, in zijn art. 7 identiek aan art. 113.

Een derde Reglement ten slotte slaat op een aantal rivieren, waaronder de Schelde, en bepaalt o.a. dat de vrijheid van scheepvaart, als bepaald voor de Rijn wordt uitgebreid tot de Schelde (art. 1) en verder in art. 5, dat de oeverstaten van de Schelde «se chargent de l'entretien des chemins de halage et des travaux nécessaires dans le lit des fleuves, de la même manière que cela a été arrêté à l'article 7 pour le Rhin» (cursivering toegevoegd).

Meteen wordt duidelijk dat de interpretatie en toepassing van de verplichtingen in verband met de rivierbedding van de Schelde identiek zijn aan, en dus onlosmakelijk verbonden zijn met de reglementering en toepassing ervan, zowel in 1815 als daarna, inzake de Rijn: «l'application qui a été faite au Rhin, à travers le temps, de l'article 113 de l'Acte de Vienne, précise en même temps la portée de cet article en ce qui concerne l'Escaut.»¹ Rolin komt dan ook volko-

men terecht tot de vaststelling van een «identité absolue de régime entre l'Escaut et le Rhin quant aux travaux à faire dans le lit du fleuve suivant les besoins de la navigation».²

Deze intrinsieke verdragsband tussen de regeling voor de Schelde en de Rijn is niet alleen van belang voor de interpretatie van het toepasselijke verdragsrecht, maar zal ook een belangrijke rol spelen bij de analyse van een bijkomende rechtsgrondslag voor de verplichting tot uitvoering van verdiepingswerken, namelijk het gedrag van één van de partijen bij het geschil (III).

De opstellers van de Akte van Wenen hebben door deze intrinsieke verdragsband, wat betreft de noodzakelijke werken om de vrijheid van scheepvaart te blijven garanderen in de toekomst, meteen ook voorkomen en uitgesloten dat een normale en dus evolutieve interpretatie van deze verplichting tot uitvoering van werken alleen maar zou gelden voor de Rijn en niet voor de Schelde. Deze bedoeling van de partijen is uitdrukkelijk neergelegd in de zo-even vermelde bepaling «... de la même manière...».

Een uiteenlopende interpretatie, d.w.z. een statische voor de Schelde en een evolutieve voor de Rijn, zou dus niet alleen in strijd zijn met de uitdrukkelijke tekst van art. 113 en ermee samenhangende bepalingen, maar tevens niet te verzoenen zijn met de geest van de Akte van Wenen. Dit is ook niet verwonderlijk en past volkomen in het raam van het voorwerp en van het doel van de hier relevante bepalingen van de Akte van Wenen, namelijk een Europees rivierenrecht tot stand brengen.

Een eerste conclusie is dus dat de basisverplichting vervat in art. 113 van de Akte van Wenen geldt voor alle oeverstaten van internationale rivieren in Europa, en dat de evolutieve interpretatie en toepassing ervan niet op een andere manier mogen plaatsvinden voor de Schelde dan voor andere internationale rivieren waarvan sprake, wel integendeel.

2° De tekst van het Scheidingsverdrag van 1839

In de Akte van Wenen werd eerst in art. 113 gehandeld over de vrijheid van scheepvaart op alle internationale rivieren, daarna werden in de als bijlagen opgenomen reglementen met dezelfde juridische draagwijdte bepalingen opgenomen met betrekking tot afzonderlijke rivieren. Dezelfde benadering vinden we terug in art. 9 van het Scheidingsverdrag tussen België en Nederland van 19 april 1839.

Immers, art. 9, § 1, handelt over het geheel van rivieren en stromen die het grondgebied van beide staten scheiden of doorkruisen en luidt als volgt: «Les dispositions des articles 108 jusqu'à 117 inclusivement de l'Acte général du Congrès de Vienne, relatives à la libre navigation des fleuves et rivières navigables, seront applicables aux fleuves et rivières navigables qui séparent ou traversent à la fois le territoire belge et le territoire hollandais».

art. 9, § 2, heeft uitdrukkelijk betrekking op de Schelde en is geformuleerd in de volgende bewoordingen: «En ce qui concerne spécialement la navigation de l'Escaut et de ses embouchures, il est convenu que le pilotage et le balisage, ainsi que la conservation des passes de l'Escaut en aval d'Anvers, seront soumis à une surveillance commune, et que cette sur-

¹ Rolin JACQUEMYS, «L'entretien de l'Escaut suivant les traités», *Revue de Droit International et de Législation Comparée*, 1928, (377), 384.

² *Ibidem*, p. 390.

veillance commune sera exercée par des commissaires nommés à cet effet de part et d'autre. Des droits de pilotage modérés seront fixés d'un commun accord, et ces droits seront les mêmes pour les navires de toutes les nations».

Voorlopig kan hier al meteen worden opgemerkt dat, evenmin als dit bij de Akte van Wenen het geval is, er sprake kan zijn van enige discrepantie tussen de bepaling betreffende het geheel van rivieren en stromen die vallen onder art. 9, § 1, en de meer specifieke bepaling voor de Schelde van art. 9, § 2. Van een terminologie «néanmoins» of «par contre» is geen spoor aanwezig. Overigens merkt Erkens terecht op dat, indien art. 9, § 2, de verplichtingen van Nederland zou beperken, de sterke weerstand van Nederland tijdens de onderhandelingen over deze paragraaf moeilijk te verklaren zou zijn.³ Het doel van de tweede paragraaf was precies de eerbied voor de algemene verplichtingen van art. 113 op het Nederlandse deel van de Schelde te garanderen door de toepassing ervan onder controle van België te plaatsen.⁴

Meteen maakt een correcte lectuur van art. 9, § 1 duidelijk dat de bepalingen van art. 108 tot en met 117 van de Akte van Wenen en dus ook de erbijhorende Reglementen die al werden vermeld, *rechtstreeks, onverkort en onvoorwaardelijk en met dezelfde modaliteiten* van toepassing zijn op de internationale rivieren en stromen tussen of op het grondgebied van beide partijen bij het Scheidingsverdrag van 1839, en dus ook op de Schelde.⁵

De juridische noodzaak voor een nieuwe, rechtstreekse toepasselijkverklaring van deze artikelen van de Akte van Wenen ligt natuurlijk in de nieuwe situatie die was ontstaan sinds het Congres van Wenen door de Belgische onafhankelijkheid in 1830. De bepalingen van de Akte van Wenen verliezen door hun opname in het Scheidingsverdrag van 1839 niets van hun oorspronkelijke doelstelling en draagkracht: alleen hun territoriale toepassingsfeer wordt aangepast aan de realiteit van het ontstaan van een nieuwe staat.

Door de werking van art. 9 van het Scheidingsverdrag ontstaat er dus een verdragsrechtelijke driehoeksverhouding in de interpretatie en toepassing van de rechten en verplichtingen tussen de Akte van Wenen, het regime van de Rijn en het Scheidingsverdrag.

Elke benadering van het verdiepingsvraagstuk van de Schelde die deze verdragsdriehoek miskent, onvoldoende onderkent of slechts gedeeltelijk («pour les besoins de la cause et à la tête du client») tot zijn recht laat komen, vertrekt duidelijk van verkeerde juridische premissen.

3° De interpretatie van de toepasselijke verdragsbepalingen

Nu de inhoud en de onderlinge samenhang van de toepasselijke verdragsregels werd beschreven, gaan we thans over tot de bewoording van de gestelde vraag, aan de hand

van de interpretatieregels die hierboven werden samengevat. Zoals eerder aangegeven, wordt de vraag aan wie het recht toekomt om van Nederland uitvoering van de verdragsverplichting te eisen, afzonderlijk behandeld.

Dat er een verdragsverplichting bestaat voor Nederland om over te gaan tot «des travaux nécessaires... dans le lit de la rivière, pour ne faire éprouver aucun obstacle à la navigation» kan op basis van de toepasselijke verdragsbepalingen niet in redelijkheid worden bestreden.

De vraag spitst zich toe op de precieze omvang van die verplichting: wat houdt die verplichting tot uitvoering van noodzakelijke werken voor een vrije scheepvaart zonder hindernissen in? Anders gezegd: kan juridisch worden aangenomen dat verdiepingswerken van de Schelde behoren tot de «travaux nécessaires»?

In het raam van de verdragsrechtelijke grondslag kunnen volgende argumenten worden aangevoerd ter staving van de stelling dat er wel degelijk voor Nederland een verdragsverplichting bestaat om verdiepingswerken in de Schelde uit te voeren.

1) Een zuiver tekstuele interpretatie, volgens de normale betekenis van de woorden «des travaux nécessaires», brengt ons regelrecht in de discussie over het onderscheid tussen «instandhoudingswerken» en «verbeteringswerken». De tweespalt tussen een statische (de situatie van 1839) en een evolutieve interpretatie (aanpassing aan de noodwendigheden van handel en scheepvaart) ligt mede aan de basis van dit onderscheid.⁶

Getracht werd een oplossing van het tekstuele probleem te vinden in een extensieve interpretatie van het begrip «instandhoudingswerken» (zoals gebeurde in het Statuut van Barcelona van 1921)⁷ of in het hanteren van «noodzakelijkheid» in tegenstelling tot «opportuniteit» als criterium voor het onderscheid, waarbij verruimingswerken worden beschouwd als aanpassingswerken, terwijl het graven van een lateraal kanaal een verbeteringswerk wordt genoemd.⁸ De tweespalt tussen een statische en een evolutieve benadering is eveneens van invloed binnen de groep van voorstanders van «zuivere» instandhoudingswerken.

Een zuiver tekstuele interpretatie van de term «travaux nécessaires» brengt ons dus niet dicht bij een oplossing, omdat de tekst zelf voor beide interpretaties vatbaar is. Het argument dat het onmogelijk is in art. 113 zelfs maar de min-

⁶ Zie verder B. VITÁNYI, *The International Regime of River Navigation*, Alphen aan den Rijn, 1979, p. 350; Y. VAN DER MENSBRUGGHE, «Les eaux intermédiaires, la liaison Escaut-Rhin et le Plan Delta devant le droit international», *Jurisprudence du Port d'Anvers*, 1956, (1), 4-5; E. SOMERS, «Enkele volkenrechtelijke bedenkingen over het onderhoud van de Schelde», in *Liber Amicorum Elie Van Bogaert*, Antwerpen, 1985, (237), 250-251.

⁷ Art. 10, § 2 van het Statuut van Barcelona vertegenwoordigt een extensieve interpretatie van het begrip «onderhoud van de bevaarbaarheid», terwijl § 3 van artikel 10 een voorwaardelijke verplichting tot verbeteringswerken inhoudt die een oeverstaat alleen mag weigeren uit te voeren wegens legitieme gronden (B. VITÁNYI, *o.c.*, p. 358). Indien België en Nederland partij zouden worden zijn bij het Statuut van Barcelona, zou *estoppel* verhinderd hebben aan Nederland om «legitimate grounds for opposition» in te roepen die niet gegolden hebben bij de naleving door Nederland van identieke verplichtingen inzake het Rijnregime.

⁸ Y. VAN DER MENSBRUGGHE, *l.c.*, p. 4-5.

³ N. ERKENS, «Le statut international de l'Escaut», *Revue Belge de Droit International*, 1967, (353), 371.

⁴ *Ibidem*.

⁵ De verbinding door Nederland van het verdiepingsprogramma aan een bevredigende oplossing voor de problemen in verband met het Maaswater moge dan al politiek te begrijpen zijn, gelet op wat reeds werd uiteengezet is er voor een dergelijke koppeling geen rechtsgrond, wel integendeel: de verplichting tot uitvoering van de «travaux nécessaires» is onvoorwaardelijk.

ste expliciete allusie te vinden naar verbeteringswerken gaat voorbij aan deze vaststelling.⁹

2) Een interpretatie is tevens gebaseerd op het doel en op het voorwerp van de toepasselijke verdragsbepalingen, stelt ons in staat het tekstuele dilemma te overstijgen en de «travaux nécessaires» te plaatsen in het juiste perspectief, namelijk dat van het voortdurende behoud van de vrije scheepvaart op de Schelde.

Hier is vooral de samenhang tussen de bepalingen van de Akte van Wenen (art. 108-117) van belang: de instelling van een vrije scheepvaart op de Europese internationale rivieren staat voorop. Daartoe moeten de oeverstaten de bepaalde hinderpalen, van welke aard ook (administratief, financieel en waterbouwkundig) via nadere regelingen drastisch verminderen en op termijn helemaal beëindigen.

Deze artikelen van de Akte van Wenen vormen in de werkelijke zin van het woord «standstill clauses»: nieuwe beperkingen aan het vrije scheepvaartverkeer mogen niet meer worden ingesteld en de bestaande moeten minstens worden geharmoniseerd, en zijn op termijn gedoemd om te verdwijnen.¹⁰

De realisatie van dit voorwerp en doel van de relevante bepalingen van de Akte van Wenen zou aanzienlijk, zoniet volledig worden ondermijnd en aangetast, indien de aldus vrijgemaakte scheepvaart op de Schelde zou worden geconfronteerd met een semi-permanente en daarna permanente hinderpaal voortvloeiend uit het alleen maar uitvoeren van instandhoudingswerken in de strikte zin van het behoud van de situatie van 1815 respectievelijk 1839 en dus onvermijdelijk uitmondend in onvoldoende diepgang.

Het «nuttig effect» van de artikelen 108-117 van de Akte van Wenen zou verloren gaan: het recht op vrije scheepvaart zou in principe (en in de praktijk) kunnen worden uitgeoefend los van administratieve en financiële belemmeringen, maar het zou in de praktijk uitdoven, omdat de noodzakelijke voorwaarden voor een effectieve uitoefening van dat recht geen gelijke tred zouden moeten houden met de onvermijdelijke evolutie in de noodwendigheden van handel en scheepvaart en met de weerslag hiervan op de afnemende bevaarbaarheid van de Schelde. Bevaarbaarheid van een internationale rivier is immers geen begrip «*ne varietur*»,¹¹ terwijl het recht op vrije scheepvaart slechts een tijdelijk karakter zou hebben. Bastid merkt terecht op: «Le libre passage n'est rien s'il ne s'agit pas d'un passage utile».¹²

⁹ M. SIOTTO PINTOR, «Le Régime International de l'Escaut», in *Recueil des Cours de l'Académie de Droit International*, 1928, I, (279), p. 340.

¹⁰ B. VITÁNYI, *o.c.*, p. 67.

¹¹ P. BASTID, La question de l'Escaut et le différend hollando-belge», *Revue Générale de Droit International Public*, 1928, (689), p. 700.

¹² *Ibidem*, p. 697. De *ratio legis* die ten grondslag ligt aan de opname in het Statuut van Barcelona van de verplichting om verbeteringswerken uit te voeren of te laten uitvoeren, namelijk «(otherwise) freedom of navigation on international waterways would soon exist in name only, because it could no longer be exercised in conditions compatible with normal requirements» (citaat van de Commission of Inquiry bij B. VITÁNYI, *o.c.*, p. 356) moet ongetwijfeld ook geacht worden aanwezig te zijn geweest bij de formulering van de «travaux nécessaires» in art. 113 van de Akte van Wenen.

Derhalve kan alleen maar worden ingestemd met de opmerking van Somers dat de verdragspartijen uit 1839 «zelfs zonder veel verbeelding te gebruiken... vermoed (moeten) hebben dat de scheepvaartmogelijkheden in de toekomst niet identiek zouden blijven aan die van 1839».¹³

De hier voorgestane interpretatie wordt overigens ook nog bevestigd door art. 7 van het eerste Reglement dat als Annex bij de Akte van Wenen is gevoegd en zoals voor andere internationale rivieren dus ook voor de Schelde bepaalt dat de nadere uitwerking van het regime dient te gebeuren «de la manière la plus favorable au commerce et à la navigation...».

3) De verdragsdriehoek waarover eerder werd gesproken vormt de context waarbinnen de toepasselijke verdragsbepalingen d.w.z. art. 113 van de Akte van Wenen en art. 9 van het Scheidingsverdrag, in onderlinge samenhang, moeten worden geïnterpreteerd.

Hiervoor moeten we dus te rade gaan bij het vrije scheepvaartregime van de Rijn en de manier waarop daar de term «travaux nécessaires» werd uitgelegd en toegepast.

Reeds vóór de inwerkingtreding van de Conventie tussen de Oeverstaten van de Rijn en het Scheepvaartreglement inzake de Rijn van 31 maart 1831, heeft Pruisen, in 1830, verdiepingswerken uitgevoerd in de rivierbedding, en dit ter nakoming van de verplichting van art. 113 van de Akte van Wenen, die dus, zoals reeds eerder gesteld, verder gaan dan eenvoudig onderhoud.¹⁴

In de verhouding tussen de Duitse oeverstaten van de Rijn en Nederland werd snel duidelijk dat in de naleving van deze Conventie de uit te voeren werken berusten op de bestaande verplichting van art. 113 van de Akte van Wenen, en verdiepingswerken omvatten, en dit op basis van wederkerigheid.¹⁵

Ook in latere verdragen die betrekking hebben op de Rijn wordt uitdrukkelijk melding gemaakt van verdiepingswerken, volgens de behoeften van de scheepvaart, en uit te voeren ter nakoming van verplichtingen uit het verleden, met andere woorden art. 113 van de Akte van Wenen.¹⁶

Er bestaat dus geen twijfel over dat de «travaux nécessaires» in verband met de permanente bevaarbaarheid van de Rijn zeker ook verdiepingswerken omvat volgens de noodwendigheden van handel en scheepvaart. En dit geldt dus meteen ook voor art. 113 van de Akte van Wenen, zoals via het tweede Reglement bij de Akte en art. 9 van het Scheidingsverdrag toegepast op de Schelde in de verhoudingen tussen België en Nederland.

De interpretatie die op basis van voorwerp en doel van de verdragsbepalingen werd voorgestaan, past dus tevens perfect binnen de context waarbinnen ze zich bevinden.

4) De tot nu toe voorgestane interpretatie wordt, ten overvloede, nog bevestigd wanneer we kijken naar de voorbereidende documenten van het Scheidingsverdrag van 1839.¹⁷ Immers het Protocol van 27 maart 1831 van de Conferentie van Londen die uiteindelijk tot het Scheidingsverdrag heeft geleid, maakt ondubbelzinnig duidelijk dat de toenmalige vijf

¹³ E. SOMERS, *o.c.*, p. 257.

¹⁴ ROLIN JACQUEMYS, *l.c.*, 385.

¹⁵ *Ibidem*, p. 386-387.

¹⁶ *Ibidem*, p. 387-389.

¹⁷ *Ibidem*, p. 377-379.

grote mogelijkheden een welvarend België wensten dat de rijkdommen uit vrije scheepvaart op de Schelde ten volle zou moeten kunnen gebruiken. De bekommernis van de Conferentie te Londen was om ervoor te zorgen dat de vrijheid van scheepvaart op de Schelde effectief zou zijn.¹⁸

Juridisch werd dit omgezet door opname van de relevante bepalingen van de Akte van Wenen – zoals ze verder zouden worden geïnterpreteerd en toegepast via het Rijnregime – in het Scheidingsverdrag. Deze incorporatie brengt ons tot een laatste element in verband met de interpretatie van het toepasselijke verdragsrecht.

5) De bijzondere juridische waarde van art. 113 van de Akte van Wenen

Wat hier volgt in verband met de art. 108-117, waartoe art. 113 behoort, geldt door de incorporatie ervan via art. 9 van het Scheidingsverdrag eveneens voor de algemene discussie betreffende de «travaux nécessaires».

Het principe van de vrije scheepvaart op de Europese internationale rivieren, zoals neergelegd in de art. 108 tot en met 117 van de Akte van Wenen, heeft absolute voorrang op de uitoefening van hun normale jurisdictie door oeverstaten. Het principe van vrije scheepvaart, en dus noodzakelijkerwijze ook de ermee samenhangende en eruit voortvloeiende verplichtingen, zoals de uitvoering van noodzakelijke verdiepingswerken, zijn van een dergelijke dwingende aard dat ze gelden ongeacht wat oeverstaten daarover verder zouden afspreken. De relevante bepalingen van de Akte van Wenen werden door de vijf toenmalige grote mogendheden duidelijk als zodanig beschouwd en geproclameerd.¹⁹

We staan hier dus ongetwijfeld voor toepasselijk verdragsrecht waarover de toenmalige Europese landen oordeelden dat het een Europees geldende dwingende waarde had met absolute voorrang boven bestaande en nog te treffen regelingen inzake scheepvaart op internationale rivieren. De bindende kracht ervan was niet afhankelijk gemaakt van het sluiten van speciale scheepvaartakkoorden.²⁰ Alleen de concrete modaliteiten voor de uitoefening van de rechten en de nakoming van de verplichtingen kunnen nog voorwerp van nadere afspraken tussen oeverstaten zijn, maar zonder op enigerlei wijze afbreuk te mogen doen aan de bepalingen van art. 108 tot en met 117 waaraan ze ondergeschikt zijn en blijven.²¹ Er werd met andere woorden een volwaardig regime van vrije scheepvaart ingesteld, dat een juridische suprematie geniet en een permanent karakter heeft.²²

Deze juridische voorrang – die van bij het begin werd toegekend aan deze bepalingen en die ook in de periode van 1815 tot op heden onverkort werd gehandhaafd – brengt meteen ook mee dat elke wijziging ervan alleen maar op dezelfde manier kan worden totstandgebracht, d.w.z. bij overeenstemming tussen de bij de Akte van Wenen betrokken staten of hun rechtsopvolgers.

Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat de regeling van de art. 108 tot en met 117 een minimumstandaard inhoudt: staten mogen dus wel de faciliteiten inzake vrije scheepvaart uitbreiden, maar afspraken of staatsgedrag dat

beneden de minimumstandaard blijft, zijn niet toegestaan. Dat geldt dus ook voor afspraken of eenzijdige interpretaties in verband met de aard van de «travaux nécessaires».

De interpretatie die we hierboven hebben geschetst, is volkomen in overeenstemming met de juridische voorrang van art. 113.

Het is voorts vanzelfsprekend dat de juridische voorrang die art. 113 sedert 1815 onafgebroken geniet, niet kan worden verzwakt, aangetast of uitgedoofd door incorporatie ervan of eenvoudige referenties ernaar in latere regelingen die betrekking hebben op vrije scheepvaart op internationale rivieren in Europa. Elke interpretatie van later totstandgekomen verdragsrecht, zoals van art. 9 van het Scheidingsverdrag van 1839, die de juridische voorrang van art. 113 in het gedrang brengt, is juridisch niet houdbaar.

D. Wie heeft het recht om uitvoering van de verdiepingswerken in de Schelde te eisen?

Het zal ondertussen ook al duidelijk zijn dat het regime van de vrije scheepvaart, zoals ingesteld door de Akte van Wenen precies als bedoeling had een einde te maken aan alle belemmeringen van welke aard dan ook, en alle staten, en dus niet alleen de oeverstaten van de Europese internationale rivieren, te beschouwen als begunstigen van dat recht op vrije scheepvaart. Vitányi merkt dan ook terecht op dat het behoud van de bevaarbaarheid niet werd overgelaten aan de discretionaire bevoegdheid van de individuele oeverstaten.²³

Dat oeverstaten van een internationale rivier een bevoorrechte positie innemen met betrekking tot de bescherming van hun vaak vitale²⁴ belangen – zoals in het geval van België en de Schelde – in verband met de vrije scheepvaart, en de ervoor noodzakelijk uit te voeren verdiepingswerken, houdt in dat zij in eerste instantie ook gerechtigd zijn te eisen dat de verdragsverplichtingen worden nageleefd.

België kan dus van Nederland eisen dat het de noodzakelijke verdiepingswerken uitvoert. Het gaat evenwel niet om een exclusieve bevoegdheid van de oeverstaten alleen. Alle zeevarende naties die gebruik willen maken van de vrije scheepvaart op de Schelde, zoals bepaald in de Akte van Wenen, hebben het recht van Nederland te eisen dat de «travaux nécessaires» worden uitgevoerd. Immers, door de aard zelf van het regime van de vrije scheepvaart zijn de eruit voortvloeiende verplichtingen geen verplichtingen die alleen maar zijn aangegaan ten opzichte van staten waarmee scheepvaartverdragen zijn gesloten. De verplichtingen tot uitvoering van verdiepingswerken rusten op de oeverstaten in hun verhoudingen met alle potentiële beneficiarissen van het recht op vrije scheepvaart.

²³ *Ibidem*, p. 348-349.

²⁴ De opmerking van BOUCHEZ («The Netherlands and the Law of International Rivers», in *International Law in the Netherlands*, 1978 (215), p. 248) dat de Schelde voor België en Nederland uit het oogpunt van scheepvaart slechts «of substantial interest» is, wordt formeel tegengesproken door de Conferentie van Londen, die uitdrukkelijk erkende dat het voor België ging om een vitaal belang (M. SIOTTO PINTOR, *l.c.*, p. 332). Deze laatste auteur voegt er overigens aan toe dat het hierbij gaat om een vitaal belang «au sens rigoureux de l'expression».

¹⁸ N. ERKENS, *o.c.*, p. 362.

¹⁹ B. VITÁNYI, *o.c.*, p. 66.

²⁰ *Ibidem*, p. 67.

²¹ *Ibidem*, p. 68-69.

²² *Ibidem*, p. 68.

Terecht stelt Vitányi dan ook dat «third-party beneficiaries of treaty provisions agreed to by other States with regard to the navigation of pluriterritorial waterways are entitled to demand on their own behalf the implementation of stipulations in their favour». ²⁵

De interpretatieregel die in de traditionele opvatting over het internationaal recht wordt gehanteerd en op basis waarvan bepalingen die een beperking van soevereiniteit inhouden restrictief moeten worden uitgelegd, ²⁶ kan niet worden gebruikt wanneer de belangen van de internationale gemeenschap inzake vrije scheepvaart op een internationale rivier duidelijk de juridische voorrang opeisen en ook verkregen hebben. «Les intérêts de la communauté internationale priment ceux d'un Etat isolé». ²⁷

Dat de kring van staten die de uitvoering van verdiepingswerken in de Schelde kan eisen potentieel onbeperkt is, versterkt de positie van België, in deze zin dat de Belgische eis niet alleen kan worden gefundeerd op het eigen recht van België terzake, maar dat bovendien kan worden aangevoerd dat België daarnaast ook uitvoering van verdiepingswerken kan eisen in naam van de grote groep van beneficiarissen van het recht op vrije scheepvaart op de Schelde.

Gelet op het voorgaande, kan België ook niet eenzijdig afstand doen van de juridische gegarandeerde rechten op uitvoering van verdiepingswerken door Nederland. Nederlandse pogingen om een dergelijke afstand door België te bewerkstelligen waren en zijn nog steeds niet alleen politiek, maar tevens juridisch gedoemd om te mislukken.

Hiermee is de behandeling van de verdragsrechtelijke grondslag afgerond.

II. DE GEWOONTERECHTELIJKE GRONDSLAG

Het principe van de vrije scheepvaart op de internationale rivieren in Europa, zoals neergelegd in de Akte van Wenen, heeft verder zijn uitwerking en toepassing gevonden in het netwerk van verdragen die sinds 1815 zijn gesloten tussen de oeverstaten van de Europese rivieren. Op die wijze zijn de in 1815 nog bestaande belemmeringen voor de vrije scheepvaart systematisch afgebouwd. Dat berust op en behoort tot de verdragsrechtelijke evolutie.

Na een diepgaande analyse komt Vitányi terecht tot de conclusie dat zich sinds 1815, naast het verdragsrechtelijke regime, tevens een gewoonterechtelijke regel heeft ontwikkeld met betrekking tot de relatieve kosteloosheid inzake het gebruik van internationale rivieren en wel in deze zin dat geen heffingen op de scheepvaart mogen worden ingesteld of behouden die geen retributies zijn voor geleverde diensten bijvoorbeeld om verdiepingswerken te bekostigen om de bevaarbaarheid van een internationale waterweg te verbeteren en/of om de bevaarbaarheid van een vaargeul te behouden. ²⁸ Vitányi besluit terzake tot het bestaan van een Europese gewoonterechtelijke regel die overigens volgens

Bastid volkomen in de lijn ligt van de geest van de Akte van Wenen. ²⁹

Voor onze vraagstelling is relevant dat een eis tot uitvoering van verdiepingswerken in de Schelde, naast een beroep op het toepasselijk verdragsrecht, ook kan gebaseerd zijn op deze regionale Europese gewoonterechtelijke regel van relatieve kosteloosheid inzake het gebruik van internationale rivieren: oeverstaten kunnen nog een vergoeding in de vorm van retributies instellen, maar dan uitsluitend als tegenprestatie voor diensten verleend aan de scheepvaart, zoals het loodsen van schepen en lossen en laden van vracht. Het nuttig effect van deze diensten in functie van de noodwendigheden van handel en scheepvaart zou ernstig worden aangetast of zelfs verloren gaan, indien de noodzakelijke infrastructuurle maatregelen zoals verdiepingswerken van de rivier niet of niet regelmatig zouden worden uitgevoerd. Immers de *ratio legis* zelf van de gewoonterechtelijke regel van de relatieve kosteloosheid van de scheepvaart op internationale rivieren, - gegroeit uit de staatspraktijk van de afschaffing van heffingen op het gebruik van de rivier als zodanig - zou daardoor, op termijn, in zijn essentie worden ondermijnd en uiteindelijk tot verdwijnen gedoemd zijn.

Overigens behoort tot de algemene beginselen van het internationaal rivierenrecht - dat van toepassing is los van verdragsrechtelijke bepalingen - de verplichting om geen schade te veroorzaken, bijvoorbeeld door geen verdiepingswerken uit te voeren met de teloorgang van de bevaarbaarheidsgraad als gevolg.

III. HET GEDRAG VAN NEDERLAND SINDS 1815

De grondslag voor een volkenrechtelijke verplichting kan niet alleen worden geput uit verdragsrechtelijke bepalingen en uit het gewoonterecht, maar kan tevens voortkomen uit het gedrag van een van de staten bij een geschil op basis van het *estoppel* beginsel.

Het *estoppel*-beginsel houdt in dat een staat niet tot schade van een andere staat mag terugkomen op wat hij heeft gedaan of gezegd en waarvan de tweede staat in redelijkheid en goed vertrouwen mocht aannemen dat de gedragslijn ook in de toekomst ongewijzigd zou worden gevolgd in soortgelijke situaties.

Hier moeten we dus opnieuw verwijzen naar de verdragsrechtelijke driehoek tussen art. 113 en de ermee samenhangende bepalingen van de Akte van Wenen, art. 9 van het Scheidingsverdrag en de verdragsregelingen inzake de Rijn.

We hebben al aangetoond dat volgens de Akte van Wenen de interpretatie en uitvoering van de verplichtingen van Nederland inzake de Schelde identiek dienden te zijn aan het terzake relevante gedeelte uit het Rijnregime. De manier waarop Nederland zich heeft gekweten van zijn verplichtingen inzake de Rijn is dus per definitie relevant als bijkomende rechtsgrondslag voor de Belgische eis tot uitvoering van verdiepingswerken in de Schelde.

Nederland heeft met betrekking tot de Rijn niet alleen uitdrukkelijk het bestaan van een verdragsverplichting tot uitvoering van verdiepingswerken erkend, maar heeft er bovendien op gewezen dat het op basis van wederkerigheid zelf

²⁵ B. VITÁNYI, *o.c.*, p. 132.

²⁶ M. SIOTTO PINTOR, *l.c.*, p. 341.

²⁷ P. BASTID, *l.c.*, p. 706.

²⁸ B. VITÁNYI, «La relative gratuité de l'utilisation des voies d'eau internationales est-elle devenue une règle coutumière?», in *German Yearbook of International Law*, 1983, (54), p. 83.

²⁹ P. BASTID, *l.c.*, p. 694.

het recht heeft om uitvoering ervan te eisen van de andere oeverstaten van de Rijn.³⁰

Het *estoppel*-beginsel brengt nu precies mee dat andere staten die een bepaald belang hebben – in het geval van België is dat belang bovendien al juridisch beschermd door art. 113 van de Akte van Wenen – ervan mogen uitgaan dat het vertrouwen gewekt door het gedrag van een andere staat, *in casu* Nederland, met betrekking tot de erkenning van en de daadwerkelijke naleving van een identieke volkenrechtelijke verplichting niet zal worden geschonden, en dus schade zou veroorzaken, wanneer het zelf een aanspraak maakt op uitvoering van dergelijke verdiepingswerken. Dit geldt *a fortiori* in geval van een intrinsieke verdragsband tussen het regime voor Schelde en Rijn.

Het *estoppel*-beginsel verhindert dat Nederland identieke volkenrechtelijke verplichtingen in de verhoudingen met België op een andere manier interpreteert – en in feite weigert uit te voeren – dan wanneer het gaat om een verdragsrelatie met oeverstaten van een andere internationale rivier die evenwel door een intrinsieke verdragsband aan hetzelfde basisregime is onderworpen, en die bovendien uitdrukkelijk in 1815 als standaardnorm voor de andere internationale rivieren in Europa werd vooropgesteld.

Indien de toepassing van het *estoppel*-beginsel ten nadele van Nederland dan al enigszins bemoeilijkt zou zijn door de juridische samenhang tussen de identieke verdragsregimes, dan is dat geenszins het geval wanneer we de Nederlandse houding bekijken met betrekking tot de Schelde zelf.

Immers, naar aanleiding van de onderhandelingen over het afkopen van het tolrecht op de Schelde wordt uit diplomatieke correspondentie tussen het Verenigd Koninkrijk en Nederland terecht afgeleid dat Nederland het belang onderkent van het onderhoud van de dijken «*quant à la conservation de l'Escaut en état de navigabilité*». ³¹ Ofschoon de Nederlandse houding niet rechtstreeks betrekking heeft op verdiepingswerken, heeft het *estoppel*-beginsel hier wel tot gevolg dat België ervan mag uitgaan – in aansluiting op de duidelijke verdragsbepalingen uit 1815 en 1830 – dat Nederland de bevaarbaarheid van de Schelde als evolutief accepteert.

Een derde en laatste mogelijkheid tot het invoeren van het *estoppel*-beginsel betreft het niet-geratificeerde verdrag van 3 april 1925, dat de bedoeling had het Scheidingsverdrag van 1839 te vervangen. ³² Wat ons hier aanbelangt, is dat het Verdrag voorzorg in een gezamenlijk beheer van de Beneden-Schelde, dat zich niet beperkte tot onderhoud, maar voorzorg in constante verbetering en dus verdieping van de vaargeul, aangepast aan de evoluerende eisen van moderne handel en scheepvaart. ³³

Deze voorziening kon, gelet op de juridische voorrang van art. 113 van de Akte van Wenen, geen wijziging aanbrengen ten opzichte van de bepalingen inzake de Schelde uit het Scheidingsverdrag van 1839: dat was trouwens helemaal niet

nodig, omdat wat in het verdrag van 1925 werd opgenomen, volkomen aansluit bij de door ons verdedigde interpretatie van de voordien toepasselijke verdragsrechtelijke bepalingen. In een afzonderlijk Protocol van 22 Mei 1926 tussen België, Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk werd trouwens *ex abundante cautela* uitdrukkelijk overeengekomen dat de art. 108 tot en met 117 van de Akte van Wenen van kracht zouden blijven. ³⁴ Daarom kon het ook alleen maar gaan om een gedeeltelijke herziening van het Scheidingsverdrag. ³⁵

Ongeacht de redenen die geleid hebben tot de verwerping van het verdrag van 1925 door de Nederlandse Eerste Kamer, is van belang dat Nederland toen instemde met de in punt I van deze bijdrage uiteengezette interpretatie van de term «*travaux nécessaires*». De gebruikte formuleringen en de voorbereidende documenten vormen staatspraktijk en bewijs van rechtsovertuiging, ook in Nederland, waarop in goede trouw door België kan worden voortgegaan, zelfs wanneer het Verdrag nooit in werking is getreden.

De waarde van deze situaties waarin ten aanzien van Nederland een beroep op het *estoppel*-beginsel kan worden gedaan, is des te groter omdat het Nederlandse gedrag dat ertoe aanleiding geeft niet alleen op generlei wijze afwijkt van de reeds in punt I aangevoerde interpretatie, maar er integendeel volkomen mee in overeenstemming is.

Het antwoord op de gestelde vraag luidt dan ook als volgt: op basis van het toepasselijke verdragsrecht, het gewoonterecht en met toepassing van het *estoppel*-beginsel, bestaat er een recht om van Nederland, afgezien van de op 17 januari 1995 tussen Vlaanderen en Nederland gesloten watervrdrag, verdieping van de Schelde te eisen naargelang de noodwendigheden van handel en scheepvaart.

Professor dr. Eric SUY

Emeritus Gewoon Hoogleraar Internationaal Recht
K.U.-Leuven

en

Prof. dr. Karel WELLENS

Gewoon Hoogleraar Internationaal Recht
K.U.Nijmegen

³⁴ *Ibidem*, p. 267-268. Dezelfde voorzorg werd door de Belgische Ministerraad genomen bij de voorbereiding van de onderhandelingen die uiteindelijk tot de Watervrdragen hebben geleid, toen aan Nederland werd meegedeeld «*qu'il ne sera porté aucun préjudice aux droits qui résultent des traités internationaux relatifs au statut de l'Escaut*» (P. d'Argent, «*L'évolution du statut juridique de la Meuse et de l'Escaut: une mise en perspective des accords de Charlesville-Mézières du 26 avril 1994*», *Revue Belge de Droit International*, 1997, (133), p. 148). Gelet op wat werd uiteengezet in verband met de juridische suprematie van art. 113 en de ermee samenhangende bepalingen van de Akte van Wenen, was een dergelijke clause juridisch niet strikt nodig, maar politiek wellicht verstandig. In de preambule van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaamse Gewest inzake de verruiming van de Vaargeul in de Westerschelde van 17 januari 1995 wordt uitdrukkelijk gesteld dat wat de Partijen in het Verdrag zijn overeengekomen geldt «*Onverminderd de verdragen die tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België werden gesloten over de Schelde,...*». Via de incorporatie van art. 113 van de Akte van Wenen in art. 9 van het Scheidingsverdrag van 1839, is de juridische suprematie van de Akte van Wenen ook in de verhoudingen tussen België en Nederland erkend en dus in deze Preambule nogmaals bevestigd.

³⁵ *ROLIN JACQUEMYS, l.c.*, p. 377.

³⁰ *ROLIN JACQUEMYS, l.c.*, p. 384-389.

³¹ *Ibidem*, p. 395.

³² De herziening van het Scheidingsverdrag werd vanaf 1919 voorbereid door een Commissie waarin naast België en Nederland de nieuwe grote mogendheden van en na de Eerste Wereldoorlog zitting hadden (V.S., Verenigd Koninkrijk, Italië en Japan).

³³ *L. BOUCHEZ, l.c.*, p. 266.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER – 9 NOVEMBER 1998

Voorzitter: de h. Marchal

Rapporteur: de h. Parmentier

Openbaar ministerie: de h. Leclercq

Advocaat: mr. Simont

Beroepsziekte – Overheidspersoneel – Vergoeding – Beroepsrisico – Blootstelling – Bewijslast – Vermoeden – Tegenbewijs – Buschauffeur

De bodemrechter die vaststelt: 1) dat een buschauffeur in dienst van een openbare instelling gedurende jaren van blootstelling aan vibraties die de oorzaak kunnen zijn van de als beroepsziekte erkende been- en gewrichtsziekte waaraan hij lijdt, en 2) dat het tegenbewijs van de blootstelling aan het beroepsrisico van die ziekte niet is geleverd, verantwoordt naar recht zijn beslissing dat de getroffene lijdt aan een beroepsziekte die aanleiding geeft tot vergoeding (art. 3, 1° en 4. K.B. 5 januari 1971).

Société Regionale Wallonne du Transport t/ B.

Gelet op de bestreden arresten, op 28 april 1997 en 24 september 1997 gewezen door het Arbeidshof te Luik;

...

Overwegende dat, enerzijds art. 3, 1° van het K.B. van 5 januari 1971 betreffende de schadevergoeding voor beroepsziekten in de overheidssector bepaalt dat tot vergoeding aanleiding geven de beroepsziekten als zodanig erkend ter uitvoering van de op 3 juni 1970 gecoördineerde wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten;

Dat, anderzijds, krachtens art. 4, eerste lid, van hetzelfde K.B., de schadevergoeding voor een beroepsziekte verschuldigd is wanneer een personeelslid, door een beroepsziekte getroffen, aan een beroepsrisico van die ziekte werd blootgesteld tijdens de volledige duur van een periode of tijdens een gedeelte ervan gedurende welke hij tot een der categorieën van gerechtigden op onderhavige bepalingen heeft behoord;

Overwegende dat, krachtens art. 4, tweede lid, van het K.B. van 5 januari 1971, de getroffene van de beroepsziekte, behoudens tegenbewijs, vermoed wordt aan het beroepsrisico blootgesteld te zijn geweest;

Overwegende dat het bestreden arrest van 28 april 1997, met overneming van de gronden van de eerste rechter, erop wijst dat «de deskundige in bepaalde gevallen heeft geoordeeld dat de vibraties ten gevolge van het rijden met een bus niet voldoende waren om artrose te veroorzaken, terwijl hij daarentegen in andere gevallen, zoals het onderhavige, op grond van onbetwistbare feitelijke gegevens, eigen aan (verweerd) beroep, heeft geoordeeld dat de betrokkene blootgesteld is geweest»;

Overwegende dat het bestreden arrest van 28 april 1997, op eigen gronden, beslist «dat de deskundige aantoonde (...) dat de vibraties waaraan (verweerder) gedurende zevenen-

twintig jaar als buschauffeur heeft blootgestaan, de oorzaak konden zijn van de been- en gewrichtsziekte waaraan hij thans lijdt, en dat die vibraties ongetwijfeld talrijker en intenser zijn geweest dan die waaraan de doorsneeburger blootstaat, daar laatstgenoemde bij of buiten zijn werk gewoonlijk geen vibrerende instrumenten gebruikt; dat die vaststelling nog kracht wordt bijgezet door de studie, waaraan de deskundige geloof hecht en waaruit blijkt dat buschauffeurs, na tien jaar rijden, veel meer artrose van de wervelkolom vertonen dan een controlegroep, zodat moet worden aangenomen dat, als het ingetreden risico groter is, ook het potentiële risico in dezelfde verhouding stijgt; dat ten slotte niet mag worden vergeten dat de blootstelling aan het beroepsrisico van de ziekte *juris tantum* vermoed wordt krachtens art. 4, tweede lid, van het K.B. van 5 januari 1971 betreffende de schadevergoeding voor beroepsziekten in de overheidssector; dat het duidelijk is dat het tegenbewijs te dezen niet geleverd wordt» en «dat gebleken is dat (verweerder) lijdt aan een been- en gewrichtsziekte die door vibraties kon zijn veroorzaakt en dat hij beroepshalve aan het risico van die ziekte blootgesteld is geweest (...);»

Dat het arrest door die overwegingen de beslissing dat verweerder lijdt aan een beroepsziekte die aanleiding geeft tot schadevergoeding, naar recht verantwoordt en regelmatig met redenen omkleedt.

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER – 15 DECEMBER 1998

Voorzitter: de h. Holsters

Rapporteur: de h. Fischer

Openbaar ministerie: de h. De Riemaeker

Advocaten: mrs. Rasir, Demouin, Van Buggenhout, Verstraeten, De Rue, Duquesne, Matray en Verbiest

Strafvordering – Voorrecht van rechtsmacht – Toepassingsgebied – Rechter in handelszaken

Art. 479 Sv. preciseert welke magistraten of ambtenaren onder de toepassing vallen van de bij dit artikel ingevoerde bijzondere rechtspleging van het voorrecht van rechtsmacht. De in die wetsbepaling gegeven opsomming is limitatief, aangezien voornoemde wetsbepaling afwijkt van het gemene recht. Die opsomming maakt geen melding van de rechter in handelszaken, wiens ambt niet samenvalt met dat van rechter in de rechtbank van koophandel.

P. e.a. t/ P.-Q. e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 september 1998 gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Luik;

Overwegende dat art. 479 Sv. preciseert welke magistraten of ambtenaren onder de toepassing vallen van de bij dat artikel ingevoerde bijzondere rechtspleging;

Dat de in die wetsbepaling gegeven opsomming limitatief is, aangezien voornoemde wetsbepaling afwijkt van het gemeene recht;

Dat die opsomming geen melding maakt van de rechter in handelszaken, wiens ambt niet samenvalt met dat van rechter in de rechtbank van koophandel; dat voornoemd artikel weliswaar betrekking heeft op de rechters in de rechtbank van koophandel, maar niet op alle leden van voornoemd rechtscollege;

Dat, als de wetgever de voorrang van rechtsmacht, die is ingevoerd bij voornoemde wetsbepaling, welke van openbare orde is en op beperkende wijze moet worden uitgelegd, had willen uitbreiden tot de rechter in handelszaken, hij dat in de wet had moeten opnemen;

...

NOOT – Over de voorrang van rechtsmacht

1. Art. 479 Sv. vermeldt, op beperkende wijze, de magistraten en ambtenaren die in aanmerking komen voor de voorrang van rechtsmacht. Daarin zijn o.m. begrepen de rechters in de rechtbank van koophandel, maar niet de rechters in handelszaken, noch de rechters en de raadsheren in sociale zaken.

2. De werkende en plaatsvervangende rechters in handelszaken worden door de Koning benoemd voor vijf jaar. Om voor die ambten in aanmerking te komen, moeten de kandidaten ten minste vijf jaar met ere handel hebben gedreven of deelgenomen hebben aan het beheer van een handelsvennootschap of aan het bestuur van een representatieve professionele of interprofessionele organisatie uit de handel of de nijverheid.

3. Rechters in handelszaken zowel als rechters en raadsheren in sociale zaken zijn lekenrechters: dit geldt zowel voor de werkende als de plaatsvervangende rechters in handelszaken, de sociale rechters en raadsheren (Cass., 14 oktober 1975, *R.W.*, 1975-76, 185).

Ze blijven, ondanks hun benoeming, onderworpen aan de gemeenrechtelijke rechtspleging wanneer ze worden vervolgd voor enig misdrijf.

A. Vandeplas

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER – 11 FEBRUARI 1999

Voorzitter: mevr. Charlier

Raadsheer-rapporteur: de h. Storck

Openbaar ministerie: de h. Piret

Advocaten: mrs. Nelissen Grade en Geinger

Beslag en executie – Onroerend beslag – Geldigheidsduur van de overschrijving – Toewijzing – Vermelding van de toewijzing op de overschrijving – Termijn

De overschrijving van het beslagexploot geldt, behoudens vernieuwing, voor een termijn van drie jaar. Na het verstrijken van die termijn houdt het beslag van rechtswege op enig gevolg te hebben en kan de toewijzing niet meer gebeuren. De vermelding van de toewijzing op de overschrijving van het beslag door de hypotheekbewaarder is echter niet aan een termijn gebonden.

ding van de toewijzing op de overschrijving van het beslag door de hypotheekbewaarder is echter niet aan een termijn gebonden.

V. E. t/ N.V. A. B. en B.V.B.A. M.

Gelet op de bestreden arresten, op 18 februari en 10 april 1997 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het middel: schending van de art. 1622, 1569, tweede lid, en 1598 Ger.W.

doordat het arrest van 18 februari 1997 beslist dat de omstandigheden dat het beslag na de litigieuze toewijzing niet is vernieuwd, de geldigheid niet kan aantasten van die toewijzing, die plaatsvond op een tijdstip dat het uitvoerend beslag op onroerend goed volledig effect bleef sorteren, en dat het arrest van 10 april 1997 beslist dat de vermelding van de toewijzing op de kant van de overschrijving van het beslag niet hoeft te worden aangebracht binnen drie jaar na de overschrijving, en het hoger beroep van eiseres niet gegrond verklaart op grond dat «uit de lezing van (art. 1569, tweede lid, Ger.W.) ondubbelzinnig blijkt dat alleen de verkoop van in beslag genomen goederen moet gebeuren binnen een termijn van drie jaar na het beslag of de vernieuwing ervan, terwijl die termijn niet geldt voor de vormvereisten waarin art. 1598 Ger.W. voorziet; dat immers uit de bewoordingen van voornoemde tekst duidelijk blijkt dat de vermelding «binnen drie jaar na de overschrijving of na de vernieuwing ervan» slechts slaat op de verkoop van de in beslag genomen goederen, maar niet op de vervulling van de vormvereisten bedoeld in voornoemd art. 1598».

terwijl de vordering tot nietigverklaring van de toewijzing overeenkomstig art. 1622 Ger.W., gegrond moet zijn op art. 1569 Ger.W., waarvan de niet-inachtneming op straffe van nietigheid is voorgeschreven, en dus op het verval van de overschrijving van het beslag, zelfs als zij na de toewijzing zelf is gebeurd; art. 1569, tweede lid, Ger.W. bepaalt dat de overschrijving van het exploit van uitvoerend beslag op onroerend goed slechts geldt voor drie jaar, behalve indien zij wordt vernieuwd, en dat «het beslag van rechtswege ophoudt enig gevolg te hebben en niet meer wordt vermeld in de hypothecaire getuigschriften, indien de in beslag genomen goederen niet verkocht zijn binnen drie jaar na de overschrijving of na de vernieuwing ervan en indien de formaliteiten voorgeschreven in art. 1598, laatste lid, niet vervuld zijn»; art. 1598, laatste lid, Ger.W. bepaalt dat de bewaarder beknopt melding maakt van de toewijzing op de kant van de overschrijving van het beslag; dat vormvereiste ertoe strekt de hypotheekbewaarder in staat te stellen om bij de afgifte van hypothecaire getuigschriften vast te stellen dat de overschrijving van het beslag niet vervallen is, hoewel ze sedert meer dan drie jaar is gebeurd; dat vormvereiste slechts een voorwerp en een betekenis heeft als het in acht genomen wordt binnen de termijn van drie jaar te rekenen van de overschrijving van het beslag; het beslag immers, na het verstrijken van die termijn, niet meer wordt vermeld in de hypothecaire getuigschriften; als er zou worden beslist dat de overschrijving gevolgen blijft hebben wanneer de driejarige termijn verstrijkt na de definitieve toewijzing maar, op een tijdstip dat de bij art. 1598 laatste lid, voorgeschreven melding nog niet is aangebracht, er een toestand zou ontstaan waarin de hypotheekbewaarder de overschrijving van het beslag niet meer zou dienen te vermelden, terwijl de

openbaarheid van de toewijzing nog niet verzekerd zou zijn door de bij art. 1598 Ger.W. voorgeschreven kantmelding of door de overschrijving van het proces-verbaal van toewijzing; daaruit volgt dat het uitvoerend beslag op onroerend goed dat op het goed van eiseres is gelegd bij het op 25 april 1992 voorgeschreven exploit, geen effect meer sorteert op 28 april 1995, ook al is het in beslag genomen goed definitief toegewezen op 14 februari 1995, aangezien de toewijzing pas op 9 juni 1995 op de kant van de overschrijving van het beslag is vermeld; het arrest van 10 april 1997 dus niet wettig het hoger beroep van eiseres tegen de beslissing waarbij haar vordering tot nietigverklaring van de toewijzing werd verworpen, ongegrond kon verklaren op grond van de kantmelding meer dan drie jaar na de overschrijving van het beslagexploit is aangebracht:

Overwegende dat luidens art. 1569, tweede lid, Ger.W. de overschrijving van het beslagexploit slechts voor drie jaar geldt, behalve indien zij wordt vernieuwd, en dat het beslag van rechtswege ophoudt enig gevolg te hebben en niet meer wordt vermeld in de hypothecaire getuigschriften, indien de in beslag genomen goederen niet verkocht zijn binnen drie jaar na de overschrijving of na de vernieuwing ervan en indien de formaliteiten, voorgeschreven in artikel 1598, laatste lid, Ger.W. niet vervuld zijn;

Dat genoemd art. 1598, laatste lid, bepaalt dat de hypotheekbewaarder beknopt melding maakt van de toewijzing op de kant van de overschrijving van het beslag;

Overwegende dat uit die bepalingen volgt, enerzijds, dat het beslag effect blijft sorteren en in de hypothecaire getuigschriften vermeldt wordt, indien de in beslag genomen goederen verkocht worden binnen drie jaar te rekenen van de overschrijving of van de vernieuwing ervan, op voorwaarde dat op de kant van de overschrijving beknopt melding is gemaakt van de toewijzing, anderzijds, dat laatstgenoemd vormvereiste, waarvan de vervulling ten laste valt van de hypotheekbewaarder en niet van de beslaglegger afhangt, zelf niet aan een termijn is onderworpen;

Dat bijgevolg het arrest van 10 april 1997 terecht beslist dat de nietigheid van de toewijzing niet hierop kan worden gegrond dat de toewijzing, hoewel ze is gebeurd binnen drie jaar na de overschrijving van het beslag of na de vernieuwing ervan, pas na het verstrijken van die termijn op de kant van de overschrijving is vermeld;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

...

RAAD VAN STATE

9de KAMER – 19 APRIL 1999

Voorzitter-rapporteur: de h. Beirlaen

Auditoriaat: de h. Weymeersch

Advocaten: mrs. Vermeire en Martens loco Bronders

Wetten, decreten en besluiten – Raadpleging van de afdeling wetgeving van de Raad van State – Dringende noodzakelijkheid

Het beroep op de dringende noodzakelijkheid door een stereotiepe, want jaarlijks weerkerende stijlformule en door een tautologische motivering, voldoet niet aan het vereiste van art. 3 R.v.St.-wet. Bovendien blijkt dat het probleem reeds langer

bekend was, zodat, indien de dringende noodzakelijkheid effectief bestond op het ogenblik waarop het bestreden besluit werd genomen, dit op uitsluitende wijze volgt uit het stilzitten van het bestuur zelf.

VZW Koninklijk Belgisch Verbond voor Bescherming van de Vogels t/ Vlaams Gewest

Arrest nr. 79.811

...

Overwegende dat de verzoekende partij als middel de schending aanvoert van art. 3 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State; dat zij stelt dat geen enkele motivering wordt gegeven voor het inroepen van de dringende noodzakelijkheid, dat reeds in maart 1998 het ontwerp bekend was, aangezien het anders niet kon worden besproken in de Benelux-vergadering, dat daaruit ten slotte blijkt dat ongeveer zes maanden zijn verstreken tot het bestreden besluit uiteindelijk werd genomen;

Overwegende dat de verzoekende partij de schending aanvoert van art. 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State; dat luidens art. 3, § 1, eerste lid van de gecoördineerde wetten op de Raad van State; dat luidens art. 3, § 1, eerste lid van de gecoördineerde wetten op de Raad van State «buiten het met bijzondere redenen omklede geval van hoogdringendheid», de voorontwerpen van reglementaire besluiten onderworpen dienen te worden aan het met redenen omkleed advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State; dat *in casu* in de aanhef van het bestreden besluit de dringende noodzakelijkheid als volgt wordt gemotiveerd:

«Overwegende dat het houden van vogels voor het kweken en het deelnemen aan zangwedstrijden, een culturele activiteit is, waarvoor in de huidige omstandigheden voorlopig geen andere oplossing bestaat dan een beperkte bevoorrading met vinken uit de vrije natuur ten behoeve van de bloedverversing om het voortbestaan van die activiteit op bevredigende wijze te waarborgen, zonder de stand van deze soort in gevaar te brengen;

Overwegende dat het nodig is de regelgeving inzake de bevoorrading en de stimulering van de vinkenkweek onverwijld uit te vaardigen, zodat de vinkeniersverenigingen en de vinkeniers met kennis van de nieuwe regelgeving inzake de bevoorrading de gepaste en noodzakelijke maatregelen kunnen nemen om de kweek van vinken te versterken in functie van het vangstquotum dat in onderhavig besluit wordt afgebouwd van 10.500 stuks in 1998 naar 8.500 stuks in 2002 en om aan de in het besluit opgenomen administratieve verplichtingen te kunnen voldoen,»;

dat deze aangevoerde motieven niet pertinent zijn; dat met betrekking tot het eerste motief dient te worden vastgesteld dat een dergelijke motivering reeds sedert jaren terug te vinden is in de aanhef van de ministeriële besluiten met hetzelfde onderwerp; dat het derhalve een jaarlijkse weerkerende stijlformule en bijgevolg een stereotiepe motivering is; dat ten aanzien van het tweede motief dient te worden gewezen op het tautologische karakter van de motivering: de dringende noodzakelijkheid wordt gemotiveerd door het feit «... dat het nodig is de regelgeving (...) onverwijld uit te vaardigen (...)»; dat uit het administratief dossier en uit de door de verzoekende partij overgelegde stukken bovendien blijkt dat, zoals de verzoekende partij terecht stelt, het pro-

bleem reeds in maart 1998 bekend was; dat indien de dringende noodzakelijkheid effectief bestond op het ogenblik waarop het bestreden besluit werd genomen, dit op uitsluitende wijze volgt uit het stilzitten van de verwerende partij; dat het middel kennelijk gegrond is;

...

NOOT – Voor een overzicht van de rechtspraak van de Raad van State met betrekking tot de uitzondering op de adviesverplichting in geval van dringende noodzakelijkheid, zie M. Van Damme, *Raad van State, afdeling wetgeving*, Brugge, Die Keure, 1998, 134-153; zie i.h.b. p. 147-148: de overheid dient de bestuurlijke besluitvorming zodanig te organiseren dat ten minste de mogelijkheid wordt geschapen de adviesverplichting na te komen; de overheid mag niet zelf de raadpleging onmogelijk maken, bijvoorbeeld door systematisch te wachten met het uitwerken van een regeling tot het verstrijken van de lopende maatregelen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e KAMER – 2 APRIL 1996

Voorzitter: de h. Londers

Raadsheren: de hh. Blondeel en Rutsaert

Advocaten: mrs. Van Geertruyen loco Jegers en Van Hout-Koninckx

Huwelijksvermogensrecht – Gezinswoning – Preferentiële toewijzing – Art. 1447 B.W. – Criteria

Krachtens art. 1447, tweede lid, B.W. beslist de rechtbank over de preferentiële toewijzing van de gezinsvorming met inachtneming van de maatschappelijke en gezinsbelangen die erbij betrokken zijn en van de vergoedings- en vorderingsrechten van de andere echtgenoot.

Dit artikel bepaalt niet dat de meest biedende echtgenoot de voorrang moet krijgen. Het is immers niet de bedoeling geweest van de wetgever door de invoering van dit artikel de meest kapitaalkrachtige van de echtgenoten de mogelijkheid te bieden de gezinswoning te verwerven, wel integendeel.

V. t/ V.

Overwegende dat beide partijen vragen dat de gezinswoning gelegen te Opwijk (...), hun op grond van art. 1447 B.W. zou worden toegewezen;

...

2. Overwegende dat naar luid van art. 1447, tweede lid B.W., de rechtbank beslist met inachtneming van de maatschappelijke en gezinsbelangen die erbij betrokken zijn en van de vergoedings- en vorderingsrechten van de andere echtgenoot;

Overwegende dat geïntimeerde in de loop van de echtscheidingsprocedure en thans nog steeds de gezinswoning betreft, samen met de twee minderjarige kinderen van partijen, ... die aan haar hoede werden toevertrouwd bij beschikking gewezen op 14 april 1994 door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, zitting houdende

in kort geding; dat het belangrijk is dat voormelde kinderen verder in de hun vertrouwde omgeving zouden kunnen opgroeien; dat geïntimeerde gedurende de echtscheidingsprocedure daarenboven verder de helft van de hypothecaire lening heeft afbetaald;

Overwegende dat daar tegenover staat dat appellant, die de gezinswoning heeft verlaten om elders een nieuw bestaan op te bouwen, zelf in het geheel niet de intentie heeft om het goed te bewonen; dat hij immers voorstelt dat, wanneer het goed hem zou worden toegewezen, hij de woning zou verhuren aan geïntimeerde; dat dit uiteraard, gelet op de reeds nu bestaande spanningen en onenigheden, een onhoudbare situatie in het leven zou roepen, waarbij een verbroken man-vrouw-relatie zou worden vervangen door een verhuurder-huurder-relatie;

Overwegende dat uit geen enkel objectief element blijkt dat geïntimeerde niet in staat zou zijn de noodzakelijke opleg te betalen; dat zij een normaal inkomen geniet dat haar in staat moet stellen de lasten hiervan te dragen; dat er ongetwijfeld nog belangrijke activa aanwezig zijn die deel uitmaken van het te verdelen gemeenschappelijk vermogen en die haar minstens deels zullen toekomen; dat geïntimeerde daarenboven kan beschikken over krediet aan zeer gunstige voorwaarden, daar zij personeelslid is van een financiële instelling;

Overwegende dat de vergoedingen waarop appellant meent aanspraak te kunnen maken ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, ernstig worden betwist, omdat het gaat om beweerde schenkingen door zijn ouders; dat ook de gevorderde gebruiksvergoeding ernstig wordt betwist, mede gelet op het feit dat de gemeenschappelijke kinderen van partijen ook verder het gebruik van de gezinswoning hebben;

Overwegende dat de bewering van appellant als zou hij een bijzondere emotionele band hebben met de betrokken woning, weinig geloofwaardig voorkomt, omdat hij duidelijk niet de bedoeling heeft om ze zelf te betrekken; dat het daarenboven niet voldoende blijkt dat de woning hoofdzakelijk door zijn werk en hulp van zijn familieleden zou zijn opgetrokken;

Overwegende dat het zeker niet de bedoeling kan geweest zijn van de wetgever door de invoering van art. 1447 B.W. de meest kapitaalkrachtige van de echtgenoten de mogelijkheid te bieden de gezinswoning te verwerven, wel integendeel; dat het derhalve onbelangrijk is dat appellant beweert dat hij bereid is een hogere prijs te bieden dan de waarde geschat door deskundige Toye;

Overwegende dat uit het voorgaande volgt dat het gepast voorkomt de gezinswoning, samen met de huisraad, bij voorrang toe te wijzen aan geïntimeerde, tegen betaling, voor wat het onroerend goed betreft van een bedrag gelijk aan de helft van het verschil tussen de waarde van het goed, no. 7.500.000 fr., en het nog openstaande saldo van de hypothecaire lening op het ogenblik van het verlijden van de notariële akte;

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

5e bis KAMER – 16 FEBRUARI 1998

Voorzitter: de h. Peeters

Advocaten: mrs. Marcon en Vyverman loco Geerts

Onrechtmatige overheidsdaad – Openbare wegen – Gemeente – Verzakking in voetpad – Vreemde oorzaak – Onwetendheid van gemeente omtrent verzakking

De gemeente moet, tenzij een vreemde oorzaak die haar niet kan worden toegerekend haar belet haar beveiligingsverplichting na te komen, op haar grondgebied waken over het handhaven van de veiligheid van het verkeer in de straten. Deze verplichting houdt in dat de gemeente slechts wegen voor het verkeer mag openstellen die voldoende veilig zijn en dat zij de gepaste maatregelen moet nemen om ieder abnormaal gevaar te voorkomen.

Het feit dat de gemeente op het ogenblik van het ongeval nog niet was verwittigd van een verzakking in het voetpad is geen vreemde oorzaak.

V. t/ gemeente Bornem

Het beroepen vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen van 18 november 1996 heeft de eis van appellante, de veroordeling van geïntimeerde beogend tot de betaling van de som van 100.000 fr., provisioneel, te vermeerderen met de vergoedende interesten en de gerechtelijke interesten, ongegrond verklaard. Appellante werd verwezen in de gedingkosten.

Appellante stelde hoger beroep in bij verzoekschrift neergelegd ter griffie van het Hof op 18 april 1997.

Overwegende dat het doel en de grondslag van de oorspronkelijke eis van appellante zowel in feite als in rechte blijken uit de inleidende dagvaarding van 4 januari 1995 en uit het beroepen vonnis; dat het Hof hiernaar verwijst;

Dat appellante thans de veroordeling van geïntimeerde vordert tot de betaling van een som van 100.730 fr., te vermeerderen met de vergoedende interesten vanaf 20 oktober 1993 en met de gerechtelijke interesten;

...

Dat geïntimeerde concludeert tot de bevestiging van het vonnis *a quo*;

Overwegende dat appellante op 20 oktober 1993 omstreeks 8u20 als voetgangster ten val kwam op het voetpad te Bornem aan de hoek van de Lindestraat en de Nieuwe Kouterstraat;

Dat appellante beweert dat zij viel door in een verzakking van het voetpad te stappen; dat uit een attest van geïntimeerde blijkt dat haar werklieden het voetpad op 26 oktober 1993 herstelden en hierbij spraken van een «*verzakking*» van een «*put*» in het voetpad;

Dat appellante hierbij, blijkens een attest van Dr. M.J. Ascoop, een avulsiefractuur van de linkerenkel opliep;

Dat appellante ten tijde van het ongeval zwanger was, zodat de behandelende geneesheer ook een echografie van het abdomen nam;

Overwegende dat appellante haar eis tot betaling van schadevergoeding baseert op de veiligheidsverplichting van geïntimeerde;

Dat appellante gewag maakt van «*een ernstige verzakking*»; dat deze omschrijving te verzoenen is met de voormelde beschrijving die de technische diensten van geïntimeerde zelf hebben gegeven; dat geïntimeerde de bewering van appellante trouwens niet tegensprekt; dat zij in haar eigen ongevalsangifte spreekt van een «*stoep die weggezakt is*» en van een weg in «*slechte staat*»; dat zij er bovendien de

nadruk op legt dat zij na verwittigd te zijn, onmiddellijk tot herstelling overging; dat daarbij niet betwist is dat het voetpad ter plaatse zeer smal is en de verzakking zich voordeed net voorbij de hoek van de straat;

Dat deze elementen bewijzen dat de kwestieuze verzakking een abnormaal gevaar opleverde voor de voetgangers; dat de verzakking het voetpad gebrekkig maakte;

Overwegende dat de gemeente, tenzij een vreemde oorzaak die haar niet kan worden toegerekend, haar belet haar beveiligingsverplichting na te komen, op haar grondgebied moet waken over het handhaven van de veiligheid van het verkeer in de straten; dat deze verplichting inhoudt dat de gemeente slechts wegen voor het verkeer mag openstellen die voldoende veilig zijn; dat zij, uitgezonderd wanneer de voormelde vreemde oorzaak haar dit belet, de gepaste maatregelen moet nemen om ieder abnormaal gevaar te voorkomen;

Dat geïntimeerde het bewijs niet heeft geleverd van het bestaan van een vreemde oorzaak die haar niet zou kunnen worden toegerekend en die haar zou hebben belet haar verplichting na te komen; dat het feit dat zij op het ogenblik (misschien) nog niet was verwittigd van de kwestieuze verzakking, geen dergelijke vreemde oorzaak is;

Dat geïntimeerde wel beweert dat appellante, die dagelijks voorbij deze plaats kwam om haar kind naar school te doen, toch moet geweten hebben dat zich daar een verzakking voordeed; dat deze bewering de fout van geïntimeerde evenwel niet in de weg staat;

Overwegende dat geïntimeerde overigens niet bewijst dat appellante zelf enige fout beging; dat haar val op zichzelf geen bewijs van een fout impliceert; dat de kennis van appellante van de plaatselijke toestand evenmin het bewijs levert van enige fout; dat het kwestieuze voetpad ter plaatse van het ongeval immers erg smal is en appellante haar kindje naar school bracht, zodat haar aandacht nodig was voor de veiligheid van haar kind en van haar zelf; dat het feit dat appellante de verzakking van het voetpad, gelegen juist achter de hoek van de straat, in die omstandigheden niet heeft ontweken, geen bewijs levert van enige onvoorzichtigheid;

Overwegende dat de voormelde fout van geïntimeerde de schade veroorzaakte waarvan appellante de vergoeding heeft gevorderd; dat geïntimeerde met toepassing van art. 1382 B.W. gehouden is tot schadevergoeding;

...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT

KORT GEDING – 9 MAART 1998

Voorzitter: de h. Vanhelmont

Faillissement – Voorwaarden – Ambtshalve aanstelling voorlopig bewindvoerder – Voorwaarden

Er bestaan te dezen bepaalde, gewichtige en met elkaar overeenstemmende aanwijzingen dat de onderneming op duurzame wijze haar betalingen heeft gestaakt en dat haar krediet geschokt is, zodat de faillissementsvoorwaarden zijn vervuld.

Indien de vennootschap zelf de neerlegging van de boeken in het vooruitzicht stelt, maar hiertoe niet overgaat, bestaat het

vermoeden, minstens de mogelijkheid dat zij haar onvermogen zou kunnen organiseren. Hierdoor is de ambtshalve aanstelling van een voorlopig bewindvoerder volstrekt noodzakelijk.

N.V. B.

Ingevolge beslissing van de kamer inzake handelsonderzoeken van deze rechtbank van 16 januari 1998 werd Mevr. H. Pinxten, rechter in handelszaken, belast met het onderzoek naar deze onderneming, naar aanleiding van volgende gegevens:

- vonnis bij verstek van de arbeidsrechtbank te Hasselt van 1 oktober 1997 inzake R.S.Z.: veroordeling tot betaling van 297.938 fr. uit hoofde van achterstallige bijdragen over het eerste kwartaal 1997;

- beslagbericht inzake R.S.Z. van 30 december 1997 ten bedrage van 707.143 fr.

- vonnis bij verstek van de arbeidsrechtbank te Hasselt van 7 januari 1998 inzake R.S.Z.: veroordeling tot betaling van verwijl- en gerechtelijke interesten ten bedrage van 5.714 fr.

Uit een ondervraging door de rechter gelast met het onderzoek van de gedelegeerd-bestuurder, de heer H. op 13 februari 1998 en de door deze laatste neergelegde stukken, is op 13 februari 1998 gebleken dat de vennootschap:

- in 1997 een verlies heeft geleden van 1.831.545 fr.
- op 31 december 1997 een negatief eigen vermogen heeft van 246.615 fr.

- dat er een rekening-courant-vennoten was in het voordeel van de vennootschap op hetzelfde tijdstip van 1.056.584 fr.

- dat N.V. B. haar schulden ten aanzien van de R.S.Z. niet kon betalen en dat zij over geen akkoord met de R.S.Z. beschikte.

Met de rechter, gelast met het onderzoek, werd door de vennootschap afgesproken dat deze laatste op 27 februari een voorstel tot regeling van haar toestand zou voorleggen bij gebreke waarvan de rechter haar onderzoek zou afsluiten en haar bevindingen zou voorleggen aan de kamer inzake handelsonderzoeken.

Op 27 februari 1998 heeft de gedelegeerd-bestuurder aan de rechter, gelast met het onderzoek, verklaard dat de vennootschap in de loop van de volgende week de boeken zou neerleggen. Men wachtte op het afwerken van een kleine opdracht, die slechts een paar dagen zou in beslag nemen en op de bijeenroeping van een raad van bestuur. De vennootschap heeft echter in de week volgend op 27 februari 1998 de boeken niet neergelegd, waarvan de rechter, gelast met het onderzoek, ons in kennis heeft gesteld.

Gelet op de verklaringen van de gedelegeerd-bestuurder op 13 en 27 februari 1998 en de voorhanden zijnde stukken, meer bepaald de balans per 31 december 1997, blijkt dat er bepaalde, gewichtige en met elkaar overeenstemmende aanwijzingen bestaan dat de onderneming op duurzame wijze haar betalingen heeft gestaakt en haar krediet geschokt is, zodat de faillissementsvoorwaarden vervuld zijn.

Nu de vennootschap zelf de neerlegging van haar boeken in het vooruitzicht stelde, maar daartoe niet overging, bestaat het vermoeden, minstens de mogelijkheid dat zij haar onvermogen zou kunnen organiseren.

Deze omstandigheid maakt de volstrekte noodzakelijkheid uit en wij stellen daarom ambtshalve een voorlopige be-

windvoerder aan met de opdracht en de bevoegdheden, zoals in het beschikkend gedeelte van deze beschikking bepaald.

Om deze redenen,

Wij, P. Vanhelmont, voorzitter van de rechtbank van koop-handel te Hasselt,

ambtshalve beslissend overeenkomstig art. 8 van de faillissementswet van 8 augustus 1997,

ontnemen aan N.V. B. het volledige beheer over het geheel van haar goederen,

wijzen mrs. Y. Valgaeren en S. Dekelver, advocaten, aan als voorlopige bewindvoerders van de N.V. B. voornoemd, met opdracht als wettelijke vertegenwoordiger van de N.V. B. het bestuur en ook het dagelijks bestuur van de vennootschap waar te nemen en haar ten aanzien van om het even welke derden te vertegenwoordigen, zulks met uitsluiting van de raad van bestuur en de gedelegeerd-bestuurder,

zeggen voor recht dat de voorlopige bewindvoerders zich onmiddellijk in het bezit stellen van het volledige patrimonium, dat zij dit voorlopig dienen te bewaren en beheren en zich te dien einde toegang zullen verschaffen en laten verschaffen tot alle gegevens en documenten, boekhoudkundige en administratieve, bij al wie of waar zij zich ook mogen bevinden,

leggen hen als te nemen bewarende maatregel op alle financiële rekeningen van N.V. B. te blokkeren en de derden te verwittigen uitsluitend in hun handen te betalen,

zeggen voor recht dat de kosten en het ereloon van het voorlopig bewind door de N.V. B. zullen worden geprovisioneerd,

vragen de hoofdgriffier bij toepassing van art. 25 van de wetten op het handelsregister deze beschikking ter kennis te brengen van het centraal handelsregister,

zeggen voor recht dat onderhavige beschikking aan N.V. B. dient te worden betekend door de voorlopige bewindvoerder door middel van een gerechtsdeurwaardersexploot,

zeggen voor recht dat de bevolen ontneming van het beheer slechts gevolg zal hebben indien de voorlopige bewindvoerders binnen acht dagen een vordering tot faillietverklaring instellen,

verklaren deze beschikking uitvoerbaar bij voorraad niet tegenstaande het aanwenden van de rechtsmiddelen voorgeschreven door de art. 1031 en 1032 Ger. W.

ARBEIDSRECHTBANK TE BRUGGE – AFDELING OOSTENDE

7e KAMER – 8 MAART 1999

Voorzitter: de h. Dupont

Rechters in sociale zaken: de hh. Malysse en Rondelez

Advocaten: mrs. Lamiroy en Dockx

Bestaansminimum – Bestaansmiddelen – Verplichte aanrekening – Feitelijk gezin – Toepasbaarheid op twee samenwonenden van hetzelfde geslacht

Het is het O.C.M.W. niet toegestaan de verplichte aanrekening van de bestaansmiddelen van de persoon met wie de aanvrager van het bestaansminimum samenwoont, uit te breiden buiten het geval van de vorming van een feitelijk gezin, in de zin van de gemeenschap van een man en een vrouw die samenleven alsof ze gehuwd zijn en deze aanrekening ook toe te passen bij het samenleven van de aanvrager met een persoon van hetzelfde geslacht.

S. t/ O.C.M.W. Oostende

Voorwerp van de vordering - Middelen

Eiseres bestrijdt de beslissing van verweerder van 9 juli 1998 waarbij haar geen bedrag als bestaansminimum werd toegekend, wegens haar samenwoning met de als onderwijzeres tewerkgestelde en maandelijks 55.000 frank verdienende Karina D.J., waardoor eiseres niet behoeftig wordt geacht. Eiseres voert aan dat verweerder in zijn vorige beslissing van 21 augustus 1997 in dezelfde samenwoning geen betelsel zag bij het toekennen van het bestaansminimum. Zij vormt geen feitelijk gezin met Karina D.J., want ze zijn van hetzelfde geslacht.

Verweerder wijst op het samenwonen van eiseres waarbij het geslacht thans niet meer decisief is...

Gronden van het vonnis - Beoordeling

...

Eiseres (°1965) behaalde in 1992 het diploma van Voortgezet Hoger Kunstonderwijs. Zij woont sedert april 1992 samen met ene Karina D.J.

In augustus 1997 vroeg zij het bestaansminimum aan om, na als langdurige werkloze te zijn geschorst, opnieuw gerechtigd te geraken op werkloosheidsuitkeringen teneinde zodoende in aanmerking te komen voor tewerkstelling in de Stedelijke Kunstacademie.

Verweerder besliste toen op 21 augustus 1997 haar het bestaansminimum toe te kennen voor juni, juli en augustus 1997. Haar samenwoning was toen nochtans eveneens bekend. Twee maanden daarvan werden onmiddellijk teruggevorderd, aangezien eiseres intussen aan de slag kon.

Eiseres werkte vervolgens van september 1997 tot juli 1998 in diverse vervangingscontracten, wat evenwel onvoldoende arbeidsdagen opleverde om uitkeringsgerechtigd te zijn.

Op 1 juli 1998 diende zij een nieuwe aanvraag voor het bestaansminimum in. Zij was immers al geselecteerd voor een nieuwe job in de Stedelijke Kunstacademie, maar deze vacature gold slechts in het raam van art. 60 O.C.M.W.-wet, waardoor zij uit de boot viel en geen andere oplossing zag dan deze nieuwe aanvraag.

Dat verweerder, anders dan bij zijn vorige beslissing waar hij, nochtans eveneens op de hoogte van de zagezegde samenwoning daar overheen stapte, is niet erg consequent, maar kan voor eiseres op zich geen recht openen i.v.m. de huidige bestreden beslissing. Het kan wel een licht werpen op verweerdens gebruikelijke interpretatie van «samenwoning».

Karina D.J. werkt als onderwijzeres en verdient ± 55.000 fr. per maand. De samenwoning wordt door eiseres volmondig erkend.

Om het bestaansminimum te kunnen genieten mag de aanvrager niet over de toereikende bestaansmiddelen beschikken, waarbij ook die van de persoon met wie men samenwoont worden in rekening gebracht (art. 1 en 5 Bestaansminimumwet 7 augustus 1974).

De betaansmiddelen van de persoon met wie men samenwoont worden echter concreet pas in rekening gebracht als men er een feitelijk gezin mee uitmaakt, waarvoor als zodanig beschouwd wordt: *de man en de vrouw die samenleven alsof ze gehuwd waren* (art. 13, § 1, K.B. 30 oktober 1974 houdende algemeen reglement betreffende het bestaansminimum). Buiten het geval van samenwonen met bepaalde ascendenten of descendenten, wordt geen rekening gehouden met andere gevallen van samenwonen (art. 13, § 3).

Verweerder acht de duurzame samenleving en gemeenschappelijke huishouding met Karina D.J. van meer doorslaggevend belang dan het in voormeld art. 13 bepaalde verschil in geslacht. De inkomsten van deze vriendin staan derhalve de toekenning van het bestaansminimum in de weg, meent verweerder.

Het kan niet worden ontkend, en de rechtbank sluit haar ogen niet voor deze realiteit, dat de samenleving in een evolutie zit naar het wegwerken van het onderscheid tussen de geslachten. Hoeveel deze evolutie zal gaan, is niet uit te maken en *in casu* ook niet relevant; de rechtbank moet zich zoveel mogelijk houden aan de wettelijke bepalingen, zoals deze thans nog te lezen zijn.

Misschien is de bepaling van voornoemd art. 13, dat «man en vrouw» en dus een verschillend geslacht vereist om van een feitelijk gezin te kunnen spreken, stilaan maatschappelijk achterhaald, in de huidige stand van de wetgeving is daarin vandaag nog geen discriminatie te ontwaren die niet op een objectieve en redelijke verantwoording zou gebaseerd zijn. Dat de wetgever deze bepaling tot op heden nog niet wijzigde, kan misschien illustreren dat de maatschappelijke evolutie nog niet ver genoeg is gegaan. De rechtbank moet gelijke tred houden met de wetgever en mag niet vooruitlopen. Volgt zij het standpunt van verweerder, dan veroorzaakt zij onevenwichten op andere vlakken. Daarbij moet bv. de fiscale wetgeving in rekening worden gebracht, waarin eventuele discriminatie in de andere richting gaat dan waartoe ze in huidige aangelegenheid werkt. De bluts en de buil?

Voornoemd art. 13 vereist bovendien dat beiden «samenleven alsof ze gehuwd waren». De draagwijdte van deze sibilijne formulering in de context van het samenleven van twee personen van hetzelfde geslacht is niet meteen in te vullen. Immers, ook de inhoud van het huwelijk is aan de orde van de dag. In ieder geval toont verweerder evenmin aan dat dit voor eiseres het geval is. Andere tijden, andere zeden.

In dit verband moet erop worden gewezen dat het begrip «samenleven» in het raam van het tarief van het bestaansminimum ruimer is dan samenwonen in concubinaat (Senaev P. en Simoens D., *OCMW-dienstverlening en bestaansminimum*, 120).

De oogmerken van eiseres zijn gezond en niet op zuiver profitaat gericht. Uiteindelijk beoogt zij haar kansen op de arbeidsmarkt te verhogen. Verweerder erkende trouwens dat zij in het verleden al verscheidene malen een job aan haar neus zag voorbijgaan ten gevolge van de specifieke voorwaarden voor de «nepstatuten».

Eiseres vraagt thans, na vernietiging, slechts het bestaansminimum vanaf 1 augustus 1998 en niet vanaf haar aanvraag

op 1 juli 1998; blijkbaar gaat ze ermee akkoord, zoals verder het beschouwde, dat haar loon voor het werk in juni 1998 als leefgeld voor juli moet worden beschouwd.

Haar vordering is bijgevolg geheel gegrond.

VREDEGERECHT TE ROESELARE

10 MAART 1999

Rechter: de h. Nolf

Geesteszieke – Opneming ter observatie – Omstandig medisch verslag – Huisarts – Vereiste van objectieve medische expertise

Het verzoekschrift tot opneming ter observatie van een geesteszieke is niet ontvankelijk wanneer de huisarts die het omstandig medisch verslag heeft opgemaakt, zich baseert op loutere voorkennis, zonder enig daadwerkelijk onderzoek binnen de wettelijke termijn.

Terzake van een (nog) niet opgenomen patiënt heeft de wetgever enkel in de onverenigbaarheid op grond van verwantschap voorzien, zodat er geen strafrechtelijk beteugeld verbod is jegens de arts die de patiënt reeds in behandeling heeft, om het medisch onderzoek te verrichten en het omstandig medisch verslag op te stellen. Toch zou dit een burgerlijke fout inhouden, omdat overeenkomstig de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens een objectieve medische expertise vereist is voorafgaand aan de opneming onder dwang van een geesteszieke.

D. t/ L.

Bij verzoekschrift neergelegd ter griffie op 10 maart 1999 vraagt verzoekende partij de opneming ter observatie van L.

Het gevoegd medisch verslag van dr. B. van 8 maart 1999 luidt:

«Ondergetekende (...), gevorderd op 8 maart 1999, verklaart onderzocht te hebben (de te beschermen persoon). Ondergetekende stelt vastdat er uit dit onderzoek blijkt dat:

- deze persoon geestesziek is, aangetast door depressie, oligofrenie, en dat de symptomen van zijn ziekte de volgende zijn: agressief, zelfverminking, levensmoe;
- deze persoon zijn gezondheid en zijn veiligheid ernstig in gevaar brengt en dat dit gevaar precies schuilt in (onleesbaar woord) en dat deze persoon een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit en deze bedreiging precies bestaat in agressie tegen zijn moeder;
- zijn gezondheidstoestand van dien aard is dat geen andere geschikte behandeling kan worden toegepast dan de beschermingsmaatregelen bepaald in de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke: depressie, opname voor agressie;
- het om een spoedeisend geval gaat om de volgende redenen: agressie tegen zichzelf en tegen zijn moeder».

Uit de omstandigheid dat het attest per 8 maart 1999 vermeldt dat betrokkene onderzocht werd «*zich thans bevindende te 'idem' (= woonplaats)*» terwijl betrokkene zich volgens het verzoekschrift sinds zondagavond 7 maart 1999 in het Ziekenhuis te R. bevindt, leidt de rechtbank af dat de

betreffende huisarts zich baseert op loutere voorkennis, zonder enig daadwerkelijk onderzoek binnen de wettelijke termijn.

Het verzoek dient dan ook reeds om die reden *hic et nunc* afgewezen te worden als niet-ontvankelijk (vgl. G. Baeteman en S. De Meuter, «Het nieuwe statuut van de (geestes)-zieke», p. 62, nr. 44; P. Senaev en H. Nys, «Het statuut van de geestesgestoorden», p. 60, nr. 94).

Daarenboven mag worden aangenomen dat, aangezien de betreffende arts de *huisdokter* van het gezin betreft (zie uitdrukkelijke bevestiging van verzoekster in het inleidend verzoekschrift), deze ten opzichte van de betreffende invalide (met een lange medische voorgeschiedenis) ook als «*behandelend geneesheer*» aan te wijzen is.

Terzake (nog) niet opgenomen patiënten heeft de wetgever enkel in de onverenigbaarheid op grond van verwantschap voorzien, zodat er geen strafrechtelijk beteugeld verbod is jegens de arts die de patiënt reeds in behandeling heeft, om het medisch onderzoek te verrichten en het verslag op te stellen.

Toch zou dit een burgerlijke fout inhouden, omdat overeenkomstig de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens een objectieve medische expertise vereist is voorafgaand aan de opneming onder dwang van een geesteszieke (Hof Mensenrechten, arrest Winterwerp/Nederland van 24 oktober 1979, *Publ. Cour.*, Série A., nr. 33).

Terecht stelt H. Nys in dat verband (*o.c.*, p. 66 e.v.):

«Allereerst verhindert de reeds vaak vermelde eis van *onafhankelijkheid van het medisch oordeel* dit. Dat de wetgever - er is in dit opzicht geen principieel verschil tussen de arts die de patiënt in behandeling heeft in een psychiatrische dienst en buiten zo'n dienst, bv. in een dienst voor geestelijke gezondheidszorg of in een privé-praktijk - heeft nagelaten dit beginsel in het laatste geval te bevestigen en de naleving ervan strafrechtelijk te beteugelen, heft niet de algemene geldigheid van het beginsel op, dat gebaseerd is op de wettelijk beschermde diagnostische en therapeutische vrijheid. Een arts die een medisch onderzoek verricht en daarover rapporteert in omstandigheden waarin de onafhankelijkheid van zijn oordeel niet is gewaarborgd, handelt niet in overeenstemming met de medische plichtenleer en riskeert een tuchtrechtelijke sanctie.

Zo'n arts handelt evenmin als een zorgvuldig arts in dezelfde omstandigheden zou handelen: een zorgvuldig arts vermijdt zijn activiteiten te beoefenen in omstandigheden die de onafhankelijkheid van zijn oordeel in het gedrang kunnen brengen. Van de vereiste objectieve medische expertise kan geen sprake zijn. Dat houdt overigens een burgerrechtelijke fout in, die zijn aansprakelijkheid in het gedrang brengt, wanneer kan worden aangetoond dat door een lichtvaardig oordeel ten onrechte een omstandig medisch verslag zou zijn afgeleverd» (nr. 116).

Dezelfde auteur beklemtoont terecht (nr. 99) dat «de aanstellingskeuring ook en zelfs meer de belangen van de werkgever dient dan die van de kandidaat. Bij het onderzoek voorafgaand aan de opstelling van het omstandig verslag spelen eveneens belangen van derden mee. Het kan niet worden ontkend dat de belangen van de verzoeker die een opneming te observatie wenst, niet samenvallen met die van de onderzochte persoon en dat ze zelfs met elkaar in conflict kunnen komen, met name wanneer de derde de opneming

ter observatie wenst omdat hij zich bedreigt acht door de geesteszieke, terwijl deze zich tegen die opneming verzet».

De «huisarts» die verscheidene gezinsleden, onder wie de «zieke» in behandeling heeft, kan bezwaarlijk de rechtbank gepast bijstaan in de onpartijdige «tandembeoordeling» die de wetgever in deze materie heeft ingebouwd.

«Ook moet rekening worden gehouden met een strafrechtelijk aspect, nl. het *beroepsgeheim*. Dit argument is in het verleden wel verkeerd begrepen. Men heeft zelfs aan behandelende artsen die weigerden het omstandig medisch verslag op te stellen, verweten zich te verschuilen achter het beroepsgeheim. Het is nu wel algemeen aanvaard dat een arts die verslag uitbrengt aan zijn opdrachtgever over een medische keuring, niet gebonden is door het beroepsgeheim voor zover hij binnen de grenzen van zijn opdracht blijft. Die opdracht bestaat in het uitbrengen van een verslag omtrent zijn conclusies over het vervuld zijn van de voorwaarden voor opneming ter observatie op basis van een medisch onderzoek, dat niet ouder is dan veertien dagen. Het is uitgesloten dat een behandelende arts erin zal slagen abstractie te maken van zijn voorkennis en zijn verslag uitsluitend te baseren op het medisch onderzoek dat specifiek wordt verricht om het verslag op te maken. Anders gezegd: de kans is zeer reëel dat de behandelende arts de grenzen van zijn opdracht als keurend arts overschrijdt en dus zijn beroepsgeheim schendt. Dat zal zeer zelden leiden tot de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de betrokken arts, maar tast de geldigheid van zijn verslag aan (*ibid.* nr. 117).

In het algemeen dient, naar aanleiding van de bijzondere vertrouwensrelatie tussen huisdokter-behandelende arts enerzijds en de patiënt anderzijds, de vraag te worden gesteld naar de door deze verhouding rechtmatig geschapen verwachtingen bij de patiënt (T. Vansweevelt in «De toestemming van de patiënt», *T.P.R.*, 1991, p. 287 e.v., inz. nrs. 1-2 en 26 inzake de «*begeleidingsplicht*»).

Nu deze laatste onbetwistbaar de vrije keuze heeft van zijn persoonlijke arts, zal hij diens optreden nooit spontaan associëren met een tussenkomst die kadert binnen de context van een dwangmaatregel: de patiënt moet zijn eigen dokter nooit verwachten op te duiken als «*spookrijder*».

Indien overigens de hypothese van een dergelijk inzicht zich zou voordoen (wat logischerwijze méér luciditeit onderstelt dan die waarover een modaal als «*te beschermen aangewezen persoon*» zal beschikken), zou deze fundamenteel nefast werken op de medische opdracht, onder de patiënt, die een dergelijk optreden van zijn huisdokter zou incalculeren, zich psychologisch evident zal afschermen.

Veel psychologische stoornissen en verslavingen, gekenmerkt zijnde door een hermetische opstelling van de zieke, zouden aldus pogingen inzake vrijwillige therapie stranden op het wantrouwen dat gezaaid wordt door het potentieel overschakelen door dezelfde arts naar een dwangmatige procedure.

Een huisarts hoeft voor zijn welbegrepen opdracht géén dergelijk (eigen) «*stok achter de deur*». Zelfs «*morele dwang*» kan niet worden aanvaard (Vansweevelt, *o.c.*, nr. 104, *in fine*). Indien zijn therapeutisch arsenaal uitgeput is, dient hij dit vast te stellen en tussenkomsten van een ingrijpend andere aard overlaten aan een collega.

Het is slechts deze laatste die op vraag van een «betrokene» de «medische keuring» kan uitvoeren in omstandig-

heden die ook een reëel «*informed consent*» van de «zieke» kunnen mogelijk maken (H. Nys, *ibid.*, nr. 95 e.v.).

Overigens zou deze toestemming nog steeds geen opheffing van het beroepsgeheim van de eigen huisarts kunnen insluiten (H. Leenen, «Moderne ontwikkelingen rond het geheim in de gezondheidszorg», *T.P.R.*, 1974, p. 317 e.v., inz. nr. 2): het is immers van algemeen maatschappelijk belang dat «patiënten hun geheimen bij artsen, zelfs indien deze in een positie komen, waar anderen moeten spreken, veilig weten».

Ook deze motieven leiden tot de nietigheid van het verslag en de niet-toelaatbaarheid van het verzoek.

NOOT – 1. Zie in verband met het omstandig medisch verslag en het medisch onderzoek dat hieraan dient vooraf te gaan, uitvoeriger Nys H., «De bescherming van de persoon van de geesteszieke. Enkele medischrechtelijke problemen» in Senaev P., (ed), *Het statuut van de geestesgeeststoorden*, Antwerpen, Maklu, 1999, 60-71.

2. De opvatting dat «geen enkele wettelijke bepaling erin voorziet dat het medisch onderzoek en de daarop volgende verklaring van art. 488bis, b) B.W. met kennis van zaken en met de medewerking van de betrokkene dient te gebeuren» (zie Vred. Sint-Truiden, 12 januari 1999, *R.W.*, 1999-2000, 125) kan niet worden onderschreven. «Het beginsel van medisch recht volgens welk voor elke medische handeling (behandeling, onderzoek, test of experiment) de geïnformeerde toestemming van de betrokkene vereist is, lijkt algemeen te zijn aanvaard in het medisch recht van de lidstaten» (H.v.J., 5 oktober 1994, *VI.T.Gez.*, citaat uit conclusie van advocaat-generaal W. van Gerven). Dit beginsel wordt afgeleid uit het recht op lichamelijke integriteit en uit een (ruimer) recht op zelfbeschikking. Geen enkele wettelijke bepaling houdt de mogelijkheid in om het medisch onderzoek bedoeld in art. 488bis, b) B.W. uit te voeren, zonder de medewerking van de betrokkene.

Herman Nys

RECHTSPRAAK IN KORT BESTEK

Arbitragehof, 24 september 1998

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – Pacht – Ruilpacht – Opzegging

Bij vonnis van 10 juni 1998 heeft de Vrederechter van het kanton Zele de volgende prejudiciële vraag gesteld: «Schen-den de artikelen 8bis, 9 en 30, alinea 3 van de pachtwet de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde grondwet, in zoverre de overeenkomstig art. 8bis in de opzegging vermelde exploitant niet zou worden beschouwd als «pachter» in de zin zoals bepaald in art. 30, derde lid, van de pachtwet, aangezien in art. 30, derde lid, immers de pachter het recht wordt gegeven het goed te ruilen, zonder enige invloed te hebben op de rechten en de plichten noch van de pachter noch van de verpachter terwijl, in het geval de aangeduide exploitant niet als «pachter» wordt beschouwd, diegene die in de opzegging door de verpachter op grond van art. 8bis als aan-

staande exploitant is aangewezen, het goed persoonlijk, werkelijk en ten minste negen jaar ononderbroken zou moeten exploiteren, zonder de mogelijkheden van ruilpacht te hebben, als bepaald in art. 30, derde lid, van de pachtwet?»

...

Op de volgende gronden beantwoordt het Hof deze vraag ontkennend:

«B.1. De vraag noopt tot een vergelijking tussen de situatie van een 'gewone' pachter en de situatie van een persoon die naar aanleiding van de beëindiging van de pacht bij het bereiken van de pensioenleeftijd van de pachter overeenkomstig art. 8bis, eerste lid, van de pachtwet is aangewezen als degene die de exploitatie van het verpachte goed op zich zal nemen.

«De 'gewone' pachter heeft overeenkomstig art. 30 van de pachtwet de mogelijkheid tot een 'ruil met het oog op het betalen van pachtgoederen' (ruilpacht). De persoon die bij de pachtopzegging overeenkomstig art. 8bis, eerste lid, als aanstaande exploitant is aangewezen, heeft die mogelijkheid niet, omdat een ruilpacht, in de interpretatie van art. 9 van de pachtwet, zoals die door de verwijzende rechter is gegeven, geen 'persoonlijke en werkelijke' exploitatie vormt.

«Die categorieën van personen zijn niet dermate verschillend dat zij niet pertinent met elkaar zouden kunnen worden vergeleken in het raam van de toetsing door het Hof aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

«B.2. Er bestaat een objectieve en redelijke verantwoording voor het onderscheid tussen een 'gewone' pachter en de persoon die bij de pachtopzegging overeenkomstig art. 8bis van de pachtwet als aanstaande exploitant is aangewezen en die volgens art. 9 van die wet ten minste negen jaar de exploitatie 'persoonlijk en werkelijk' moet voortzetten.

«Weliswaar bepaalt art. 30 van de pachtwet dat de ruilpacht niet als onderpacht wordt beschouwd en dat een dergelijke ruil geen invloed heeft op de rechten en verplichtingen noch van pachters noch van de verpachters, maar te dezen is er een fundamenteel verschil in de rechtsverhoudingen: naast de rechten en verplichtingen van de pachter en de verpachter onderling, gelden voor de persoon die de exploitatie voortzet specifieke verplichtingen ten aanzien van de vroegere pachter, teneinde een misbruik van de in art. 8bis van de pachtwet bedoelde mogelijkheid tot opzegging te voorkomen of in voorkomend geval te vergelden.

«Gelet op de sancties die verbonden zijn aan de verplichting van exploitatie in de persoon van de nieuwe uitbater, staat de maatregel in een redelijk verband van evenredigheid tot de doelstelling van de wetgever».

(Voorzitter: de h. De Grève – Rapporteurs: de h. Arts en mevr. Debruelle – Arrest nr. 98/98).

Hof van Cassatie (1e Kamer), 24 april 1998

Alleenverkoopwet – Eenzijdige beëindiging – Redelijke opzeggingstermijn – Opzeggingsvergoeding – Voorrang van de redelijke opzeggingstermijn

Op de volgende gronden vernietigt het Hof een arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 5 november 1996:

«Overwegende dat art. 2 van de wet van 27 juli 1961 betreffende de eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop luidt als volgt: 'een voor onbepaalde tijd verleende, aan deze wet onderworpen verkoopconcessie kan, behalve bij grove tekortkoming van een van de partijen aan haar verplichtingen, niet worden beëindigd dan met een redelijke opzeggingstermijn of een billijke vergoeding die door partijen worden bepaald bij de opzegging van het contract. Zijn partijen het niet eens, dan doet de rechter uitspraak naar billijkheid, eventueel met inachtneming van de gebruiken';

«Overwegende dat volgens het doel van die wet, zoals die tevens blijkt uit de parlementaire voorbereiding, wanneer een van de partijen een voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop beëindigt, de toekenning van een redelijke opzeggingstermijn de regel is, en dat slechts bij ontstentenis van een dergelijke opzeggingstermijn een vergoeding moet worden toegekend voor het verlies van de voordelen van de opzegging en die vergoeding moet worden berekend op grond van die voordelen;

«Overwegende dat wanneer de partij die eenzijdig de concessie wil beëindigen, haar verbintenis om een redelijke opzeggingstermijn te geven niet nakomt, de rechter die partij enkel kan veroordelen tot de betaling van de in het voren-aangehaalde art. 2 bedoelde opzeggingsvergoeding;

«Overwegende dat het arrest vaststelt dat verweerster aan eiseres ter kennis heeft gebracht dat zij het tussen hen bestaande en voor onbepaalde tijd verleende onderconcessiecontract van alleenverkoop beëindigde, zonder evenwel de opzeggingstermijn te vermelden die zij als redelijk beschouwde;

«Dat het hof van beroep derhalve, nu het weigert eiseres een compensatoire vergoeding wegens ontstentenis van opzeggingstermijn toe te kennen, de in het onderdeel aangegeven wetsbepalingen (art. 1134, derde lid, B.W. en art. 2 en 6 Alleenverkoopwet) schendt».

(Voorzitter: mevr. Charlier – Rapporteur: de h. Verheyden – Openbaar ministerie: de h. De Riemaeker – Advocaten: mrs. Kirkpatrick en Simont – In de zaak: N.V. Garage F.E. t/ N.V. H.B.)

Hof van Cassatie (1e Kamer), 29 mei 1998

Bevoegdheid en aanleg – Aanhangigheid – Dezelfde voorlopige vordering voor de feitenrechter en voor de rechter in kort geding

Op de volgende gronden vernietigt het Hof een arrest van het Hof van Beroep te Bergen van 15 mei 1997:

«Overwegende dat art. 29 Ger.W. bepaalt dat aanhangigheid bestaat telkens wanneer vorderingen met hetzelfde voorwerp en wegens dezelfde oorzaak worden ingesteld tussen dezelfde partijen die in dezelfde hoedanigheid optreden voor verschillende rechtbanken, bevoegd om daarvan kennis te nemen en geroepen om in eerste aanleg uitspraak te doen;

«Overwegende dat het arrest vaststelt, enerzijds, 'dat de partijen thans uit de echt gescheiden zijn ingevolge het – op 17 oktober 1996 in de registers van de burgerlijke stand overgeschreven – vonnis van 29 april 1996 van de Rechtbank van

Eerste Aanleg te Doornik waarbij uitspraak is gedaan over de hoofdvordering van (verweerster); dat volgens die beslissing 'de echtgenote een uitkering na echtscheiding ten bedrage van 34.000 fr. vordert; dat zij, subsidiair, dat bedrag bij voorraad vordert', en de uitspraak over (eiseres) tegenvordering tot echtscheiding en over de door (verweerster) ingestelde tussenvorderingen tot het verkrijgen van een vergoedingsuitkering aanhoudt en, anderzijds, dat verweerster bij de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Doornik, zitting houdende in kort geding 'een voorschot op de uitkering die haar eventueel krachtens art. 301 B.W. zal worden toegekend' heeft gevorderd;

«Dat uit die vaststellingen blijkt dat verweerster dezelfde voorlopige vordering heeft ingesteld voor de feitenrechter en voor de rechter in kort geding;

«Dat het arrest niet wettig beslist dat die beide vorderingen een verschillend voorwerp hebben en dat er tussen die vorderingen geen aanhangigheid bestaat».

(Voorzitter: mevr. Charlier – Rapporteur: de h. Parmentier – Openbaar ministerie: de h. Piret – Advocaten: mrs. Simont en De Bruyn – In de zaak: P. t/ D.).

Hof van Cassatie (3e Kamer), 30 november 1998

Arbeidsovereenkomst – Eenzijdige wijziging – Wezenlijk bestanddeel – Tijdelijke eenzijdige wijziging – Beëindiging van arbeidsovereenkomst – Invloed van bedoeling van de werkgever

Omdat ook een tijdelijke belangrijke wijziging van een wezenlijk bestanddeel van de arbeidsovereenkomst door de werkgever, die overeenkomst onmiddellijk en onrechtmatig beëindigt, en de wil of bedoeling van de werkgever daaraan niet afdoet, casseert het Hof een arrest van 3 maart 1997 van het Arbeidshof te Antwerpen, afdeling Hasselt:

«Overwegende dat de partij die eenzijdig, al is het maar tijdelijk, een van de wezenlijke bestanddelen van de arbeidsovereenkomst wijzigt, op onrechtmatige wijze die overeenkomst onmiddellijk beëindigt;

«Overwegende dat het arrest vaststelt dat 1) verweerster schriftelijk waarborg had gegeven dat zij, bij het einde van de opdracht van eiser in het buitenland, alles in het werk zou stellen om hem in een functie te plaatsen die overeenstemt met zijn ervaring en zijn geleverde prestaties, wat erop neer komt dat eiser ten minste hetzelfde niveau zal krijgen als vóór zijn buitenlandse opdracht; 2) eiser, na de opdracht in het buitenland, op 12 april 1990 belast wordt met een trainingsopdracht in de productie 'lakkerij' als voorbereiding op zijn benoeming tot productiemanager 'lakkerij', functie die op 15 december 1990 vrijkomt;

«Overwegende dat het arrest aanneemt dat 1) verweerster niet tijdig de nodige maatregelen heeft genomen om eiser onmiddellijk in een gelijkwaardige functie, als die welke hij in Engeland had en die hem contractueel was voorbehouden, te integreren; 2) voor de tussentijdse periode een 'galante oplossing' werd gezocht, die misschien wel 'window-dressed' was en aan eiser theoretisch een voorbereidende taak werd voorbehouden;

«Overwegende dat het arrest oordeelt dat verweerster niet op eenzijdige wijze de arbeidsovereenkomst heeft beëin-

digt of heeft willen beëindigen, dat door haar houding niet is komen vast te staan of kon worden afgeleid dat het haar bedoeling was geen uitvoering te geven aan de arbeidsovereenkomst of ze geheel of gedeeltelijk op bestendige wijze in haar essentiële bestanddelen een andere inhoud te geven;

«Dat het arrest zodoende zijn beslissingen niet naar recht verantwoordt».

(Voorzitter: de h. Marchal – Rapporteur: mevr. Bourgeois – Openbaar ministerie: mevr. De Raeve – In de zaak: D. t/ Vennootschap naar Duits recht F.W. A.G.)

NOOT – Zie ook: Cass., 23 juni 1997, *R.W.*, 1997-98, 1372, met noot, en Cass., 17 maart 1986, *Arr.Cass.*, 1985-86, 986.

Hof van Cassatie (3e Kamer), 11 januari 1999

Rechterlijke organisatie – Griffier – Verplichte bijstand – Nietigheid van de rechterlijke akten

Op volgende gronden vernietigt het Hof een beschikking van kamervoorzitter D. van 25 juli 1995 en een arrest van het Arbeidshof te Antwerpen van 11 december 1997:

«Overwegende dat art. 170 Ger.W., zoals te dezen van toepassing, bepaalt dat de griffier de rechter bijstaat in alle verichtingen van zijn ambt en dat op die regel slechts uitzondering wordt gemaakt wanneer om dringende redenen zijn tegenwoordigheid niet kon worden gevorderd; dat die regel onder de rechterlijke organisatie ressorteert;

«Overwegende dat rechterlijke akten zonder de verplichte bijstand van de griffier nietig zijn;

«Overwegende dat het Arbeidshof te Antwerpen bij arrest van 23 maart 1995 een getuigenverhoor heeft bevolen en dat kamervoorzitter D. in dat hof bij beschikking van 25 juli 1995 dag en uur heeft bepaald voor het verhoor van de getuige S. en heeft gezegd dat het getuigenverhoor door hem zal worden gehouden;

«Dat die beschikking enkel door de kamervoorzitter is ondertekend en uit geen enkel stuk blijkt dat hij bij het verlenen van die beschikking werd bijgestaan door een griffier of dat er dringende redenen voorhanden waren waarom de tegenwoordigheid van een griffier niet kon worden gevorderd;

«Dat die beschikking nietig is;

...

«Overwegende dat het arrest van 11 december 1997 gebaseerd is op het verhoor van de getuige S. en de nietigheid van de beschikking van 25 juli 1995 zich uitstrekt tot dit arrest, dat er een gevolg van is».

(Voorzitter: de h. Marchal – Rapporteur: de h. Waüters – Openbaar ministerie: mevr. De Raeve – Advocaten: mrs. Geinger en Verbist – In de zaak: R. t/ N.)

Hof te Antwerpen (6e Kamer), 26 januari 1998

Inkomstenbelastingen – Aanslag – Nieuwe aanslag – Geldigheidsvereisten

«Overwegende dat, wanneer een aanslag nietig wordt verklaard omdat hij niet werd gevestigd overeenkomstig een wettelijke regel, met uitzondering van een regel betreffen-

de de verjaring, de administratie luidens art. 260 W.I.B./64, zelfs wanneer de voor het vestigen van de aanslag gestelde termijn reeds is verlopen, een nieuwe aanslag kan vestigen ten name van dezelfde belastingplichtige, op grond van dezelfde belastingelementen of op een gedeelte ervan, zulks hetzij binnen drie maanden van de datum waarop de beslissing van de directeur der belastingen of van de door hem gedelegeerde ambtenaar niet meer vatbaar is voor een voorziening als bedoeld bij de artt. 278 tot 286 W.I.B./64, hetzij binnen zes maanden van de datum waarop de rechterlijke beslissing niet meer de artt. 288 tot 292 W.I.B./64;

«Overwegende dat te dezen de vernietigde aanslagen nietig werden verklaard omdat het vormvoorschrift van art. 256 W.I.B./64 werd geschonden en niet omdat een regel betreffende de verjaring niet werd nageleefd;

«Dat nochtans de administratie geen nieuwe aanslag met toepassing van art. 260 W.I.B./64 kon vestigen op grond dat de vernietigde aanslagen verjaard waren; dat de administratie daartoe immers wordt teruggeplaatst op het ogenblik van de vernietigde aanslag, te dezen 5 september 1985, en er op dat ogenblik reeds verjaring van de aanslag was; dat de omstandigheid dat de directeur de aanslagen vernietigde op een andere grond dan de verjaring, en eisers tegen die beslissing geen rechtsmiddel hebben ingesteld, daaraan geen afbreuk doet;

...»

(Voorzitter: de h. Thys – Raadsheren: de hh. Wetsels en Jordens – Advocaten: mrs. Belmans loco Vandebergh en van Lidth de Jeude – In de zaak: P. en V. t/ Belgische Staat).

NOOT – Zie in dezelfde zin: Cass., 12 januari 1989, *R.W.*, 1989-90, 12.

WETGEVING IN KORT BESTEK

Onder de zorg van de Faculteit van de Rechtsgeleerdheid van de V.U.B. (coördinatie: Prof. Dr. M. van Damme)

Dit overzicht betreft de wetgeving bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 1 tot 15 juni 1999 en kwam tot stand met medewerking van S. Corbanie, G. Debersaques, N. De Camps, P. Dufaux, R. Felkamp, E. Janssens, M. Maus, R. Pascariello, I. Verheven en A. Wirtgen.

Betalings- en afwikkelingssystemen – Definitief karakter van de afwikkeling

Door de wet van 28 april 1999 (*B.S.*, 1 juni 1999, geen bijzondere datum van inwerkingtreding gespecificeerd) is de richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingssystemen, in het Belgische recht omgezet.

De wet bepaalt o.m. dat overboekingsopdrachten betreffende fondsen of financiële instrumenten en de verrekeningen ervan in het raam van één van de door de wet omschreven betalings- of effectenafwikkelingssystemen, rechtsgeldig zijn en aan derden kunnen worden tegengeworpen, ook in geval

van faillissement, gerechtelijk akkoord of van een ander geval van samenloop tegen een door de wet omschreven deelnemer, voor zover zij werden ingebracht in het systeem vóór het plaatsvinden van het faillissement, gerechtelijk akkoord of de samenloop óf indien die opdrachten werden ingevoerd en uitgevoerd op een ogenblik dat de beherende instelling of de afwikkelende instantie kan aantonen dat zij hierover in de gewettigde onwetendheid verkeerde. Teneinde de gevallen van onwetendheid te minimaliseren, schrijft de wet voor dat elke aanvraag tot gerechtelijk akkoord, elke aangifte van faillissement, elke vordering tot faillietverklaring, elk vonnis waarbij een tijdelijke of definitieve opschorting van betaling wordt verleend, uitgesteld of beëindigd en ieder vonnis van faillietverklaring, ambtshalve door de griffie van de bevoegde rechtbank, binnen het uur na de neerlegging of uitspraak, moet worden medegedeeld aan de Nationale Bank van België en eveneens aan de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, voor de aan haar toezicht onderworpen kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. De Nationale Bank van België moet dan onverwijld de beheerders en de afwikkelende instanties, op de hoogte brengen.

Voorts maakt de wet het mogelijk de afwikkelingsrekening van de in gebreke blijvende deelnemer ambtshalve te debiteren of ambtshalve de sommen of financiële instrumenten, vereist voor de uitvoering van de verbintenissen van de deelnemer, op te nemen door gebruikmaking van de kredietopneming die aan de deelnemer werd toegestaan.

Daarnaast omvat de wet een aantal internationaal privaatrechtelijke bepalingen, zoals de regel dat de gevolgen van een insolventieprocedure ingesteld tegen een deelnemer die ressorteert onder het recht van een andere lidstaat of een derde staat, op de rechten en verplichtingen voortvloeiend uit zijn deelname aan een Belgisch systeem, uitsluitend worden geregeld door het Belgische recht. Inzake de doeltreffendheid van de zekerheden bepaalt de wet nog dat een dergelijke insolventieprocedure geen afbreuk kan doen aan de geldigheid, tegenwerpbaarheid of de preferentiële tegeldekking van de zekerheden.

Ten slotte is bepaald dat elke afwikkelingsrekening betreffende contanten bij een beherende of afwikkelende instantie niet vatbaar is voor beslag, sekwestering of blokkering op enigerlei wijze door een deelnemer, een tegenpartij of een derde.

R.F.

Jeugdbescherming

De wet van 27 april 1999 (*B.S.*, 2 juni 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding) voert de oproeping bij proces-verbaal in het jeugdsanctierecht in, als een praktisch alternatief voor de dagvaarding die wordt vermeld in art. 45, 2, b) van de Jeugdbeschermingswet. In dat geval dient de minderjarige voor de jeugdrechter te verschijnen binnen een termijn die, onverminderd art. 184 Sv., niet korter mag zijn dan tien dagen en die twee maanden niet te boven mag gaan. Deze versnelde rechtspleging moet het mogelijk maken de minderjarige op een eenvoudige en vlotte wijze voor de jeugdrechter te brengen, om daar over eventuele maatregelen te laten beslissen.

De wet van 4 mei 1999 (*B.S.*, 2 juni 1999) heft de mogelijkheid op om een minderjarige in een huis van arrest te be-

waren, wanneer het feitelijk onmogelijk is een particulier of een instelling te vinden die de minderjarige dadelijk kan opnemen. Deze laatste wet treedt pas inwerking op een nog door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op 1 januari 2002.

N.D.C.

Handelsagentuurovereenkomst

Als gevolg van de wet van 4 mei 1999 (B.S., 2 juni 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding) wordt de wet van 13 april 1995 betreffende handelsagentuurovereenkomst toepasselijk gemaakt op de door verzekeraars, kredietinstellingen en beursvennootschappen met hun respectieve agenten gesloten overeenkomsten en op de door de handelsagenten gesloten overeenkomsten, voor zover zij werkzaam zijn op een effectenbeurs, op andere markten voor effecten en andere financiële instrumenten of op de beurzen voor de termijnhandel in goederen en waren. Bovendien wordt erin voorzien dat in de sectoren van het verzekeringswezen, van de kredietinstellingen en van de gereguleerde markten voor effecten een paritair overlegorgaan tussen de principaal en zijn agenten wordt gecreëerd, in het raam waarvan overeenkomsten worden gesloten die zijn gericht op de wijziging van het bedrag van de commissies of van de berekeningswijzen ervan.

De Koning zal, na overleg met de sectoren, de wijze van oprichting, organisatie en de werking van dit overleg bepalen. De wet is van toepassing op de verbintenissen waarvan de uitvoering in rechte is gevorderd na de inwerkingtreding van de wet. Art. 16 van de wet van 13 april 1995, dat betrekking heeft op de verplichting van de principaal tot opgave van de verschuldigde commissies uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op het kwartaal waarin de commissies opeisbaar zijn geworden, treedt slechts in werking op 30 juni 2000.

E.J.

Bevoegdheid arbeidsrechtbank – Mindervaliden

Luidens art. 582, 1°, Ger.W. neemt de arbeidsrechtbank kennis «van de beroepen tegen beslissingen van de Minister ten aanzien van tegemoetkomingen voor mindervaliden». Uit deze terminologie leidde het Hof van Cassatie in enkele recente arresten af dat de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank terzake strikt diende beperkt te blijven tot het nazien van de administratieve beslissingen op de datum waarop ze ingang vonden. Zulks had bv. tot gevolg dat de mindervalide zijn vordering niet kon uitbreiden tijdens de procedure of dat geen rekening werd gehouden met een medisch slechter worden van zijn toestand (zie Laenens, J., «De saisine van de arbeidsgerechten in sociaalezekerheids geschillen», R.W., 1998-99, 33 e.v.).

Dit alles leidde tot een voor de mindervalide onbillijke toepassing van art. 582, 1°, Ger.W. Daarbij kwam dat de terminologie van deze laatste wetsbepaling niet in overeenstemming was met die van art. 19 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, waarin wordt bepaald dat de geschillen over de rechten, ontstaan uit die wet, tot de bevoegdheid van de arbeids-

gerechten behoren (zie ook *Parl. St.*, Senaat, 1996-97, nr. 1-478/1, p. 1-2).

De wet van 19 april 1999 (B.S., 3 juni 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding vermeld) beoogt aan één en ander tegemoet te komen door art. 582, 1°, Ger.W. in die zin te wijzigen dat de arbeidsrechtbank voortaan kennisneemt «van de geschillen over de rechten ten aanzien van tegemoetkomingen voor mindervaliden».

R.P.

Bescherming van jongeren op het werk

Het K.B. van 3 mei 1999 (B.S., 3 juni 1999), betreffende de bescherming van jongeren op het werk betreft de omzetting van de richtlijn 94/33/EG van de Raad van de Europese Unie van 22 juni 1994.

Dit besluit heeft in eerste instantie tot doel alle minderjarige werknemers ouder dan vijftien jaar, die niet onderworpen zijn aan de leerplicht, te beschermen. Vallen eveneens binnen het toepassingsgebied: de werknemers met een leerovereenkomst, de stagiairs, de meeste jobstudenten en de leerlingen die arbeid verrichten in de onderwijsinstelling.

Het besluit verplicht de werkgever om preventief een jaarlijkse analyse te doen van de mogelijke risico's waaraan jongeren kunnen worden blootgesteld. Hier dient men rekening te houden met de specifieke risico's verbonden aan de uitrusting van de werkplaats, het gereedschap waarmee de werknemers in contact komen, de organisatie van de arbeid en het niveau van de opleiding van de jongeren. De werkgever moet in overleg met de preventieadviseur een preventieplan opstellen en aan deze risico's de vereiste preventiemaatregelen verbinden.

Het is daarnaast verboden de jongeren «gevaarlijke arbeid» te laten uitvoeren. Een dergelijke arbeid betreft onder meer lichamelijk of psychisch zwaar werk, werken met giftige of carcinogene stoffen of stoffen die genetische veranderingen kunnen veroorzaken, blootstelling aan ioniserende stralingen of extreme koude of hitte, enz.. Er wordt wel in een uitzondering voorzien op dit verbod indien een dergelijke gevaarlijke arbeid kadert in de beroepsopleiding en wanneer de werknemer de vereiste preventiemaatregelen neemt.

Ten slotte dient de werkgever een passend gezondheids-toezicht te organiseren. Een medisch onderzoek is verplicht voor de eerste tewerkstelling en in het geval van nachtarbeid. Daarnaast is een jaarlijkse medisch onderzoek verplicht indien de jongere overeenkomstig de risicoanalyse een gevaar loopt.

Het K.B. van 3 mei 1999 vermeldt geen specifieke datum van inwerkingtreding.

S.C.

Diverse fiscale bepalingen

1. De wet van 4 mei 1999 houdende fiscale en andere bepalingen werd op 4 juni 1999 in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd. Deze wet bevat uitsluitend fiscaalrechtelijke en sociaalrechtelijke bepalingen. Op fiscaal vlak bevat deze wet hoofdzakelijk bepalingen die betrekking hebben op de gezinsfiscaliteit. Meer bepaald werd, met ingang van het aan-

slagjaar 2000 (zie art. 8 van de wet), een nieuwe regeling uitgewerkt voor wat betreft het belastingvrij minimum en de invordering van de belasting bij feitelijk gescheiden echtgenoten.

Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht:

– *co-ouderschap en belastingvrij minimum:*

Tot voor de wet van 4 mei 1999 konden kinderen van gescheiden ouders niet tegelijkertijd door beide ouders ten laste worden genomen. Het kind werd enkel ten laste beschouwd van de ouder met wie het kind een gezin vormde. In het raam van een co-ouderschap met gedeeld hoederecht moest via feitelijke en juridische gegevens (meestal de inschrijving in het bevolkingsregister) worden uitgemaakt met welke ouder het kind een gezin vormt. De andere ouder bleef dan van fiscale maatregelen verstoken. Dat deze onrechtvaardige situatie dringend om een oplossing vroeg, hoeft geen betoog. De Minister van Financiën had trouwens reeds medegedeeld dat dringend aan een oplossing voor dit probleem moest worden gewerkt (*Parl. Vr.*, Kamer, 1998-99, nr. 151, p. 20630). Dit is thans met de wet van 4 mei 1999 gebeurd.

In het W.I.B.92 werd te dien einde een nieuw art. 132*bis* ingevoegd, waarin wordt bepaald dat, indien de vader en de moeder gezamenlijk het ouderlijk gezag en het hoederecht uitoefenen over hun gemeenschappelijke kinderen, de toeslagen op het belastingvrij minimum over de beide ouders moeten worden verdeeld, en dit op voorwaarde dat zij daartoe gezamenlijk een schriftelijke aanvraag indienen die bij hun aangifte van de inkomstenbelastingen dient te worden gevoegd. Deze aanvraag geldt slechts voor één aanslagjaar en moet aldus telkenmale worden hernieuwd. Terzelfder tijd werd ook art. 104 W.I.B.92 aangepast in die zin dat de ouder die toepassing heeft gemaakt van art. 132*bis* W.I.B.92, de door hem betaalde onderhoudsuitkeringen niet meer in aftrek kan brengen.

– *verhoging belastingvrij minimum bij overlijden:*

De wet van 4 mei 1999 heeft tevens de huidige tekst van art. 133 W.I.B.92 aangepast. In het nieuwe artikel 133 wordt bepaald dat voor het jaar waarin het huwelijk door overlijden is ontbonden, de belastingvrije som van de echtgenoten wordt verhoogd met de als volgt vastgestelde toeslagen:

1° wat de aanslag in de belasting op naam van de langstlevende echtgenoot betreft, een bedrag gelijk aan het positieve verschil tussen, enerzijds, 235.000 frank en, anderzijds, het belastbare netto-beroepsinkomen van de overleden echtgenoot;

2° wat de aanslag in de belasting op de nalatenschap van de overleden echtgenoot betreft, een bedrag gelijk aan het positieve verschil enerzijds 235.000 frank en anderzijds het belastbare netto-beroepsinkomen van de langstlevende echtgenoot. Er wordt echter wel in een correctie voorzien. De toeslagen worden verminderd indien de toekenning ervan er toe zou leiden dat het totaal van de belastingen die door de langstlevende echtgenoot zijn verschuldigd en van de belastingen die moeten worden betaald op de nalatenschap van de overleden echtgenoot, kleiner is dan de gezamenlijke belastingen die zouden zijn verschuldigd indien de echtgenoten niet als alleenstaanden hoefden te worden beschouwd voor het berekenen van de belasting. In dit geval wordt de verhoging van de belastingvrije som verminderd.

– *Inkohiering bij feitelijke scheiding*

Echtgenoten die feitelijk gescheiden leven, worden vanaf het jaar, volgend op het jaar van de feitelijke scheiding, afzonderlijk belast. De verschuldigde belasting wordt aldus ingekohierd op naam van elke echtgenoot afzonderlijk. In het verleden gaf dit vaak aanleiding tot betwistingen, aangezien een feitelijk gescheiden echtgenoot in de regel trouwens aansprakelijk blijft voor de voldoening van de belasting van de partner en de oude tekst van art. 366 W.I.B.92 slechts in een bezwaarrecht voorzag voor de belastingplichtige ten name van wie de belasting werd ingekohierd. Ondertussen werd voor dit probleem een oplossing uitgewerkt in de wet van 15 maart 1999 betreffende de beslechting van fiscale geschillen, door aan de feitelijke gescheiden echtgenoot een bezwaarrecht toe te kennen. Niettegenstaande deze maatregel heeft de wetgever het blijkbaar nodig gevonden om thans in de wet van 4 mei 1999 een bepaling op te nemen, stellende dat voortaan de afzonderlijke aanslagen van feitelijke gescheiden echtgenoten toch op beider naam moet worden ingekohierd.

– *invordering na feitelijke scheiding:*

Hierboven werd reeds aangegeven dat feitelijk gescheiden echtgenoten principieel aansprakelijk blijven voor de betaling van de belastingschulden van de partner. De wet van 4 mei 1999 heeft deze invordering voortaan voorwaardelijk gemaakt. Er werd in het W.I.B.92 een nieuw art. 393*bis* ingevoegd, dat luidt als volgt:

«De invordering van een belasting gevestigd overeenkomstig art. 128, eerste lid, 2°, op de inkomsten van een feitelijk gescheiden echtgenoot mag slechts worden vervolgd ten laste van de andere echtgenoot op voorwaarde dat:

1° een ingebrekestelling tot betaling, bij ter post aangetekende brief, is toegezonden aan de echtgenoot op wiens inkomen de belasting is gevestigd;

2° aan de andere echtgenoot een exemplaar van het aanslagbiljet is toegezonden binnen een termijn die aanvangt de vijftiende werkdag volgend op die van de verzending van de ingebrekestelling en die verstrijkt op het einde van de vierde maand van deze verzending.

«Geen enkele ingebrekestelling tot betaling mag worden toegezonden aan de echtgenoot op wiens inkomen de belasting is gevestigd zolang hij de verplichtingen van het afbetalingsplan dat hem, in voorkomend geval, werd toegekend, naleeft. De verzending van het aanslagbiljet doet, in hoofde van de geadresseerde, de termijn voor bezwaar, bepaald in artikel 371, lopen.»

– *invordering van de belastingschuld op gemeenschappelijke goederen:*

Art. 394 W.I.B.92 bepaalde tot op heden dat het gedeelte van de belasting, dat betrekking heeft op de eigen inkomsten van één der echtgenoten, niet mag worden vervolgd op de goederen van de andere echtgenoot die hem of haar eigen zijn op grond van het huwelijksvermogensstelsel. De wet van 4 mei 1999 heeft deze regel enigszins gewijzigd. De fiscale wet gaat thans niet meer uit van het burgerrechtelijk begrip «eigen inkomen», maar wel van «de inkomsten van één van de echtgenoten die vóór de zetting van die belasting als persoonlijk verworven zijn aangemerkt.» Hierdoor kan men voortaan, ook in een stelsel van gemeenschap van goederen, goederen aan de invordering gaan onttrekken. Voorwaarde hiervoor is wel dat de echtgenoot bewijst: 1° dat hij

de goederen bezat vóór het huwelijk; 2° of dat zij voortkomen van een erfenis of van een schenking door een andere persoon dan zijn echtgenoot; 3° of dat hij ze heeft verkregen door middel van fondsen die voortkomen van de realisatie van dergelijke goederen.

2. De wet van 4 mei 1999 houdende diverse fiscale bepalingen verscheen op 12 juni 1999 in het Belgisch Staatsblad. Naar aloude gewoonte betreft het hier opnieuw een fiscale reparatiewet. Na de wet van 22 december 1998 houdende fiscale en andere bepalingen (*B.S.*, 15 januari 1999, zie *T.v.W.*, 99/3, I-93) is de wet van 4 mei 1999 aldus de tweede fiscale reparatiewet in een paar maanden tijd. De krachtlijnen van deze tweede reparatiewet kunnen als volgt worden samengevat.

I. Op het vlak van de Directe belastingen

– omschrijving definitie bezoldigingen van bedrijfsleiders

In art. 32 W.I.B.92 wordt het eerste lid vervangen als volgt: «Bezoldigingen van bedrijfsleiders zijn alle beloningen verleend of toegekend aan een natuurlijk persoon die: 1° een opdracht als bestuurder, zaakvoerder, vereffenaar of gelijksoortige functies uitoefent; 2° in de vennootschap een leidende functie of een leidende werkzaamheid van dagelijks bestuur, van commerciële, financiële of technische aard, uitoefent buiten een arbeidsovereenkomst.»

Met deze bepaling wordt het attractiebeginsel voor bedrijfsleiders heringevoerd. Alle inkomsten die een vennootschap derhalve toekent aan haar bestuurders, werkende vennoten, etc. zullen diensgevolge met ingang van het aanslagjaar 1998, fiscaal als bezoldigingen worden beschouwd, en dit ongeacht de bedoeling ervan.

– wijziging regeling van de investeringsaftrek:

In art. 69 W.I.B.92 werd een § 2 ingevoegd, waarbij werd bepaald dat een investeringsaftrek van 3% zou worden toegekend voor materiële vaste activa die uitsluitend bestemd zijn voor het verzekeren van het productieproces van herbruikbare verpakkingen van dranken en nijverheidsproducten, zoals vermeld in boek III «Milieutaksen» van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur. Eenzelfde percentage wordt toegekend op de materiële vaste activa die uitsluitend bestemd zijn voor het verzekeren van de terugname in de verkooppunten, de tussentijdse stockage, de verzending naar de afvuller of een distributiecentrale met het oog op de verdere sortering en reiniging en de sortering en reiniging met het oog op de terugzending naar de respectieve afvullers van herbruikbare verpakkingen. Deze nieuwe maatregel treedt in werking met ingang van het aanslagjaar 1999.

– vrijstelling meerwaarden op gebouwde en ongebouwde onroerende goederen:

Art. 93, 3° en art. 93bis, 2° W.I.B.92 voorzien in de vrijstelling van de meerwaarden op de verkoop van gronden en gebouwen die toebehoren aan al dan niet ontvoogde minderjarigen. Deze vrijstelling blijft ongewijzigd, maar de wetteksten werden wel aangepast aan de wijzigingen uit het Burgerlijk Wetboek, omdat naast de familieraad nu ook een gerechtelijke instantie de verkoop kan machtigen van een onroerend goed toebehorend aan een minderjarige. Deze tekstuele wijziging wordt retroactief ingevoerd met ingang van 28 juli 1997.

– verhoging belastingvrij minimum:

In art. 131, 2° en in art. 134, eerste lid, W.I.B.92 wordt het cijfer «130 000» vervangen door het cijfer «131 000». Met

deze wijziging wordt het belastingvrij minimum van gehuwden voor elke echtgenoot met 1.000 fr verhoogd, en dit vanaf het aanslagjaar 2000.

– uitbreiding van de regeling van de geheime commissielonen:

Art. 197 W.I.B.92 werd vervangen door de volgende bepaling: «Niet verantwoorde kosten en verdoken meerwinsten, die ingevolge art. 219 aan de afzonderlijke aanslag worden onderworpen, worden als beroepskosten aangemerkt.» Met deze bepaling heeft de wetgever willen reageren tegen bepaalde rechtspraak die stelde dat de verdoken meerwinsten pas onder het stelsel van de geheime commissielonen konden vallen indien de fiscus kon aantonen dat deze winsten de onderneming hadden verlaten en dat het ging om kosten waarvoor fiches moesten worden opgemaakt (bijv. Cass., 26 mei 1994, *F.J.F.*, 94/213). Met deze wetswijziging wordt meteen komaf gemaakt met deze rechtspraak en stelt de fiscus zichzelf in het gelijk. Deze regeling geldt vanaf het aanslagjaar 1999.

– afzonderlijke aanslagen vennootschapsbelasting:

De wet van 4 mei 1999 heeft in het W.I.B.92 een aantal afzonderlijke aanslagen ingevoerd in een nieuw art. 219bis. Terzelfder tijd werd de hoofding van Titel III, Hoofdstuk III, Afdeling II, van het W.I.B.92 vervangen door de titel «Afdeling II. - Afzonderlijke aanslagen». Deze regeling treedt principieel in werking vanaf het aanslagjaar 1999.

– belastbare grondslag rechtspersonenbelasting:

Op 18 december 1998 werd door het Arbitragehof een arrest gevelde waarbij de belasting op de niet verantwoorde kosten en uitgaven in het raam van de rechtspersonenbelasting door het K.B. van 20 december 1996 werd vernietigd. Thans worden de vernietigde artikelen vervangen door een wettekst die rekening houdt met de draagwijdte van het voormelde arrest van het Arbitragehof.

II. Op het vlak van de Indirecte belastingen

– uitbreiding goederen en diensten onderworpen aan het B.T.W.-tarief van 6%:

In tabel A (6% tarief) van de bijlage bij het koninklijk besluit nr. 20 van 20 juli 1970 tot vaststelling van de tarieven van de belasting over de toegevoegde waarde en tot indeling van de goederen en de diensten bij die tarieven, wordt een rubriek XXIIIbis en een rubriek XXXV toegevoegd om de leveringen van goederen door instellingen met sociaal oogmerk en de diensten verricht door instellingen met sociaal oogmerk te laten genieten van het 6% tarief inzake B.T.W. Voorwaarde is wel dat de instellingen die van deze gunstmaatregel willen genieten, moeten erkend zijn door de minister van Financiën en door een federaal, regionaal of gemeenschapsminister die terzake bevoegd is. Deze regeling geldt vanaf 1 september 1999.

M.M.

Voorafgaande beslissingen in fiscale zaken

Bij K.B. van 3 mei 1999 (*B.S.*, 4 juni 1999) werd in de fiscale wetgeving een nieuw rulingsysteem ingevoerd. Het gaat hier niet om een uitbreiding van het reeds bestaande rulingsysteem, bedoeld art. 345 W.I.B.92, maar wel om een nieuwe rulingspraktijk die los staat van het reeds bestaande systeem. Er werd een nieuwe dienst van voorafgaande beslissingen opgericht die bevoegd wordt om zich uit te spreken

over: de gevolgen op het stuk van de directe en de indirecte belastingen van investeringen in materiële of immateriële vaste activa; de voorwaarden inzake facturatie aan groepsvennootschappen van activiteiten van voorbereidende aard, van hulpwerkzaamheden, van niet-commerciële informatieverstrekking en van activiteiten inzake administratieve tussenkomst in de verkopen; het statuut van specialisten en kaderleden-niet verblijfhouders die aangesteld zijn voor de uitvoering van bovenvermelde projecten of activiteiten; het abnormale karakter van voordelen toegekend onder omstandigheden van art. 26 W.I.B.92 of van bepalingen van belastingparadijzen, als vermeld in art. 54 W.I.B.92.

Wat de te volgen procedure betreft, moet worden opgemerkt dat de verzoeken bij ter post aangetekend schrijven moeten gericht worden aan de Dienst van voorafgaande beslissingen (zie bericht van het Ministerie van Financiën, B.S., 28 juli 1999). Eens dat een verzoek tot ruling werd ingediend, zou de beslissing principieel binnen drie maanden moeten volgen. Volgt binnen deze termijn, die één keer kan worden verlengd met drie maanden, geen uitspraak, dan wordt de beslissing geacht positief te zijn. Een beslissing geldt in de regel voor vijf jaar.

Bij M.B. van 27 mei 1999 (B.S., 4 juni 1999) werd delegatie verleend om te beslissen over de verzoeken tot ruling aan: de Directeur-Generaal van de A.I.O.F.; de Ambtenaar-Generaal die belast is met het hoog toezicht op de dienst van de voorafgaande beslissingen; de leidende ambtenaar van die dienst.

Het K.B. van 3 mei 1999 vermeldt geen specifieke datum van inwerkingtreding.

M.M.

Private arbeidsbemiddeling

Private arbeidsbemiddeling wordt in het decreet van 13 april 1999 (B.S., 5 juni 1999) omschreven als het geheel van de activiteiten uitgeoefend door een tussenpersoon, die erop gericht zijn werknemers bij te staan bij het zoeken naar een nieuwe tewerkstelling of werkgevers bij het zoeken en in dienst nemen van werknemers, om hen ter beschikking te stellen met het oog op de uitvoering van een bij of krachtens de wet toegelaten tijdelijke arbeid. Aangezien het hier een ruime omschrijving betreft, vallen ook de activiteiten van outplacement-kantoren onder het toepassingsgebied van dit decreet.

De exploitatie van een bureau voor private arbeidsbemiddeling is toegestaan onder de in het decreet vastgestelde voorwaarden. Zo moet bv., indien het bureau een rechtspersoon is, het regelmatig zijn opgericht in de vorm van een handelsvennootschap of een vereniging zonder winstgevend doel, waarvan de activiteit bestaat uit het exploiteren van een bureau. Indien het bureau een natuurlijke persoon is, moet deze persoon de burgerrechten en politieke rechten genieten. Het bureau mag niet in staat van faillissement of in staat van kennelijk onvermogen verkeren, noch het voorwerp uitmaken van een procedure tot faillietverklaring, noch een gerechtelijk akkoord hebben aangevraagd of verkregen (voor de andere voorwaarden, zie art. 5 van het decreet).

De *erkenning* voor het bureau wordt verleend door de Vlaamse Minister voor het tewerkstellingsbeleid na advies van de adviescommissie. Wanneer de Minister afwijkt van het

advies, dient hij in zijn beslissing de redenen aan te geven voor die afwijking. De erkenning wordt verleend voor een periode van onbepaalde duur.

Bureaus die, met toepassing van de wet van 24 juli 1987, werknemers in dienst nemen om hen ter beschikking te stellen voor tijdelijke arbeid of uitzendarbeid, dienen aan een aantal bijkomende, in het decreet opgesomde voorwaarden te beantwoorden.

Een buitenlands bureau dat zijn maatschappelijke zetel binnen de Europese Unie heeft of als natuurlijke persoon er kantoor houdt en in het Vlaamse Gewest activiteiten uitoefent, dient aan te tonen dat het in zijn land aan gelijkwaardige voorwaarden voldoet. Indien de bevoegde Minister tot de bevinding komt dat deze voorwaarden niet gelijkwaardig zijn, legt hij, na advies van de adviescommissie, een deel of het geheel van de voorwaarden op.

Het bureau dat een erkenning aanvraagt, deelt de naam mee van de natuurlijke personen met woon- of verblijfplaats in België die gemachtigd zijn het bureau tegenover derden te verbinden en het in rechte te vertegenwoordigen.

De Minister kan, na advies van de adviescommissie, de erkenning intrekken, in de gevallen die in het decreet worden opgesomd. Het betrokken bureau wordt vooraf gehoord door de adviescommissie of ten minste daartoe behoorlijk opgeroepen.

In geval het bureau niet langer aan de erkenningsvoorwaarde voldoet, kan de Minister de lopende erkenning vervangen door een erkenning voor de duur van zes maanden, tijdens welke het bureau het bewijs moet leveren dat opnieuw is voldaan aan de erkenningsvoorwaarden.

Het bureau is ertoe gehouden een tekst waarin de rechten van de werkzoekende en van de werkgever worden uiteengezet, te overhandigen aan de gegadigden of aan te plakken in de voor het publiek toegankelijke lokalen van het bureau, op de plaats waar hij het best kan worden gelezen. De inhoud van deze tekst wordt vastgesteld door de Minister, na advies van de adviescommissie. Tevens moet het bureau in advertenties en in zijn briefwisseling melding maken van het erkenningsnummer en van de erkende activiteit. De bureaus dienen op geregelde tijdstippen gegevens met betrekking tot hun structuur en activiteiten mede te delen aan de minister.

In de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen wordt een adviescommissie opgericht ter ondersteuning van de bevoegde Minister. Deze adviescommissie dient de Minister van advies omtrent de erkenning of de intrekking van de erkenning. Deze adviescommissie is samengesteld uit een voorzitter, een gelijk aantal vertegenwoordigers van de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties, twee deskundigen en twee ambtenaren van het departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Er is onverenigbaarheid tussen het mandaat van lid van de adviescommissie en de hoedanigheid van bestuurder, zaakvoerder, lasthebber of aangestelde van de in het decreet beoogde bureaus.

De door de Minister aangewezen ambtenaren en beambten houden toezicht op de uitvoering van het decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan. Deze ambtenaren en beambten kunnen, in de uitoefening van hun ambt, de bijstand van de gemeentepolitie en de rijkswacht vorderen.

Volgende handelingen worden strafbaar gesteld: een bureau zonder regelmatige erkenning exploiteren; een bureau exploiteren en een commissieloon, bijdrage, toelatings- of inschrijvingsgelden vorderen of buiten de door het decreet bepaalde perken; wetens en willens een beroep doen op een bureau waarvan de exploitant niet in het bezit is van een regelmatige erkenning; een bureau exploiteren en het krachtens het decreet geregelde toezicht verhinderen. In geval van herhaling kan de straf verdubbeld worden.

De publieke rechtsvordering wegens overtreding van de bepalingen van het decreet en van de uitvoeringsbesluiten ervan verjaart door verloop van drie jaren na het feit waarvan de vordering is ontstaan.

De Vlaamse regering dient de datum van inwerkingtreding van het decreet te bepalen.

P.N.D.

Ruimtelijke ordening - Nieuw decreet

Het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening (B.S. 8 juni 1999, 1ste uitgave, inwerkingtreding op 1 mei 2000, zie decreet van 28 september 1999, B.S., 30 september 1999, 2de uitgave, behoudens de artikelen 165-166 die in werking traden op 18 juni 1999), hierna verkort als D.R.O., maakt in navolging het Waalse en het Brusselse hoofdstedelijk Gewest (zie terzake M. Boes, «Kroniek ruimtelijke ordening en stedenbouw (1993-1998)», R.W. 1998-99, 793) uiteindelijk ook in het Vlaamse Gewest een einde aan het «taai leven» van de wet van 29 maart 1962.

– Het plannenstelsel

Het decreet van 24 juli 1996 houdende de ruimtelijke planning (B.S. 27 juli 1996) is overgenomen in het D.R.O., hoewel op een aantal punten is gesleuteld aan de terminologie en de bepalingen van het planningsdecreet. De ruimtelijke planning vormt voortaan titel II van het D.R.O. De ruimtelijke structuurplannen op de drie niveaus blijven derhalve behouden, alsook ...de (vele) juridische knelpunten die inzake het planningsdecreet van 24 juli 1996 rezen, inzonderheid wat de (on)rechtstreekse doorwerking betreft naar de burger toe.

Meer vernieuwend is dat het bestaande stelsel van gewestplannen en gemeentelijke plannen van aanleg (op termijn) wordt vervangen door ruimtelijke *uitvoeringsplannen* die in grote lijnen te vergelijken zijn met de huidige plannen van aanleg wat de inhoudelijke voorschriften en de totstandkomingsprocedure betreft. Het vaststellen van de ruimtelijke uitvoeringsplannen zal mogelijk zijn op de drie bestuurlijke niveaus: gewest, provincies en gemeenten.

Inzake de *planhiërarchie* onder de uitvoeringsplannen, geldt de klassieke juridische hiërarchie van de normen: het lagere plan (b.v. het gemeentelijk uitvoeringsplan) kan niet (meer) afwijken van het hogere uitvoeringsplan. De onder de gelding van de stedenbouwwet van 29 maart 1962 bestaande mogelijkheid tot «desnoods afwijken» (zie art. 14, derde lid van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, B.S. 15 maart 1997, hierna te citeren als «*stedenbouwwet*») vervalt ...en dus ook de eruit voortvloeiende betwistingen inzake het toepasselijke voorwaardencomplex van deze afwijkingsmodaliteit en de (consequente maar wel zeer strikte) toepassing van deze voor-

waarden door de Raad van State. Voorts wordt de *Steenoleer* (R.v.St., nr. 23832, 20 december 1983, sindsdien veelvuldig bevestigd door de rechtspraak van de Raad van State en het Hof van Cassatie decretaal geformaliseerd: de voorschriften van een later, maar hoger uitvoeringsplan heffen de voorschriften van het lager uitvoeringsplan dat daarmee strijdig is, van rechtswege op (art. 38, § 3).

De bestaande plannen worden behouden tot ze worden vervangen door een uitvoeringsplan. Luidens art. 201 D.R.O. vervangen de voorschriften van de ruimtelijke uitvoeringsplannen, voor het grondgebied waarop ze betrekking hebben, de voorschriften van de plannen van aanleg.

Ten slotte wordt aan de sectorale B.P.A.'s een decretale grondslag gegeven in art. 165 D.R.O.

– De planbaten

Het D.R.O. voorziet als een belangrijke vernieuwing in de uitvoering van een stelsel van planbaten, dit zijn de meerwaarden die ontstaan door een bestemmingswijziging bij de opmaak van een uitvoeringsplan. Een planbatenheffing is verschuldigd wanneer, op basis van een in werking getreden ruimtelijk uitvoeringsplan, een perceel in aanmerking komt voor een vergunning om te bouwen overeenkomstig art. 99, § 1, 1°, D.R.O. of te verkavelen, waarvoor het de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van dat plan niet in aanmerking kwam (art. 88, § 1, met in § 2 een aantal gevallen waarin geen planbatenheffing is verschuldigd). Het is dus een (nieuwe) heffing of belasting.

Voor de berekening van de heffing wordt uitgegaan van forfaitaire bedragen. Het basisforfait voor de planbatenheffing is 346 fr. per m². (art. 89, § 1, eerste lid, D.R.O.). Aangezien er een verschil is in waardevermeerdering tussen de onderling verschillende zoneringswijzigingen, dient het voornoemd basisforfait te worden vermenigvuldigd met een correctiefactor die afhangt van een bestemmingswijziging van een zone. Deze theoretische waardevermeerdering is berekend naar een Vlaams gemiddelde van de bouwgrondprijzen, terwijl het duidelijk is dat er per arrondissement essentiële prijsverschillen kunnen optreden. Om redenen van billijkheid worden bijgevolg de bedragen per administratief arrondissement met een correctiefactor vermenigvuldigd, die is berekend naar de afwijking t.o.v. de gemiddelde bouwgrondprijs voor het Vlaams Gewest.

De ontvangen planbatenheffingen en interesten, geïnd overeenkomstig de procedure bepaald in art. 90 D.R.O. worden gestort op een rekening van het grondfonds (art. 90, § 5, D.R.O.). Het grondfonds ontvangt 10%, de provincies 10% (in gelijke delen te verdelen over de provincies) en de overige 80% wordt verdeeld over de gemeenten. Van het gedeelte dat bestemd is voor de gemeente, ontvangt iedere gemeente een aandeel dat evenredig is met het aandeel bos- en groengebieden en agrarische gebieden van die gemeenten (art. 91).

– De vergunningsplichtige werken, handelingen en wijzigingen

De vergunningsplichtige werken, handelingen en wijzigingen worden opgesomd in art. 99 D.R.O. Ten opzichte van de vroegere regeling zijn er een aantal «nieuwigheden» die (beogen) bestaande betwistingen in de rechtspraak en de rechtsleer te beëindigen, dan wel verduidelijkingen en/of aanvullingen aan te brengen. Enkele voorbeelden:

– is vergunningsplichtig, het vellen van hoogstammige bomen, alleenstaand, in groeps- of lijnverband, voor zover zij

geen deel uitmaken van een bos in de zin van art. 3, § 1, van het bosdecreet van 13 juni 1990 en het geheel of gedeeltelijk rooien van kleine landschapselementen (dit zijn hagen, houtkanten, houtwallen e.d.), tenzij ze zijn gelegen in de gebieden die de Vlaamse regering daartoe aanwijst. Het begrip «hoogstammige boom» krijgt een decretale inhoud: het is elke boom die op een hoogte van één meter boven het maaiveld een stamomtrek van één meter heeft (art. 99, § 1, vierde lid);

- het aanbrengen van verhardingen is voortaan onbetwistbaar vergunningsplichtig (art. 99, § 1, tweede lid, *in fine*, D.R.O.). Aldus komt een einde aan de terzake uiteenlopende rechtspraak van het Hof van Cassatie en van de Raad van State (vgl. inz. R.v.St., Van Summere, nr. 28001, 21 mei 1987 met Cass. 8 oktober 1985, *Arr.Cass.* 1985-86, 135, *Pas.* 1986, I, 116, *R.W.* 1985-86, 1791);

- is eveneens vergunningsplichtig, een grond gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens (art. 99, § 1, eerste lid, 5°, b), D.R.O.);

- ook een grond gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten voor het plaatsen van een of meer verplaatsbare inrichtingen of rollend materieel die hoofdzakelijk voor publicitaire doeleinden worden gebruikt, is voortaan vergunningsplichtig (art. 99, § 1, eerste lid, 5°, d), D.R.O.);

- in een gebouw het aantal woongelegenheden wijzigen die bestemd zijn voor de huisvesting van een gezin of een alleenstaande, ongeacht of het gaat om een eengezinswoning, een etagewoning, een flatgebouw, een studio of een al dan niet gemeubileerde kamer, is eveneens vergunningsplichtig (art. 99, § 1, eerste lid, 7°, D.R.O.);

- behoudens het aanleggen of wijzigen van een golfterrein - dat reeds vergunningsplichtig was (art. 42, § 1, 8°, van het vroegere stedenbouwdecreet) - is ook het aanleggen of wijzigen van alle recreatieve terreinen, waaronder een golfterrein, een voetbalterrein, een tennisveld en een zwembad, vergunningsplichtig (art. 99, § 1, eerste lid, 9°, D.R.O.).

– De vergunningsplichtige verkavelingsverrichtingen

De decretale omschrijving van de vergunningsplichtige verkavelingsverrichtingen, die in art. 101, § 1, van het D.R.O. zijn opgenomen, is grotendeels ongewijzigd gebleven, zij het dat thans wél een decretale definitie is opgenomen van het begrip «verkavelen» (cfr. het arrest R.v.St., Martens en Kenis, nr. 16428, 21 mei 1974).

Terwijl tot op heden voor terreinen bestemd voor ambachtelijke bedrijven en K.M.O.'s geen verkavelingsvergunning kon worden verleend, biedt art. 101, § 2, D.R.O. evenwel de mogelijkheid een verkavelingsvergunning aan te vragen en te verlenen voor het verdelen van een stuk grond in twee of meer kavels om ten minste één van deze kavels te verkopen of te verhuren voor meer dan negen jaar, een erfpacht of een opstalrecht te vestigen of één van deze overdrachtsvormen aan te bieden, zelfs onder opschortende voorwaarde, voor de bouw of aanleg van industriële, ambachtelijke of commerciële gebouwen, constructies of terreinen. Een dergelijke vergunning is evenwel niet verplicht, in die zin dat nog steeds industrieterreinen op de markt kunnen worden gebracht in de vorm van een verdeling.

– De procedureregelen

De regelen die de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning beheersen, worden grondig gewijzigd (zie de artt. 106-127 D.R.O.). Binnen het bestek van deze bijdrage dienen we ons evenwel te beperken tot de hoofdlijnen ervan.

In *eerste aanleg* worden de stedenbouwkundige vergunningen (er is geen sprake meer van «bouwvergunningen») en verkavelingsvergunningen gericht aan het college van burgemeester en schepenen (artt. 106-107 D.R.O.). De vergunningen worden in eerste aanleg afgeleverd of geweigerd door het college van burgemeester en schepenen en dit onafhankelijk van de Vlaamse stedenbouwadministratie, maar na het inwinnen van de sectorale adviezen (art. 111 D.R.O.), indien deze vereist zijn. De gemeente zal zich bij haar beslissing dienen te baseren op het verslag van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar, waarvan overigens een deel moet worden overgenomen in de motivering van de beslissing (art. 110 D.R.O.). De beslissing wordt binnen 75 dagen (150 dagen voor een verkavelingsvergunning) na de datum van indiening van de aanvraag naar de aanvrager verzonden. Deze termijn is eenmaal verlengbaar indien een openbaar onderzoek is vereist (art. 113, § 1, D.R.O.). De gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar brengt binnen tien dagen na afloop van de voornoemde vervalttermijn de aanvrager bij aangetekende brief op de hoogte van dit stilzitten van het college van burgemeester en schepenen (art. 113, § 2, D.R.O.). De verzending van dit bericht doet de beroepstermijn ingaan (art. 115, § 3, D.R.O.).

Nieuw is dat de (expliciete) beslissing onmiddellijk door de aanvrager moet worden aangeplakt op de plaats waarop de aanvraag betrekking heeft (art. 113, § 1, vierde lid, D.R.O.). Het lijkt aannemelijk te stellen dat deze verplichting enkel de hypothese beoogt waarin een vergunning werd uitgereikt, niet die waarin een vergunning werd geweigerd.

Van de vergunning mag gebruik worden gemaakt indien de aanvrager niet binnen 25 dagen na de datum van verzending van de vergunning door het college van burgemeester en schepenen op de hoogte werd gebracht van het instellen van een beroep (art. 114 D.R.O.). Betreft het evenwel een vergunning om te bouwen of een verkavelingsvergunning die wordt verkregen na de inwerkingtreding van het ruimtelijk uitvoeringsplan voor een perceel waarvoor met toepassing van art. 88, § 1, een planbatenheffing is verschuldigd, dan is de tenuitvoerlegging van deze vergunning geschorst zolang de planbatenheffing niet is betaald (art. 88, § 4, D.R.O.). De vergunninghouder kan derhalve de werken pas aanvangen nadat de planbatenheffing is betaald.

Tegen iedere beslissing van het college van burgemeester en schepenen - met inbegrip van de impliciete weigering - kan de vergunningsaanvrager een *hoger beroep* instellen bij de bestendige deputatie (art. 115, § 1, D.R.O.). De beroepstermijn bedraagt twintig dagen (art. 115, § 3, D.R.O.). Nieuw is dat, binnen de perken van art. 116, § 1, D.R.O., ook derden-belanghebbenden een hoger beroep kunnen indienen tegen de vergunning verleend door het college van burgemeester en schepenen. Het van de derden-belanghebbenden uitgaande verzoekschrift tot hoger beroep moet worden verstuurd binnen twintig dagen na de overschrijving van de beslissing in het vergunningenregister (art. 116, § 3, D.R.O.). Tén slotte kunnen de stedenbouwkundige inspecteur en de instanties die advies hebben uitgebracht, met uit-

zondering van de Vlaamse openbare instellingen, hoger beroep instellen tegen elke vergunning die is verleend door het college van burgemeester en schepenen (art. 117, § 1, eerste lid, D.R.O.). Bovendien kunnen de instanties die een verplicht (al dan niet gedeeltelijk bindend) advies dienen te geven in de loop van de administratieve procedure (art. 111, §§ 4 en 5, D.R.O.), hoger beroep instellen tegen elke vergunning verleend door het college van burgemeester en schepenen, indien dit naliert de aanvraag aan hen voor advies voor te leggen (art. 117, § 1, tweede lid, D.R.O.). Ook dit verzoekschrift tot hoger beroep moet worden verstuurd binnen twintig dagen na overschrijving van de beslissing in het vergunningenregister (art. 117, § 3, D.R.O.).

Aangezien alleen in laatste aanleg genomen beslissingen vatbaar zijn voor beroep bij de Raad van State, heeft het openstellen van een georganiseerd administratief beroep tegen beslissingen van het college van burgemeester en schepenen waarbij een vergunning werd verleend - tot op heden stond een administratief beroep enkel open voor de bouw-aanvrager tegen een weigeringsbeslissing van het college van burgemeester en schepenen - ook procedurele gevolgen. Een beslissing van het college van burgemeester en schepenen inzake een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning is derhalve nooit in laatste aanleg genomen. Eerst moet het administratief beroep ontvankelijk worden uitgeput vooraleer de Raad van State kan worden geadieerd.

Nieuw is ook dat, om ontvankelijk te zijn, bij het verzoekschrift tot hoger beroep het bewijs van betaling van de dossiervergoeding (namelijk 2500 fr.) moet gevoegd zijn, behalve als het beroep uitgaat van de stedenbouwkundige inspecteur, de adviesverlenende instanties of in geval van een beroep tegen een stilzwijgende weigering (art. 119, § 1, D.R.O.). De dossiervergoeding wordt terugbetaald indien de termijn van 75 of 150 dagen is verstreken zonder dat degene die beroep heeft ingesteld op de hoogte werd gebracht van de beslissing gewezen in hoger beroep (art. 123, § 3, D.R.O.).

Alle tijdig ingestelde beroepen tegen beslissingen waarbij in eerste aanleg de vergunning werd verleend, schorsen de uitvoering van de vergunning. Gelet op de devolutive werking van het beroep, onderzoekt de bestendige deputatie de aanvraag volledig opnieuw (art. 118, eerste en tweede lid, D.R.O.). Het recht om in hoger beroep gehoord te worden, blijft behouden. Voortaan is uitdrukkelijk vermeld dat de vraag om gehoord te worden, moet worden ingediend binnen tien dagen na indiening of kennisneming van het verzoekschrift tot hoger beroep (art. 120 D.R.O.). Aan de overschrijving van deze termijn is evenwel geen sanctie (b.v. op straffe van niet-ontvankelijkheid) verbonden. Het betreft derhalve een termijn van orde.

De beslissing- en verzendingstermijn bedraagt in principe 75 dagen (150 voor een verkavelingsaanvraag) na de datum van ontvangst van het eerste aangetekende beroep (art. 122). Ook de in hoger aanleg gewezen beslissing moet onmiddellijk door de aanvrager worden aangeplakt op de plaats waarop de aanvraag betrekking heeft (art. 122, § 1, vierde lid). Van de vergunning mag gebruik worden gemaakt, als de aanvrager niet binnen twintig dagen na de datum van verzending van de beslissing, op de hoogte werd gebracht van een beslissing tot schorsing (art. 122, § 2, D.R.O.).

Indien de voornoemde termijn van 75, respectievelijk 150 dagen is verstreken zonder dat de aanvrager op de hoogte werd gebracht van een beslissing, kan de aanvrager de rechts-

figuur van de «rappelbrief» toepassen (art. 123, D.R.O.) - waarvan de procedure in hoge mate onveranderd is gebleven - die in voorkomend geval kan leiden tot een positieve beslissing. In dat geval mag de aanvrager zonder verdere formaliteiten overgaan tot het uitvoeren van de werken of het verrichten van de handelingen, op voorwaarde dat hij zich gedraagt naar de aanwijzingen van het dossier dat hij heeft ingediend, naar de decreten en verordeningen, en ook, in voorkomend geval, naar de bepalingen van de verkavelingsvergunning (art. 125 D.R.O.).

De beslissing van de bestendige deputatie is een in laatste aanleg gewezen beslissing: een georganiseerd hoger administratief beroep staat er niet meer tegen open. Ze is derhalve, als eindbeslissing, rechtstreeks aanvechtbaar met een vernietigings- en schorsingsberoep voor de Raad van State.

De stedenbouwkundige inspecteur kan elke beslissing van de bestendige deputatie (met inbegrip van de stilzwijgende beslissing na rappelbrief), alsook de beslissing van het college van burgemeester en schepenen die binnen de grenzen van art. 123, § 2, D.R.O. is herleefd, schorsen indien hij meent dat de verleende vergunning strijdt met de bepalingen vastgesteld door of krachtens het decreet R.O., met ruimtelijke uitvoeringsplannen of met plannen van aanleg (art. 126, § 1, D.R.O.). De Vlaamse regering kan deze geschorste beslissing vernietigen, bevestigen of wijzigen (art. 126, § 4, D.R.O.).

Vooraleer het nieuwe vergunningstelsel van kracht wordt, dient de gemeente te voldoen aan de vijf voorwaarden bepaald in art. 193, § 1 D.R.O. (namelijk beschikken over een goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, een gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar, een vastgesteld plannenregister, een vastgesteld vergunningenregister en een register van de onbebouwde percelen). De Vlaamse regering stelt vast of deze voorwaarden vervuld zijn. Die vaststelling wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Tot zolang worden de aanvragen voor een stedenbouwkundige of verkavelingsvergunning behandeld overeenkomstig de bepalingen van het stedenbouwdecreet (zie art. 193, § 2, D.R.O.). Decretaal (art. 193, §§ 3-6, D.R.O.) is ook voorzien in een terugvalscenario indien een gemeente na een overgangsperiode van vijf jaar niet (meer) voldoet aan de (vijf) voorwaarden om vergunningen autonoom te verleenen.

– De zonevreemde gebouwen

De regeling van het zonevreemde bouwen en exploiteren betreft een stelsel van afwijkingen van de zonebestemmingen, aangegeven in de gewestplannen, die als de meest essentiële voorschriften kunnen worden beschouwd van het gevoerde stedenbouwbeleid. Bij het D.R.O. is de regelgeving andermaal «definitief» gewijzigd.

De basisbepling is art. 166 van het decreet R.O., dat formeel art. 43, § 2 van het stedenbouwdecreet vanaf het zesde lid (*i.e.* de regels van het zogenaamde «mini-decreet») vervangt en dat in werking trad op 18 juni 1999 (art. 204). In grote lijnen komt de nieuwe regeling op het volgende neer:

a) de nieuwe regeling voor zonevreemde gebouwen is bij uitstek tijdelijk: ze geldt gedurende een periode van vijf jaar vanaf 18 juni 1999. Na deze periode dienen alle gemeenten overgeschakeld te zijn naar het nieuwe vergunningstelsel van het decreet R.O. Ingevolge dit stelsel zullen de gemeenten dan ook beslissen of ze de zonevreemde gebouwen (*c.q.* woningen) zullen opnemen in een gemeentelijk ruimtelijk

uitvoeringsplan ten einde de bestemming te wijzigen naar een bestemming waar de betrokken activiteit (*b.v.* wonen) toegelaten is.

b) tijdens deze periode van vijf jaar mogen de gemachtigde ambtenaar bij het verlenen van een gunstig advies, en het college van burgemeester en schepenen van een gemeente die voldoet aan de voorwaarden voorgeschreven in art. 193, § 1 (*i.e.* die voldoet aan de voorwaarden om in het nieuwe vergunningssysteem over te stappen), bij het verlenen van een vergunning, afwijken van de voorschriften van een gewestplan indien de aanvraag betrekking heeft op:

1° het *verbouwen* van een bestaand vergund *gebouw*, met uitsluiting van verkrotte gebouwen (voor dit begrip, zie art. 43, § 2, negende lid, Stedenbouwdecreet), binnen het bestaande bouwvolume. Verbouwen kan slechts worden toegestaan voor zover ten minste de volgende elementen worden behouden: 60% van de buitenmuren, de dakvorm en het aantal bouwlagen (art. 43, § 2, tiende lid). Indien het behoud van deze elementen binnen de bij de aanvraag voorgestelde werken bouwtechnisch niet kan worden gegarandeerd, wordt de vergunning geweigerd (art. 43, § 2, elfde lid);

2° het *herbouwen op dezelfde plaats* van een bestaand vergunde *woning* binnen het bestaande bouwvolume, op voorwaarde dat is voldaan aan de in art. 43, § 2, zesde lid, 2°, van het Stedenbouwdecreet bepaalde vijf voorwaarden. Als herbouwen op dezelfde plaats wordt beschouwd, het herbouwen van een woning die op ten minste drie kwart van de oppervlakte van de bestaande woning, met inbegrip van de woningbijgebouwen die er fysisch één geheel mee vormen, wordt opgericht (art. 43, § 2, zesde lid, 2°, tweede lid);

3° het *herbouwen op een gewijzigde plaats* van een bestaand vergunde *woning*, met uitsluiting van verkrotte gebouwen, *binnen het bestaande bouwvolume* en dit binnen de perken gesteld in art. 43, § 2, zesde lid, 3°, van het Stedenbouwdecreet;

4° bedrijfsgebouwen, waar de reeds voorziene mogelijkheid tot uitbreiding omwille van milieutechnische voorwaarden, wordt aangevuld met mogelijke voorwaarden vanuit andere sectorale wetgevingen zoals volksgezondheid, arbeidsinspectie, ... (art. 43, § 2, zesde lid, 4°);

5° aanpassingen aan of bij een bedrijfsgebouw bedoeld in art. 43, § 2, zesde lid, 4°, zonder dat het overdekte volume wordt uitgebreid (art. 43, § 2, zesde lid, 5°, Stedenbouwdecreet). Bedoeld worden o.m. het aanbrengen van een luifel, het voorzien van loskades met toegangshellingen, het uitvoeren van beperkte omgevingswerken, het aanbrengen van een afdak of van verharde manoeuvreerruimte;

6° de uitbreiding van een bestaand vergunde woning, met uitsluiting van verkrotte woningen, waarbij de bestaande regeling wordt uitgebreid, in die zin dat de beperking tot 20% volumevermeerdering vervalt. Voortaan kan de uitbreiding van een bestaand vergunde woning, met inbegrip van de woningbijgebouwen die er fysich één geheel mee vormen, leiden tot een maximum bouwvolume van 700 m³, waarbij deze uitbreiding de 100% volumevermeerdering niet mag overschrijden (art. 43, § 2, zesde lid, 6°, Stedenbouwdecreet);

7° het *verbouwen*, het *herbouwen op dezelfde plaats* binnen het bestaande bouwvolume, of het uitbreiden met maximum 20% van het bestaande bouwvolume van een bestaand vergund gebouw dat definitief is beschermd als monument.

De hiervoor onder 1° tot en met 6° bepaalde mogelijkheden gelden enkel voor deze gebouwen die gelegen zijn in het

agrarisch gebied, het landschappelijk waardevol agrarisch gebied en/of het parkgebied als bepaald in het gewestplan - de reden waarom recreatiegebieden, in tegenstelling tot de vroegere regeling, thans van deze afwijkmogelijkheden zijn uitgesloten, blijkt niet uit de wetsgeschiedenis-, en die palen aan een openbare weg, niet zijnde een aardenweg, en die voldoende is uitgerust, gelet op de bestaande toestand (art. 43, § 2, zevende lid, Stedenbouwdecreet). Bovendien moet het aantal woongelegenheden beperkt blijven tot het bestaande aantal en moet de architecturale eigenheid van het bestaande vergunde gebouw - ook bij herbouwen - behouden blijven (art. 43, § 2, achtste lid, Stedenbouwdecreet);

c) tijdens deze periode van vijf jaar mogen de gemachtigde ambtenaar bij het verlenen van een gunstig advies, en het college van burgemeester en schepenen van een gemeente die voldoet aan de voorwaarden voorgeschreven in art. 193, § 1 (*i.e.* die voldoet aan de voorwaarden om in het nieuwe vergunningssysteem over te stappen), bij het verlenen van een vergunning voor *wijzigingen van gebruik*, alleen in de twee gevallen bepaald in art. 43, § 2, twaalfde lid, Stedenbouwdecreet, afwijken van de voorschriften van een gewestplan, waarbij deze wijzigingen van gebruik eventueel kunnen worden gecombineerd met de onder b), 1° tot en met 7° beschreven mogelijkheden (art. 43, § 2, dertiende lid, Stedenbouwdecreet).

- De handhavingsmaatregelen

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- een opmerkelijke verzwaring van de geldboete tot 400.000 frank (te vermeerderen met de opcentiemes) (art. 146, eerste lid) voor stedenbouwmisdrijven. Voor de (onmiddellijke) toepassing van deze zwaardere sancties dient evenwel rekening te worden gehouden met het bepaalde in art. 2 Sw.;
- een nieuwe kwalificatie of typologie van de stedenbouwmisdrijven;
- behoud van de drie klassieke herstelmaatregelen, maar de mogelijke toepassing van de meerwaarde als herstelmaatregel wordt decretaal beperkt (art. 149, § 1, tweede lid, D.R.O.);
- de primautéit van de vordering van de stedenbouwkundige inspecteur op die van het college van burgemeester en schepenen, in die zin dat de eerstgenoemde voorrang heeft indien beide vorderingen niet met elkaar overeenstemmen (art. 149, § 1, vierde id, D.R.O.);
- de vordering van de burgerlijke partij als derde-benadeelde is niet langer beperkt tot de wijze van herstel die door de overheid wordt gevorderd: stemmen beide vorderingen niet overeen, dan bepaalt de rechter de gevorderde herstelmaatregel die hij passend acht (art. 150 D.R.O.);
- het voorzien in de mogelijkheid tot het opleggen van een administratieve geldboete van 200.000 fr. aan de persoon die handelingen, werken of wijzigingen voortzet in strijd met een door de stedenbouwkundig inspecteur bekrachtigd bevel tot staking (art. 156), onverminderd de strafbepalingen *terzaque* (art. 146, eerste lid, 5°);

G.D.

Deposito's en financiële instrumenten – Informatieverstrekking

Krachtens het K.B. van 25 mei 1999 betreffende de informatieverstrekking aan depositanten en beleggers (*B.S.*, 9 juni

1999, in werking getreden op deze datum) moeten de kredietinstellingen naar Belgisch recht, de beleggersondernemingen die moeten deelnemen aan een collectieve beschermingsregeling voor financiële instrumenten overeenkomstig art. 1 van het K.B. van 29 januari 1999, de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen naar buitenlands recht, waarvan de te goeden door een Belgische deposito- of beleggersbeschermingsregeling zijn gedekt, hun cliënten schriftelijk informatie verstrekken over: 1° deposito- of beleggersbeschermingsregeling(en) waaraan zij deelnemen; 2° het bedrag van de door die regeling(en) geboden dekking en 3° de door die regeling(en) gedekte activa. Op louter verzoek moeten zij tevens aan hun cliënten schriftelijk gedetailleerde informatie verstrekken over de andere tegemoetkomingsvoorwaarden en de, in het vooruitzicht van een terugbetaling of schadeloosstelling te vervullen formaliteiten.

Dit K.B. heft het K.B. van 24 januari 1995 betreffende de informatieverstrekking aan depositanten over de bescherming van de deposito's bij de kredietinstellingen op.

R.F.

Gemeentelijke administratieve sancties

De wet van 13 mei 1999 (*B.S.*, 10 juni 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding), tot uitvoering van gemeentelijke administratieve sancties voegt een art. 119bis in de Nieuwe Gemeentewet in. Die bepaling voorziet in de mogelijkheid van het opleggen van een administratieve sanctie in geval van overtreding van een reglement of verordening van de gemeenteraad. De sancties die in de nieuwe bepaling worden vermeld, zijn een geldboete van maximum 10.000 frank, de schorsing, de intrekking en de sluiting.

De geldboete zal worden opgelegd door een door de gemeente aangewezen ambtenaar, die geen gemeentelijk ambtenaar dient te zijn. Wel is het zo dat de ambtenaar die de overtreding vaststelt en die welke ze oplegt, niet één en dezelfde persoon mag zijn.

De schorsing, de intrekking en de sluiting worden uitgesproken door het college van burgemeester en schepenen.

Blijkens het nieuwe art. 119bis, § 3, N.Gem.W., kan de gemeenteraad niet terzelfder tijd een strafsanctie en een administratieve sanctie opleggen.

Behoudens de geldboete, kunnen de administratieve sancties slechts worden opgelegd na een voorafgaande waarschuwing die aan de overtreder wordt gericht. Die waarschuwing moet een uittreksel bevatten van het overtreden reglement of van de overtreden verordening.

Art. 119bis, §§ 7 en 8, N.Gem.W., voorziet in een procedure in geval de feiten zowel een strafrechtelijke als een administratiefrechtelijke overtreding vormen. De paragrafen 9, 10 en 11, van hetzelfde artikel beschrijven de procedure voor het opleggen van de administratieve sanctie, daarbij in het bijzonder rekening houdend met de rechten van de verdiging.

In geval een administratieve geldboete wordt opgelegd, wordt aan de overtreder en aan de gemeente de mogelijkheid geboden om binnen een termijn van één maand vanaf de kennisgeving een beroep in te stellen bij de politierechtbank, welk beroep schorsend werkt. Deze nieuwe bevoegd-

heid van de politierechtbank gaf aanleiding tot de wijziging van art. 601ter, Ger.W.

Vermelden we nog dat, in geval van urgentie de burgemeester de bevoegdheid heeft om een instelling voorlopig te sluiten of om een vergunning voorlopig in te trekken wanneer de uitbatingsvoorwaarden niet worden nageleefd. Die maatregelen vervallen evenwel indien ze niet worden bekrachtigd door het college van burgemeester en schepenen tijdens de eerstvolgende vergadering. Noch de sluiting, noch de schorsing kunnen een termijn van drie maanden overschrijden. Een soortgelijke regeling geldt indien de openbare orde rond een voor het publiek toegankelijke inrichting wordt verstoord.

I.V.

Beurswetgeving – Sanctieprocedure

In het *B.S.* van 12 juni 1999 werd de wet van 11 april 1999 bekendgemaakt. Die wet wijzigt art. 20septies van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs, wat de administratieve geldboeten betreft die kunnen worden opgelegd door de tuchtcommissie van de markt en de marktoverheden.

De wet, die moet worden gezien in samenhang met de zogeheten «Bexwet», past de procedure aan die de tuchtcommissie van de markt moet volgen, wanneer zij van oordeel is dat iemand zich schuldig heeft gemaakt aan misbruik van voorkennis of koersmanipulatie.

Aanleiding tot de wet is een advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State, waarin wordt opgemerkt dat de boeten die de commissie kan opleggen voor overtredingen waarop administratieve sancties staan, dermate zwaarwichtig kunnen zijn dat zij strafrechtelijk van aard worden, wat tot een schending van het beginsel «*non bis in idem*» zou kunnen leiden.

Naar het voorbeeld van wat in de wetgeving betreffende de administratieve geldboeten in sociale zaken het geval is, verplicht de wet de tuchtcommissie ertoe het dossier aan het parket toe te zenden en wordt bepaald dat zij slechts een sanctie kan opleggen nadat het parket haar heeft laten weten niet te zullen vervolgen of wanneer het parket niet gereageerd heeft binnen de daartoe bepaalde termijn. Een strafrechtelijke vervolging sluit het opleggen van een administratieve geldboete uit, ook wanneer de vervolging tot vrijpraak leidt.

De Koning dient de datum van inwerkingtreding van de wet van 11 april 1999 te bepalen.

M.V.D.

Provinciewet - Diverse wijzigingen

Twee wetten van 4 mei 1999 (*B.S.* 12 juni 1999; geen specifieke datum van inwerkingtreding) wijzigen de provinciewet.

De eerste wet voegt een art. 144 *terdies* in, waardoor het voor de provincies mogelijk wordt om, bij besluit van de provincieraad, deel te nemen aan of zich te laten vertegenwoordigen in instellingen en verenigingen die rechtspersoonlijkheid bezitten, voor zover de werking ervan betrekking heeft op aangelegenheden die van provinciaal belang zijn.

De tweede wet strekt er, enerzijds, toe een aantal onvolkomenheden te verhelpen en, anderzijds, de zekerheidstelling door de provincieontvanger te regelen.

De mogelijkheid om de geheime stemming elektronisch te laten geschieden, wordt in de provinciewet ingeschreven.

Art. 5 van de wet wijzigt art. 104 van de provinciewet op vier punten en heeft betrekking op de bestendige deputatie: de wijze waarop de bevoegdheden worden verdeeld, de regeling van de van toepassing zijnde onverenigbaarheden, het bepalen en het regelen van het aanwezigheidsquorum en de stemmingsprocedure.

Art. 8 bepaalt dat het Rekenhof de rekeningen betreffende de ontvangsten en uitgaven van de provincies controleert.

Met betrekking tot de provincieontvanger wordt bepaald dat de zekerheid van de provincieontvanger ook kan worden gesteld door hoofdelijke borgstelling van een door de Koning erkende V.Z.W., een bankwaarborg of een verzekering, dat de provincieontvanger tegen regelmatige bevelschriften en onder zijn verantwoordelijkheid betaalt en dat bij weigering tot of uitstel van betaling van regelmatige bevelschriften de provincieraad de bevelschriften uitvoerbaar verklaart.

Door de wetwijziging kan de echtgenote van de provincieontvanger voortaan handel drijven en mag de provincieontvanger een bijberoep uitoefenen.

I.V.

Openbaarheid van bestuur - Vlaamse Gemeenschap

Sinds de goedkeuring van het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdocumenten in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering, hebben zich m.b.t. deze aangelegenheid een aantal belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. In de eerste plaats werd in het Belgisch grondwettelijk recht het grondrecht op de openbaarheid van bestuursdocumenten erkend. In de tweede plaats diende de Europese richtlijn inzake milieu-informatie te worden omgezet in nationale wetgeving. En ten derde, varenden de federale overheid en andere gemeenschaps- en gewestelijke overheden inmiddels eigen openbaarheidsregelingen uit. Deze nieuwe context maakte een grondige aanpassing van het decreet van 23 oktober 1991 noodzakelijk.

Het decreet van 18 mei 1999 betreffende de openbaarheid van bestuur (*B.S.*, 15 juni 1999) beoogt het beginsel van de openbaarheid van bestuur in te vullen via de instrumenten van passieve en van actieve openbaarheid.

Art. 3 van het decreet bevat een aantal nieuwe begripsbepalingen. Aldus dient onder «administratieve overheid» een administratieve overheid in de zin van art. 14 R.v.St.-Wet, te worden verstaan. Om tegemoet te komen aan de vereisten van art. 6 van de richtlijn inzake de vrije toegang tot milieu-informatie, werd het toepassingsgebied van het decreet uitgebreid tot de instellingen die openbare verantwoordelijkheid dragen op milieugebied en die zijn opgericht door of die onder toezicht staan van de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest of door hen opgerichte instellingen. Deze instellingen worden voor de toepassing van het decreet geacht een administratieve overheid te zijn i.v.m. milieu-informatie waarover zij beschikken.

Onder «bestuursdocument» dient te worden verstaan, de drager, in welke vorm ook, van informatie waarover een administratieve overheid beschikt. Het begrip «milieu-informatie» staat voor informatie betreffende het milieu, het milieu-beleid en de activiteiten en maatregelen die op het milieu een ongunstig effect hebben of kunnen hebben. Een document van persoonlijke aard is een bestuursdocument dat een beoordeling, een waardeoordeel of de beschrijving van een gedrag bevat van een bij naam genoemd of een gemakkelijk identificeerbaar natuurlijk persoon. Een zekere bescherming tegen de algemene openbaarheid van dergelijke vertrouwelijke gegevens werd aangewezen geacht. Daarom werd de inzagemogelijkheid ervan gekoppeld aan een ander omschreven belang.

Het decreet is van toepassing op de administratieve overheden van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap. Het is slechts van toepassing op de andere administratieve overheden, in zoverre het decreet op gronden die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest behoren, de openbaarheid van bestuursdocumenten verbiedt of beperkt. Voorts vallen ook de verenigingen van provincies en gemeenten, alsook de O.C.M.W.'s en de verenigingen bedoeld in hoofdstuk 12 van de O.C.M.W.-Wet, onder de toepassing van het decreet van 18 mei 1999.

Hoofdstuk II van het decreet regelt de passieve openbaarheid. Aldus wordt bepaald dat de administratieve overheid verplicht is aan iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die erom verzoekt, de gewenste bestuursdocumenten openbaar te maken door er inzage van te verlenen, er uitleg over te verschaffen, er een afschrift van te overhandigen of er een exemplaar van uit te lenen. De aanvrager moet terzake geen belang aantonen. Van dit principe wordt slechts afgeweken wanneer de aanvrager om de openbaarmaking van documenten van persoonlijke aard verzoekt. In dit geval is het vereiste belang enkel aanwezig bij diegene die door het document rechtstreeks, persoonlijk en ongunstig in zijn rechts-situatie kan worden geraakt.

De inzage en de uitleg zijn kosteloos. De administratieve overheden kunnen de overhandiging van een afschrift evenwel afhankelijk maken van een retributie die door de Vlaamse regering wordt bepaald, op basis van een redelijke kostprijs. Met uitzondering van de bestuursdocumenten betreffende milieu-informatie, mogen de met toepassing van dit decreet verkregen bestuursdocumenten niet voor commerciële doeleinden verspreid of gebruikt worden.

Art. 8 bepaalt de uitzonderingen op de openbaarheid. Ten eerste worden de relatieve uitzonderingsgronden opgesomd. D.w.z. dat de administratieve overheid over een beoordelingsruimte beschikt: indien na de belangenafweging blijkt dat het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen de bescherming van een van de in artikel 8, § 1, opgesomde belangen, dan moet de aanvraag tot openbaarmaking worden afgewezen. In art. 8, § 3, worden uitzonderingsgronden opgesomd met een meer absoluut karakter. Luidens art. 8, § 4, wijzen de administratieve overheden een aanvraag tot openbaarmaking af, die betrekking heeft op bestuursdocumenten die worden opgesteld ter voorbereiding van een te nemen beslissing in aangelegenheden waarvoor het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, indien ze hebben vastgesteld dat het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen één of meer van de door art. 8, § 1, bepaalde belangen en zolang er in de desbetreffende aangelegenhe-

den geen administratieve eindbeslissing is genomen. De bedoelde bestuursdocumenten worden evenwel niet langer aan de openbaarheid onttrokken, zodra de eindbeslissing is genomen of de termijn is verstreken waarbinnen de beslissing moest worden genomen, ongeacht of de beslissing of de eventuele stilzwijgende beslissing nog vatbaar is voor beroep. Deze specifieke uitzonderingsgrond, die de openbaarheid tijdelijk kan opschorten tot een bestuursbeslissing is genomen, werd ingevoerd ten einde het normale verloop van het besluitvormingsproces binnen de Vlaamse overheid te beschermen tegen interferenties van private belangen die mobiel kunnen worden via de voorafgaande inzage van de voorbereidende stukken.

Voor de uitzonderingen op de openbaarheid van de milieu-informatie werd in een afwijkend regime voorzien.

De administratieve overheden mogen een aanvraag tot openbaarmaking afwijzen als de aanvraag kennelijk onredelijk blijft, na een verzoek van de betreffende overheid tot herformulering van de eerste aanvraag, en als de documenten niet af of onvolledig zijn.

Ten slotte dient de overheid, als een bestuursdocument slechts voor een deel aan de openbaarheid mag of moet worden onttrokken, de inzage, de uitleg of de mededeling in afschrift ervan tot het overige beperken.

De aanvraag tot openbaarmaking, verbetering of aanvulling moet schriftelijk worden ingediend. Het verzoek tot openbaarmaking, verbetering of aanvulling dient zo nauwkeurig mogelijk gesteld te zijn. Als de aanvraag te vaag of onvolledig is, verzoekt de administratieve overheid de aanvrager zijn verzoek te vervolledigen, waarbij zij, indien mogelijk, te kennen geeft waarom de aanvraag te vaag of onvolledig is.

De aanvraag moet uiterlijk vijftien dagen na de ontvangst ervan worden beantwoord. Als dit niet mogelijk is, deelt de overheid aan de aanvrager mee dat de termijn van vijftien dagen wordt verlengd tot een termijn van dertig dagen na de ontvangst van de aanvraag.

In de afwijzing van de aanvraag moeten de beroepsmogelijkheden worden vermeld. De uitvoering van de beslissing tot inwilliging moet uiterlijk veertig dagen na ontvangst van de aanvraag gebeuren.

De gemeenten dienen hun medewerking te verlenen aan de administratieve overheden van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap, wat de aanvragen tot openbaarmaking en de daarmee verband houdende mededelingen betreft, volgens door de Vlaamse regering nader te bepalen regels.

Tegen de beslissing van de administratieve overheden van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap, die de aanvraag tot openbaarmaking, verbetering of aanvulling van een bestuursdocument afwijst, of na het verstrijken van de termijn waarbinnen de beslissing moest worden genomen, kan de aanvrager beroep instellen bij een door de Vlaamse regering aangeduide ambtenaar van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Tegen de beslissing houdende afwijzing van de aanvraag genomen door de verenigingen van provincies en gemeenten en door de OCMW's en de verenigingen bedoeld in hoofdstuk 12 van de O.C.M.W.-Wet, of na het verstrijken van de termijn waarbinnen deze beslissing moest worden genomen, kan de aanvrager beroep instellen bij de Vlaamse regering. Deze beroepsprocedures worden geregeld door de artikelen 14 tot en met 16 van het decreet van 18 mei 1999.

In het raam van de actieve openbaarheid wordt aan de administratieve overheden de verplichting opgelegd om de bevolking systematisch, tijdig en in begrijpelijke vorm voor te lichten over het beleid, de decreten, de besluiten en andere regelgeving, alsook over hun dienstverlening en over de informatie die bij hen beschikbaar is.

De Vlaamse regering moet binnen één jaar na de inwerkingtreding van het decreet, een voorlichtingsambtenaar (de 'informatieambtenaar' van het decreet van 23 oktober 1991) aanstellen bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Binnen dezelfde termijn moet bij elke Vlaamse instelling een voorlichtingsambtenaar worden aangewezen door de overheid die bevoegd is voor het benoemen van het personeel. Deze voorlichtingsambtenaren hebben o.m. tot de taak de burgers voor te lichten over het gevoerde beleid en over de specifieke beslissingen die op hen betrekking hebben. Ieder jaar publiceert de voorlichtingsambtenaar een verslag over zijn activiteiten. Dat verslag wordt gericht aan de Vlaamse regering, die het Vlaamse Parlement kennisgeeft van elk verslag.

De gemeenten dienen hun medewerking te verlenen aan de verspreiding van de gemeenschaps- en gewestpublicaties in het raam van het algemeen voorlichtingsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, volgens door de Vlaamse regering nader te bepalen regels.

In hoofdstuk IV van het decreet wordt bepaald dat een beslissing of een administratieve handeling met individuele strekking, die beoogt rechtsgevolgen te hebben voor een of meer bestuurden of voor een ander bestuur, maar geldig wordt ter kennis gebracht als tevens de beroepsmogelijkheden en de modaliteiten van het beroep worden vermeld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen neemt de verjaringstermijn voor het instellen van het beroep geen aanvang.

In het laatste hoofdstuk worden een aantal regelingen opgeheven, waaronder het reeds vermelde decreet van 23 oktober 1991 en artikel 33 van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaamse reglement betreffende de milieuvergunning. Daarnaast wordt voorzien in de nodige overgangsregeling, volgens welke de aanvrager tot openbaarmaking, verbetering of aanvulling van bestuursdocumenten en de verzoekschriften tot hoger beroep tegen de afwijzingsbeslissingen, die op datum van de inwerkingtreding van dit decreet reeds waren ingediend bij de administratieve overheden, verder worden afgehandeld overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van het decreet van 23 oktober 1991.

Het decreet van 18 mei 1999 vermeldt geen specifieke datum van inwerkingtreding.

A.W.

BOEKEN

A. ALEN en R. ERGEC, **Het Federale België na de Vierde Staatshervorming van 1993**, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, 1998, 84 p.

Deze brochure werd uitgegeven door het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De bedoeling is een (korte) inleiding te bieden (voor buiten-

landers maar ook voor geïnteresseerde burgers) tot de actuele staatsinrichting, o.m. via de institutionele geschiedenis van ons land. De tekst is een herwerkte en geactualiseerde versie van de in 1990 uitgegeven brochure van de hand van A. Alen, *België: een tweeledig en centrifugaal federalisme*.

De auteurs geven eerst een korte historische schets van de staatkundige geschiedenis van België sinds 1831, van de geleidelijke evolutie van een gedecentraliseerde eenheidsstaat naar een gefederaliseerde staat met gemeenschappen en gewesten. Vervolgens beschrijven de auteurs het federale België van na de grondwetsherziening van 1993. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de bevoegdheden m.b.t. het buitenlands beleid. De geëigende regelen voor het sluiten van (gemengde) verdragen, de vertegenwoordiging van België en de deelgebieden in internationale instellingen en organisaties en de problematiek van de veroordeling van België wegens het niet-nakomen van hun internationale verplichtingen door gemeenschappen en gewesten.

Na deze historische benadering van het actueel België en de beschrijving van het hedendaagse bestel, is de tekst van de grondwet opgenomen, zoals gecoördineerd op 17 februari 1994. De tekst van de artikelen 8, 41 en 151 is door de feiten achterhaald. De grondwetgever heeft deze bepalingen gewijzigd of vervangen.

Tot slot zijn acht samenwerkings- en kaderakkoorden opgenomen die betrekking hebben op de buitenlandse betrekkingen, en een tastbaar teken zijn van het Belgisch coöperatief federalisme.

Deze brochure biedt op een beknopte wijze een overzichtelijk en volledig beeld van de Belgische staatsstructuur en staatsvorming, met ruime aandacht voor het historisch perspectief. De opname van de tekst van de grondwet en van de samenwerkingsakkoorden m.b.t. de buitenlandse betrekkingen bieden een effectieve meerwaarde.

Gunter Maes

PONET B., De bescherming van benamingen van oorsprong, geografische aanduidingen en herkomstaanduidingen, Antwerpen, Intersentia Rechtswetenschappen, 1998, 687 p.

Het gerecenseerde boek vormt het doctoraatsproefschrift van Béatrice Ponet aan de K.U.Leuven. De auteur geeft op een duidelijke en heldere wijze het Belgische, Franse, Nederlandse, Europese en internationaal recht inzake benamingen van oorsprong, geografische aanduidingen en herkomstaanduidingen weer. De bespreking van ieder van deze regelgevingen werd ondergebracht in een afzonderlijk deel.

Ze is interessant is dat B. Ponet daarbij op systematische wijze de afbakeningsproblemen met de andere beschermingsstatuten behandelt.

In het deel betreffende het Belgische recht bespreekt de auteur de ruime en absolute bescherming die aan de benaming van oorsprong wordt gegeven in de Handelspraktijkenwet van 1991. Daarbij wordt in herinnering gebracht dat, in tegenstelling tot in de Europese rechtspraak, de benaming van oorsprong in België nog niet als een echt industrieel eigendomsrecht wordt beschouwd. Het voordeel van een opname in de Handelspraktijkenwet is evenwel dat een stakingsvordering op grond van art. 95 van die wet mogelijk is.

De bespreking van het Franse recht werd ingegeven door de grote invloed ervan op de internationale verdragen inzake benamingen van oorsprong en herkomstaanduidingen, alsmede op het Belgische recht.

In Nederland bestaat er geen specifieke wetgeving voor de bescherming van benamingen van oorsprong en/of herkomstaanduidingen en gaat er slechts een beperkte aandacht uit naar de problematiek. De auteur zet uiteen, dat de bescherming gebeurt op grond van de wetgeving inzake ongeoorloofde mededinging en enkele specifieke reglementeringen.

Deel IV behandelt het Europese recht. Naast de rechtspraak van het Hof van Justitie inzake het vrij verkeer van goederen, wordt veel aandacht besteed aan verordening nr. 2081/92 van 14 juli 1992 inzake de bescherming van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen van landbouwproducten en levensmiddelen. Gezien het toenemend belang van deze verordening in de praktijk is een uitgebreide en systematische bespreking van de inhoud, beschermingsomvang, de conflictsituaties alsook de te vervullen registratieformaliteiten, zeer nuttig. B. Ponet pleit bovendien voor het toeken-

nen van een algemene draagwijdte aan de beginselen die ten grondslag liggen van die verordening. Ze betreurt echter wel de uitsluiting van de mogelijkheid van conversie van een beschermde benaming in een geografische soortnaam en de starheid en het gebrek aan dynamiek die daaruit kunnen voortvloeien.

In het internationaal deel wordt de evolutie inzake bescherming van geografische benamingen doorheen de verschillende relevante verdragen geschetst. Aan het TRIPs-verdrag wordt bijzonder belang gehecht wegens de breuk met de andere verdragen. De «geografische aanduiding» wordt door het TRIPs-verdrag als een nieuwe categorie van geografische benaming en intellectueel eigendomsrecht op internationaal vlak ingevoerd. Ondanks de beperktere beschermingsomvang blijft, volgens de auteur, het TRIPs-verdrag een stap vooruit wegens de directe werking en het uitgebreid toepassingsgebied ervan.

Het werk is op een zeer vlotte en toegankelijke manier geschreven, zodat zelfs een leek op een aangename wijze wordt ingewijd in de materie. De vele verwijzingen naar de relevante rechtspraak en het rechtspraakregister zijn daarbij zeer nuttig voor de rechtspracticus. De bibliografie is opgemaakt per deel en is zeer uitgebreid. Nuttig is eveneens de bijlage met een schematische weergave van de terminologie die wordt gehanteerd op internationaal, Europees en nationaal vlak.

Spijtig is wel dat er weinig gebruik wordt gemaakt van verwijzingen binnen het boek, die het gemakkelijker hadden gemaakt om verbanden te leggen en vergelijkingen te maken. Ook de trefwoordenlijst is eerder beperkt, vrij algemeen en niet altijd even accuraat.

Er kan echter geen twijfel over bestaan dat dit werk voor iedere rechtspracticus die in aanraking komt met de benamingen van oorsprong, herkomstaanduidingen en andere beschermde geografische benamingen een nuttig naslagwerk vormt en als dusdanig ook in iedere bibliotheek moet voorkomen.

Elke Janssens

B. HESSEL en P. DE GRAAF (red.), Over recht en bedrijfsethiek. Pleidooien voor samenwerking, Nijmegen, Ars Aequi Libri, 1998, X + 265 p.

De initiatiefnemer van dit verzamelwerk is Prof. Mr. Bart Hessel. Hij is hoofddocent economisch publiekrecht en bijzonder hoogleraar Europees recht en decentrale overheden aan de universiteit Utrecht. Het boek bevat elf bijdragen. Hiervoor deed B. Hessel een beroep op vijf juristen, vier bedrijfseconomen en één ethicus. Mr. P. De Graaf verleende hem de nodige bijstand.

Het boek is opgebouwd rond het begrip «bedrijfsethiek». Deze wordt omschreven als «de wetenschap die zich bezig houdt met de sociale verantwoordelijkheid van de onderneming» (p. 1). Hiermede is het echte kernbegrip gevallen: de sociale verantwoordelijkheid van de onderneming. Het doel van het boek is, zij het een eerste stap (p. VII), hieromtrent een dialoog op gang te brengen tussen recht, ethiek, de organisatieleer en de beleidssociologie.

Centraal in het boek staan twee uitgebreide studies van B. Hessel over de zich terzake voordoende ontwikkelingen in het rechtsdenken (p. 7-39) en over de samenwerkingsperspectieven tussen economisch recht en bedrijfsethiek (p. 83-136). Als uitgangspunt voor de ontwikkeling van zijn visie (o.m. p. 8, 96) en zijn begrip «spontane solidariteit» (p. 17) neemt B. Hessel het privaatrechtelijk solidariteitsbeginsel, zoals dit in de jaren zeventig door Prof. W. Van Gerven werd ontwikkeld (o.m. p. 89, 108). W. Van Gerven, tot wiens stroming hij zich rekent (p. 99), is voor hem «de kernfiguur voor de opening van het economisch recht naar de bedrijfsethiek» (p. 128).

Even centraal in het boek, gezien de vele verwijzingen ernaar door verschillende auteurs, staat de bijdrage van Prof. H. Van Luijk over het morele domein van de onderneming (p. 53-65). In zijn bijdrage gaat deze gerenommeerde Nederlandse ethicus eens te meer in op zijn bekende drie typen van ethiek, namelijk de transactie-, erkenings- en participatieve ethiek.

In de diverse juridische bijdragen wordt het kernbegrip «sociale verantwoordelijkheid» of het even ervan afwijkend begrip «sociale responsiviteit» (p. 170, i.t.t. p. 32), toegelicht vanuit het ondernemingsrecht (B. Van Leeuwen, p. 41-52), de zelfregulering (P. De Graaf, p. 67-81), de milieuwetgeving (A. Tubbing, p. 137-164), de gedragscodes voor multinationale ondernemingen (S. Bleker-Van

Eyck, p. 181-212) en ten slotte, in een zeer lezenswaardige bijdrage, waarin het straffen, preken en de sociale responsiviteit tegen elkaar worden afgewogen, de organisatiecriminaliteit (H. Van de Bunt en W. Huisman, p. 165-180).

Zeer verhelderend zijn de drie bedrijfseconomische studies, waarin waardenvorming (T. Bahlman en B. Verkade, p. 213-225), integriteitsmanagement (M. Kaptein, p. 227-246) en de organisatiecode van de Rabobank (P. De Munck Mortier, p. 247-261) aan bod komen.

Terecht noemde Jhering het probleem van de verhoudingen tussen recht en ethiek «de kaap der stormen» van de rechtsfilosofie. Spijts de oproep tot samenwerking tussen de disciplines, merkt men nu ook weer in dit boek hoe moeilijk dit huwelijk is. Is het omdat het boek een al te uitgesproken Nederlandse signatuur draagt? Het valt in de literatuuropgaven inderdaad op, spijs nogal wat verwijzingen naar het Anglo-Amerikaanse denken en de onvermijdelijke J. Rawls, dat belangrijke auteurs als A. Etzioni, A. Macintyre, e.a. ontbreken. Nog opvallender is het totaal ontbreken van Franse denkers, waar men vandaag moeilijk kan naast kijken, zoals P. Ricoeur en de toch nog steeds belangwekkende fenomenologische rechtsstudie van S. Goyard-Fabre. Ook vanuit economisch standpunt voelt men zich wat onwennig bij het al te zeer beklemtonen van wat het «oorspronkelijk neoliberal denken» wordt genoemd (p. 7 en passim). Een beeld waarin nog weinig economen zich zullen terugvinden.

Afgezien van deze en andere kritische bedenkingen, gaat het om een bijzonder stimulerend *denkboek*. Het is warm aanbevolen voor al wie op zoek is naar de snijpunten tussen recht, economie en ethiek en naar nieuwe wegen in het ondernemingsdenken.

A. Van Put

C.J. VAN ZEBEN (red.), **Compendium Bijzondere Overeenkomsten**, Kluwer, Deventer, 1998, 518 p.

Dit is de negende druk van het Compendium Bijzondere Overeenkomsten. Het betreft een handboek voor studenten. De Nederlandse rechtsfaculteiten kampten reeds geruime tijd vóór de eerste druk met de moeilijkheid dat voor de zogenaamde «bijzondere overeenkomsten» geen geschikt studieboek aanwezig was. De bestaande boeken waren of verouderd of door hun verregaande gedetailleerdheid minder geschikt voor het onderwijs. Bovendien werd daarin onvoldoende aandacht besteed aan belangrijke wetten buiten het B.W., en evenmin aan veelvuldig gebruikte standaardvoorwaarden. De verschillende contracten werden in het Compendium door verscheidene auteurs behandeld. Deze bijdragen werden door Van Zeben kritisch bezien en zoveel mogelijk gecoördineerd. Wetgeving, rechtspraak en literatuur zijn verwerkt tot het najaar 1998. Er is een uitgebreid zakenregister voorhanden.

Na een inleiding waarin kort het probleem van de gemengde overeenkomsten wordt aangeraakt, worden achtereenvolgens behandeld: de koop (met de problematiek van de productaansprakelijkheid, de koop op afbetaling, de huurkoop en de consumentenkoop, het Weense Koopverdrag en de Incoterms); de huur; een zeer uitgebreide behandeling van de arbeidsovereenkomst (die in België in een afzonderlijk handboek over arbeidsrecht behandeld zou worden); de aanneming van werk (met inbegrip van de algemene voorwaarden met betrekking tot bouwwerken); de overeenkomst van opdracht, de lastgeving (beknopt, want men behandelt dit contract in Nederland in een apart werk over de vertegenwoordiging); de bemiddelingsovereenkomst, de agentuurovereenkomst, de overeenkomst inzake geneeskundige behandeling; de reisovereenkomst; de bewaargeving; de bruikleen; de verbruikleen (en de wet consumentenkrediet); het spel en de weddenschap; de borgtocht; vaststellingsovereenkomst (echter zonder speciale behandeling van de dading), en eigenaardig genoeg ook de schenking.

De maatschap wordt niet behandeld (ook bij ons hoort dit contract eerder thuis in het vennootschapsrecht). De lijfrente evenmin; dit contract wordt in Nederland in het verzekeringsrecht behandeld. Men weet dat bij ons de verkoop van een onroerend goed tegen lijfrente een frequent voorkomende overeenkomst is. Dit is in Nederland echter niet het geval.

Ter informatie van de Belgische lezer zij nog vermeld dat «opdracht» de benaming is voor een overeenkomst die voorheen werd aangeduid als overeenkomst tot het verrichten van diensten (in niet-

ondergeschikt verband). Het is de overeenkomst waarbij een opdrachtnemer zich jegens een opdrachtgever verbindt werkzaamheden te verrichten die niet bestaan in het totstandbrengen van een werk van stoffelijke aard, het bewaren van zaken, het uitgeven van werken of het vervoeren of doen vervoeren van personen of zaken.

Tot slot nog dit: de jurisprudentie over de huur is in Nederland omvangrijk en gecompliceerd. Thans maken de meeste woningen en bedrijfsruimten er deel uit van complexen die voor het overgrote deel worden beheerd door bedrijfsmatige en professionele verhuurders. Dit kan tot huurgeschillen leiden die bij meer geïndividualiseerde huurverhoudingen niet of minder gauw spelen. Hoewel huur en pacht in hun typering niet veel verschillen, wordt de pachtovereenkomst niet onder de overeenkomst van huur begrepen. Zij wordt geregeld door de Pachtwet van 1937, die geheel werd herzien in 1958. Voor de beslechting van pachtgeschillen geldt overigens een afzonderlijk pachtprocesrecht waarin de grondkamers, de pachtkamers bij de kantongerechten, de Centrale Grondkamer en de Pachtkamer van het Gerechtshof te Arnhem de beslissende rechterlijke instanties zijn.

Convergenties en divergenties in het Nederlandse en het Belgische recht van de bijzondere overeenkomsten: een mooi thema voor een gezamenlijke studiedag, zoals die welke enkele jaren geleden in de U.L.B. werd gehouden over het Belgische en het Franse verbintenissenrecht.

J. Herbots

A. DE NAUW, **Drugs**, in *Algemene Praktische Rechtsverzameling*, Antwerpen, Kluwer, 1998, x + 117 p.

In deze beknopte monografie, uitgegeven in de overbekende reeks «A.P.R.», worden de strafrechtelijke aspecten van de regeling inzake drugs, zoals deze in België geldt, nader toegelicht en in beperkte mate tevens in een bredere maatschappelijke context gesitueerd. Penalisten die enigszins vertroefd zijn met de problematiek, zullen weten dat de auteur met dit onderwerp zeker niet aan zijn proefstuk toe is (cf. o.m. het in dit tijdschrift gepubliceerde overzicht, R.W., 1996-97, 449-460).

Achtereenvolgens worden de klassieke thema's behandeld, nl. de omschrijving van de onderscheiden misdrijven en de hierop toepasselijke straf(proces)rechtelijke beginselen, zoals de verschoningsgronden, de toepasselijke straffen, de vaststelling van de misdrijven enz.; ook meer algemene problemen, b.v. de undercoverpraktijken, komen aan bod.

Bepaalde bibliografische gegevens konden blijkbaar nog niet worden verwerkt. Zo b.v. wordt niet verwezen naar de recente teksten i.v.m. het onderwerp van de hand van W. Mahieu in de losbladige Commentaar «Strafrecht en Strafvordering» (Antwerpen, Kluwer, losbl.).

Het werk biedt in de eerste plaats ongetwijfeld een praktisch overzicht, waarin men via het trefwoordenregister en de overzichtelijke inhoudstafel onmiddellijk zijn weg vindt. Te signaleren valt voorts dat de auteur op het einde enkele maatschappelijke problemen omtrent drugs te berde brengt, waaronder de discussie omtrent de eventuele legalisering van softdrugs en de problematiek i.v.m. de behandeling van de zgn. «vervangingsmiddelen». Opvallend hierbij zijn ook de ernstige bedenkingen die de auteur formuleert bij het huidige systeem van de «onthulling» als verschoningsgrond, waaromtrent wordt opgemerkt dat «(m)isschien (...) het enige positieve aspect van deze verschoningsgrond geweest (is) dat politiediensten ervan gewag kunnen maken bij hun verhoren» (p. 108, nr. 208).

Het boek is zonder meer een aanwinst voor de A.P.R., waar het ongetwijfeld een bestaande leemte opvult. Wie zich op een juridische manier met de problematiek bezighoudt, inzonderheid als magistraat of als advocaat, kan de uitgave van het onderhavige werk alleen maar toejuichen.

Steven Van Overbeke

Vennootschapsbelang

Het vennootschapsbelang in het Belgische vennootschapsrecht
Inhoud & grondslagen

A. FRANÇOIS

1999: ISBN 90-5095-070-1; 800 blz.; 4.950 BEF; gebonden met harde kaft

Het vennootschapsbelang is onmiskenbaar één van de sleutelbegrippen in het hedendaagse vennootschapsrecht.

In dit boek onderzoekt de auteur de inhoud van het vennootschapsbelang en de grondslagen van de verplichting tot behartiging van dat belang.

In een inleidend hoofdstuk wordt nagegaan welke de houding is van de wetgever t.a.v. het vennootschapsbelang.

Het boek is vervolgens opgedeeld in drie delen.

In een eerste deel wordt een rechtstheoretische analyse ondernomen van de twee rechtsbegrippen die in het vennootschapsbelang zijn te herkennen. Dat resulteert in een onderzoek naar de rechtsaard van de vennootschap enerzijds, en naar het belang als een op zichzelf bestaand rechtsbegrip anderzijds.

Het tweede deel van het boek is de neerslag van een vnl. rechtshistorisch onderzoek naar de plaats van het vennootschapsbelang in het gemeen vennootschapsrecht. Daarbij wordt onderzocht welke de inhoud en de grondslagen zijn van het vennootschapsbelang in de diverse fasen van het 'leven' van het vennootschapscontract, m.n. zijn ontstaan, uitvoering en beëindiging.

In het derde deel onderzoekt de auteur de inhoud en de grondslagen van het vennootschapsbelang in het recht van de (handels)vennootschappen met rechtspersoonlijkheid. Centraal in dat deel staat de uitvoerige bespreking van vnl. de enge, maar ook de ruime, variabele en ontkennde opvattingen die betreffende de inhoud en de grondslagen van het vennootschapsbelang zijn ontwikkeld. Het derde deel bevat voorts nog een bespreking van de voornaamste deelbelangen bij het vennootschapsgebeuren en van de plaats van het vennootschapsbelang in de vennootschappen die in groepsverband opereren.

Het boek wordt uitgeleid met een besluitend hoofdstuk, waarin de onderweg verzamelde resultaten op systematische wijze worden samengevat.

Alain François is doctor in de rechten en master of laws en is werkzaam als advocaat te Brussel.

Reeds eerder verschenen:

Corporate Governance, Instituut voor bestuurders; 2de herwerkte druk

1999; ISBN 90-5095-105-8; 244 blz.; 1.450 BEF

REVAC BVBA bv,

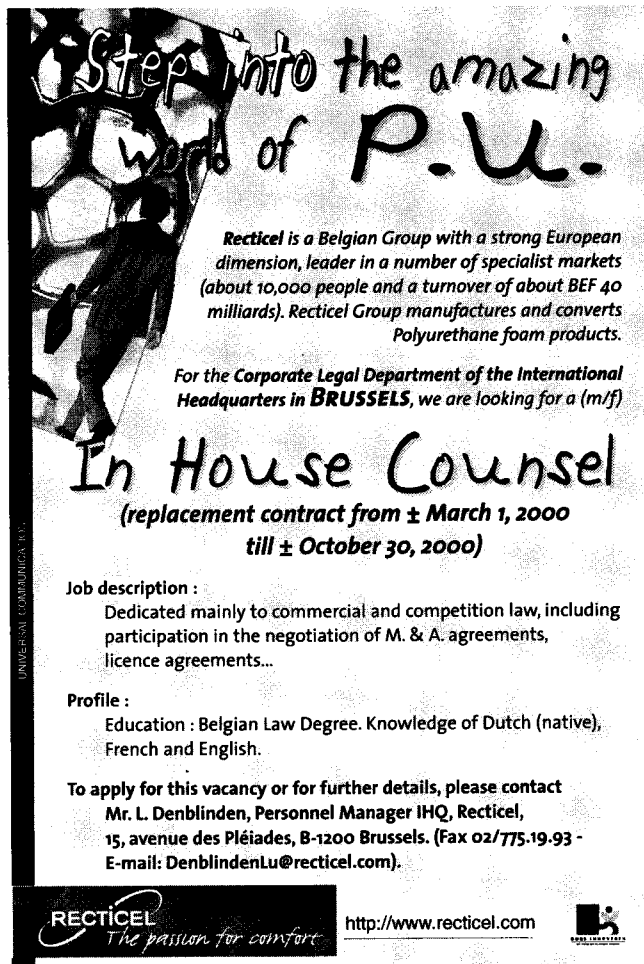
een middelgroot fiscaal- en boekhoudkantoor te Wetteren met 15 medewerkers, zoekt voor onmiddellijke samenwerking een

JURIST

Aan deze medewerker wordt de kans geboden onze cliënten, KMO's en vrije beroepen, juridisch te begeleiden. Dit houdt in dat alle terreinen doch inzonderheid het burgerlijk recht, het handelsrecht en het vennootschapsrecht aan bod komen. Het werk is dus zeker gevarieerd. Interesse voor het fiscaal recht strekt tot aanbeveling.

Samenwerkingsvorm, prestaties en vergoeding overeen te komen.

Graag uw handgeschreven sollicitatiebrief met uitgebreid curriculum vitae richten aan
Mevrouw Monique Haustraete-Limpens,
Massemsessesteenweg 1 - 9230 Wetteren
(e-mail: revac@attglobal.net - fax 09/368.02.99)

Step into the amazing world of P.U.

Recticel is a Belgian Group with a strong European dimension, leader in a number of specialist markets (about 10,000 people and a turnover of about BEF 40 milliards). Recticel Group manufactures and converts Polyurethane foam products.

For the Corporate Legal Department of the International Headquarters in **BRUSSELS**, we are looking for a (m/f)

In House Counsel

(replacement contract from **± March 1, 2000** till **± October 30, 2000**)

Job description :
Dedicated mainly to commercial and competition law, including participation in the negotiation of M. & A. agreements, licence agreements...

Profile :
Education : Belgian Law Degree. Knowledge of Dutch (native), French and English.

To apply for this vacancy or for further details, please contact
Mr. L. Denblinden, Personnel Manager IHQ, Recticel,
15, avenue des Pléiades, B-1200 Brussels. (Fax 02/775.19.93 - E-mail: DenblindenLu@recticel.com).

RECTICEL
The passion for comfort

<http://www.recticel.com>

RECT/99.12.13/7464-(85*125)

VRT
VLAAMSE RADIO- EN TELEVISIEOMROEP

Taakomschrijving

Profiel:

De VRT organiseert een selectie voor het opvullen van twee vacatures en het samenstellen van een werfreserve voor de betrekking van juridisch adviseur

JURIDISCH ADVISEUR

Bij de juridische dienst:

- zorgen voor het juridisch kader van de VRT door contracten en ontwerpregelingen op te stellen;
- meehelpen oplossen van juridische problemen inzake radio- en televisieprogramma's en het personeel door adviezen en geschillenbehandeling;

Bij de gedelegeerd bestuurder zorgen voor beleidsvoorbereidend werk vanuit juridisch en economisch standpunt

- opleiding licentiaat in de rechten met bij voorkeur een specialisatie in vennootschapsrecht of handels- en economisch recht, Europees recht of auteursrecht
- bijkomende specialisatie economische wetenschappen is pluspunt
- enkele jaren praktijkervaring
- analytische en creatieve geest
- zelfstandig en in teamverband werken; stressbestendig
- schriftelijke en mondeling communicatie vaardig en overtuigend optreden
- goed onderhandelaar

De VRT voert een gelijkheidsbeleid voor vrouwen en allochtonen en spoort daarom vrouwen en allochtonen aan te kandideren.

Wilt u solliciteren, stuur dan een brief met cv voor 31 december 1999 naar
VRT - dienst HRM - t.a.v. Marc Goovaerts
A. Reyerslaan 52 - 1043 Brussel
tel.: 02/741.35.78 - fax: 02/741.45.05 - email: marc.goovaerts@vrt.be